Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

BERETNING
OG
REGNSKAB

for året 1949

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER

BERETNING
og
REGNSKAB

for året 1949

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER
1950

INDHOLD

Side

FDBs bestyrelse 7
FDBs repræsentantskab 8
FDB i 1949 11
Den økonomiske udvikling i Danmark 1949 11
Brugsforeningerne i 1949 11
FDBs omsætning og regnskab .. 12
Forholdet til myndighederne Lovgivningen i 1949 14
Samarbejdet med uddelerne 14
Forholdet til FDBs personale 15
Det internationale samarbejde ... 15
Nordisk andelsforbund 16
Brugsforenings-varehuse 16
Afslutning 16
Personalia 1949 18

Vareafdelingerne:

Kolonial-afdelingen 21
Papir-afdelingen 24
Vin-afdelingen 26
Oste-afdelingen 26
The- og konserves-afdelingen ... 28
Manufaktur-afdelingen 29
Isenkram-afdelingen 34
Radio- og foto-afdelingen 39
Møbel-afdelingen 39
Skotøjs-afdelingen 40
Cykle- og motor-afdelingen 41
Trælast-afdelingen 42
Frø-afdelingen 42
FDBs forretningsførere 44

Side

Fabrikkerne:

Krydderipakkeriet i Århus 45
Kolding-fabrikkerne 46
Fabrikkerne i Viby, Jylland 48
Cigar- og tobaksfabrikken i Esbjerg 50
Skotøjsfabrikken i København 52
Garveriet i Roskilde 52
Træskofabrikken og sadelmageriet 53
Konfektionsfabrikken 54
Bomuldskonfektionsfabrikken 54
Trikotagefabrikken 54
Møbelfabrikken i Tarm 55
FDBs rejsende 57

Tekniske afdelinger:

Arkitektkontoret 58
Centrallaboratoriet 59
Ingeniørkontoret 59
Planlægnings-afdelingen 60
Reklame-afdelingen 62

Oplysningsafdelinger:

Andelsskolen 64
Konsulent- og revisionskontoret ... 65
Oplysningsudvalget 66
Samvirke og trykkeriet 68
Statistikudvalget 69
FDBs kredsrevisorer 70

Regnskab for året 1949 71

Statistiske oplysninger 85

FDBs BESTYRELSE

Formand: Direktør N. C. Poulsen, R., Dbm., Kauslunde

Næstformand: Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen, Kristrup, Randers

Folketingsmd., gårdejer L. Pedersen, Todbjerg Møllegård, Hjortshøj

Direktør Kaj Nielsen, Strandboulevard 96, København Ø.

Gårdejer Karl Jensen, Vallensved, Fodby

Højskoleforstander Frode Aagaard, Vestbirk

Sognerådsformand Johs. Hansen, Tårs

Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

Førstedirektør Frederik Nielsen, R., Dbm.

Direktør, cand. polit. Ebbe Groes

FDBs REPRÆSENTANTSKAB

MED SUPPLEANTER

Formand: Højskoleforstander, civiling. J. Th. Arnfred, Askov pr. Vejen
Næstformand: Lærer J. Tudvad, Sydstevns pr. St. Heddinge

1. Kreds: Lærer N. K. Hansen, Horne pr. Tistrup
   Gårdejer Tage Rosenstand, Danalund, V. Vedsted

2. Kreds: Højskoleforstander J. Th. Arnfred, Askov pr. Vejen
   Landbrugslærer Aage Toft, Ladelund pr. Brørup

3. Kreds: Lærer Kr. Jørgensen, Mølvang pr. Jelling
   Gårdejer Aage Mols, Ammitsbøl pr. Vejle

4. Kreds: Gårdejer Harald Christensen, Egebjerg pr. Horsens
   – – –

5. Kreds: Proprietær C. Højlund, „Julielund" pr. Allingåbro
   Forretningsfører Johs. Jensen, Randers Arbejderfor., Randers

6. Kreds: Gårdejer Chr. Christensen, Nr. Krogsdam, Thorshøj
   – – –

7. Kreds: Forretningsfører N. Sjørslev Christensen, Silkeborg
   Gårdejer Georg Mikkelsen, Sinding, Skægkær

8. Kreds: Gårdejer Carl Christensen, Vium pr. Sjørslev
   Gårdejer Harald Willumsen, Batum pr. Viborg

9. Kreds: Lærer E. L. Dalgaard, Lyby
   Gårdejer Ole Daugbjerg, Iglsø pr. Stoholm

10. Kreds: Gårdejer Johs. Lyngsø, Arden
    Skatterådsformand Alfr. Bøgh, Nysum pr. Arden

11. Kreds: Gårdejer N. Henning Nielsen, Hårby pr. Skanderborg
    Folketingsmand, gdr. Anders John Pedersen, Storring pr. Lillering

12. Kreds: Lærer H. L. Nielsen, Pejrup
    Uddeler Chr. M. Pedersen, Ryslinge

13. Kreds: Skatterådsmedl., lærer J. P. Jensen, Harritslev, Bogense
Gårdejer Axel Nielsen, Ørritslev pr. Otterup

14. Kreds: Gårdejer Hans Hansen, Thorup Sandager pr. Assens
Gårdejer M. Jørgensen, Hønnerup

15. Kreds: Sognerådsformand Sigfred Petersen, Spjellerup, Hyllinge
Togfører H. K. Jansen, Dyrehaugevej 12, Korsør

16. Kreds: Sognerådsformand P. D. Jensen, Moselund, Lynge
Gårdejer Carl Jensen, Rørbæk

17. Kreds: Mølleejer J. K. Rasmussen, Merløse
Gårdejer Otto Johansen, Terslev pr. Haslev

18. Kreds: Gårdejer A. P. Andersen, Kindvig pr. Mern
Gårdejer Arne Rich. Larsen, Kraneled, Møn

19. Kreds: Lærer J. Tudvad, Sydstevns pr. St. Heddinge
Gårdejer Jens O. Pedersen, Frøslev

20. Kreds: Gårdejer Hans Hansen, Toftegård pr. Lumbsås
Gårdejer Jacob A. Larsen, Æblehøj, Veddinge pr. Fårevejle

21. Kreds: Fhv. uddeler M. Petersen, Langgade 12, Nr. Alslev
Forretningsfører Alf. Kristensen, Nakskov

22. Kreds: Rentier Frands Rasmussen, Søby pr. Hornslet
Borgmester, uddeler Jacob Hansen, Ebeltoft

23. Kreds: Skatterådsformand H. Brandt Nielsen, Stenseby, Bodilsker
Uddeler Henrik Torp-Hansen, Poulsker

24. Kreds: Gårdejer N. Sodborg Eriksen, Tøttrup pr. Hørdum
Gårdejer Otto Foget, Tingstrup pr. Thisted

25. Kreds: Handelsgartner R. Buhl, Kongevej, Helsingør
Direktør, Irs. Fr. Dalgaard, Jagtvej 220, København

26. Kreds: Forpagter Laur. Nielsen, „Buskmose", pr. Rinkenæs
Gårdejer Svend Hansen, Nolde pr. Bylderup Bov

27. Kreds: Gårdejer Jens Nielsen, R., Godballe pr. Fåre
Gårdejer Anker Hedemark, Rindom pr. Ringkøbing

Maskinmester Fr. Vedsø, Brønshøj Kirkevej 59, København
Fru Edith Antonsen, Adalsvej 41, København

Driftsleder Victor Fornæs, Vagtelvej 68, Frederiksberg
Direktionssekretær Poul Petersen, Hillerødgade 114, København

Gartner H. P. Jensen, Randersvej 57, Århus
Borgmester C. E. Bjerring, Nyborg

Formand Henry Hansen, Vestre Allé 96, Ålborg
Viceskoleinspektør Arne Jørgensen, Englandsgade 14 A, Esbjerg

Landbrugskonsulent Tage Jacobsen, Slangerup
Gårdejer Alfred Sørensen, Støvring

FÆLLESFORENINGEN FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER I 1949

DEN ØKONOMISKE UDVIKLING I DANMARK 1949

Den i 1948 forøgede fremgang for Danmarks økonomi fortsatte i de tre fjerdedele af 1949, således at fremgangen kom næsten alle erhverv tilgode, landbruget fik rekordhøst, industriproduktionen steg yderligere og dermed beskæftigelsen, og der kom liv i den internationale handel i højere grad end tidligere, selvom der endnu er langt tilbage, fordi store områder som Vesttyskland og Østtyskland samt de sydeuropæiske lande kun i ringe grad har været deltagere i den internationale omsætning. — For søfarten var beskæftigelsen og indtjeningen fortsat god, og fiskeriet var stort, men forbundet med visse besværligheder ved afsætningen. — Det forøgede byggeri og den større frihed på dette område forøgede håndværkets beskæftigelse og afslørede den ringe tilgang af ny arbejdskraft, der under og efter krigen har været til disse fag.

I de første tre fjerdedele af 1949 så det ud, som om den europæiske økonomi ville finde et fastere leje, og den forøgede produktion og fordeling begyndte at tendere mod lavere priser, hvorved de stramme pengeforhold lettedes noget. Med eet slag ændredes alt dette ved devalueringen af det engelske pund og den dertil koblede devaluering i en lang række af Vesteuropas lande. Devalueringen i Vesteuropa var et krav fra Amerika som en forudsætning for den fortsatte støtte gennem Marshall-hjælpen, men det vakte forbavselse, at den ønskedes gennemført allerede på dette tidspunkt. Devalueringens virkninger nåede imidlertid ikke at gøre sig ret stærkt gældende i Danmark i de sidste 3 måneder af 1949, bl. a. fordi de indkøbte råvarer til landbrug og industri var sket til priser og i så stort omfang, at nye køb kunne udskydes. Derfor blev nedgangen i landbrugets indtægter på handelen med England heller ikke i 1949 så følelig, som man havde frygtet. Stort set kan man sige, at 1949 var et godt år for Danmark erhvervsmæssigt og økonomisk. Vareimporten og prisdannelsen fik friere løb, indtil devalueringen kastede sin skygge og påny fremkaldte ængstelse med hensyn til fremtiden.

BRUGSFORENINGERNE I 1949

Den almindelige fremgang har naturligvis også gjort sig gældende i brugsforeningerne, hvor omsætningen i 1949 anslås til at være steget ca. 16 pct. Denne stigning sandsynliggør, at brugsforeningerne yderligere har generhvervet en del af den omsætning, som er gået tabt under krigen som følge af den dårlige vareforsyning. Det er dog vigtigt at erindre, at der endnu er betydelige områder tilbage, hvor brugsforeningernes vareomsæt-

ning endnu ikke har nået førkrigstidens, endsige er steget derudover. Den fortsatte frigørelse af indførsel og priser har medført en stigning i brugsforeningernes bruttoindtægter, men samtidig er omkostningerne, herunder især lønningerne, i hovedsagen som følge af pristalsreguleringen steget, og ligeledes renteudgiften på grund af den forøgede kapitalinvestering. Den stigende omsætning har nemlig medført stigende varelagre og stigende udestående fordringer. Ikke mindst efter devalueringen er dette en udvikling, som man i allerhøjeste grad må vise interesse, dels fordi den forøgede anvendelse af lånt kapital gør priserne endnu højere, og dels fordi man pæny er tilbøjelig til at tro, at den siden devalueringen begyndende prisstigning vil vise sig at være et længere varende fænomen, end den måske vil blive. Brugsforeningerne såvel som FDB gør sikkert klogt i at regne med en standsning i prisstigningen, og i hvert fald er udsigterne for, hvordan situationen vil blive i 1952, når den første Marshall-hjælp skal ophøre, sådan, at det vil være ikke blot klogt, men nødvendigt at disponere med den allerstørste forsigtighed, og dette gælder også kreditgivningen til medlemmerne. Her synes man dog at kunne konstatere, at medlemmerne i højere grad end før ser på priserne. Det er ikke ualmindeligt, at en pludselig og stærk stigning i afsætningen i en enkelt varegruppe standser og slår over i sin modsætning, desværre med det resultat, at et større varelager bliver liggende i brugsforeningen usolgt og eventuelt tabgivende.

FDBs OMSÆTNING OG REGNSKAB 1949

FDBs omsætning og regnskab er steget med ca. 60 mill. kr. fra 328,4 til 389,1 mill. kr., en stigning på 18,4 pct. Stigningen har været særlig betydelig på kolonial-afdelingen, nemlig på ca. 46 mill. kr. til 248,6 mill. kr. Ingen af FDBs kolonial-afdelinger har nu mindre end 5 mill. kr. i omsætning, og den største, København, er oppe på 48,7 mill. kr. Der har yderligere været en stigning i manufaktur-afdelingen på 7 mill. kr. til 37,3 mill. kr., i isenkram-afdelingen på ca. 5 mill. kr. til 46,8 mill. kr., i papir-afdelingen på 2¼ mill. kr. til 11,2 mill. kr. og i skotøjs- og cykle-afdelingen ca. ½ mill. kr. hver, henholdsvis til 6,1 og 4 mill. kr.

FDBs samlede fabrikationsomsætning er også steget, nemlig fra 96,7 mill. kr. til 105,1 mill. kr. Den største stigning falder på margarinefabrikken og kafferisteriet, hvor forøgelsen i mærketildelingen har gjort sig gældende, tilligemed at FDB gradvis indvinder de gamle leveringsområder. På tobaks-, konfektions- og rebfabrikken har der været nogen tilbagegang.

Den produktion, der i 1949 er foregået på FDBs egne fabrikker og på de med FDB samarbejdende virksomheder, Vejle Dampmølle, Linum og Svendborg Konservesfabrik, har ialt beløbet sig til 141 mill. kr.

Den forøgede mulighed for varetilgang har FDB søgt at udnytte, og som det fremgår af tallene, er dette lykkedes i betydelig grad, navnlig på kolonialområdet.

For manufaktur og isenkram er der som nævnt fremgang, men her er forsyningen med konfektion, især herre- og børnekonfektion, glas-, porcelæn- og fajancevarer samt visse almindelige køkkenredskaber endnu vanskelig, bl. a. fordi handelen med Vesttyskland og til en vis grad også Østtyskland er vanskelig at gennemføre.

Den begyndende liberalisering af importen har hidtil ikke haft større betydning for FDBs virksomhed, fordi liberaliseringen i udstrakt grad angår varer, der ikke direkte indgår i det daglige forbrug. Det har fortrinsvis været maskiner og råvarer til industrien og foderstoffer til landbruget, der har nydt godt af liberaliseringen, idet man fra dansk side i særlig grad har bestræbt sig på at skærme den hjemlige industri. Den forløbne del af 1950 viser ikke tegn til nogen principiel ændring på dette punkt – tværtimod.

Ikke blot i FDB, men også i brugsforeningerne har muligheden for overskud endnu været stærkt beskåret gennem den gældende prisordning. Efter den nye lov er der dog indtrådt nogen lettelse heri, og det synes allerede nu at vise sig, at mange brugsforeninger er kommet igennem 1949 med bedre resultat end tidligere. For FDBs vedkommende viser regnskabet for 1949, at nettooverskudet er steget fra 8,7 til 10,5 mill. kr., efter at sædvanlige afskrivninger er foretaget, derunder afskrivninger på maskiner og inventar, anskaffet som et led i rationaliseringen, således at dette som hidtil har kunnet opføres på status med 98 kr.

Lønningerne er steget ca. 1 mill. kr., således at FDBs samlede lønudgift nu andrager godt 30 mill. kr. Antallet af beskæftigede var i 1949 4348 mod 4179 i 1948.

På status er varebeholdningerne steget ca. 4,3 mill. kr., hvad der har medført en forøgelse af afskrivningerne, der er foretaget på sædvanlig måde.

Ejendommenes bogførte værdi er steget fra 8,5 til 11 mill. kr., bl. a. som følge af regulering af afskrivningerne og i ejendomsskyldsværdien.

Brugsforeningernes gæld i konto-kurant er steget fra 27,1 til 32,6 mill. kr. som følge af forøget omsætning, hvorimod gælden til vareleverandører er faldet fra 7,7 til 4,2 mill. kr.

Forskellige debitorer, derunder andele og garantibeviser i søsterselskaberne, er steget fra 5,8 til 8,2 mill. kr. Stigningen skyldes for størstedelen bevægelser, der er af rent driftsmæssig art.

På passivsiden er varekreditorer steget med ca. 2 mill. kr. Gælden til banker er faldet ca. 1 mill. kr. bl. a. som følge af, at der ikke som tidligere, inden årets udgang, er sket nogen à conto betaling til Danske Landboforeningers Frøforsyning af det til levering i 1950 indkøbte frø. Dette sidste er bl. a. også årsagen til, at forskellige kreditorer er steget fra 23,3 til 27,9 mill. kr.

Som det vil ses, har FDB også i 1949 måttet forøge investeringen af kapital i varer og udestående fordringer og til en vis grad også i ejendomme. Den har derfor fortsat måttet kræve betalingsreglerne i vedtægternes § 11 nøje

overholdt og har sat et stort arbejde ind på, gennem forhandling med de pågældende brugsforeninger, at søge dette gennemført.

FDB har endvidere i årets løb udvidet sin forretningsforbindelse med Den danske Landmandsbank, der beredvilligt har stillet sig til rådighed på lige fod med Andelsbanken.

FORHOLDET TIL MYNDIGHEDERNE LOVGIVNINGEN I 1949

Den vigtigste begivenhed i året har været vedtagelsen af og gennemførelsen af den nye skattelovgivning for andelsforeninger. Loven blev et kompromis mellem socialdemokraterne, de radikale og venstre, og de første opgørelser viser, at statsskatten bliver tredoblet fra 1948–49 til 1949–50. Det beskattede antal foreninger er steget betydeligt, og der har også været en fortsat stigning i brugsforeningernes formue, hvoraf den skattepligtige indkomst udregnes. Den samlede formue, hvis afkastning beskattes, har for brugsforeningerne været 240 mill. kr. og for produktions- og salgsforeningerne ca. 270 mill. kr. Hertil kommer kommuneskatten, som stort set beregnes som statsskatten. Som følge af den ændrede beregningsmåde er kommuneskatten gået ned. Selvom det er en kendsgerning, at de nye skatteregler føles som en hård byrde for de fleste brugsforeninger og vil give anledning til mange overvejelser og forhandlinger med hensyn til brugsforeningernes priskalkulationer og overskudsmuligheder, har brugsforeningerne loyalt efterlevet loven, men det har jo ikke gjort det lettere at få virksomheden til at give overskud.

Prisloven og vareforsyningsloven fornyedes som foran berørt i 1949 med visse lempelser med det formål at forøge den indenlandske konkurrence.

Også i 1949 har FDB været repræsenteret i en række nævn og udvalg og har her haft lejlighed til at fremføre sine synspunkter. Direktør, cand. polit. Ebbe Groes har således været medlem af et underudvalg under Grønlandskommissionen.

SAMARBEJDET MED UDDELERNE

Dette samarbejde har i 1949 fortsat den linje med hensyn til god forståelse, indbyrdes oplysning og indbyrdes tillid, som udviklingen gennem en lang række år har opbygget. Det årlige møde med Uddelerforeningens hovedbestyrelse og repræsentanter for bybrugsforeningerne fandt sted i september måned, men allerede i marts afholdtes i henhold til det løfte, FDB havde givet i 1948, et møde, hvor forskellige problemer drøftedes og forskellige oplysninger gaves. Uddelerforeningens hovedbestyrelses mangeårige formand, uddeler Jens Dinesen, Ullerød, er i årets løb trådt tilbage som formand og afløst af uddeler A. Rasmussen, Kongerslev. Fra FDBs side er der grund til at anerkende det gensidigt tillidsfulde samarbejde, som FDB gennem en lang årrække har haft med uddelerforeningen under uddeler J. Dinesens ledelse,

og som har været af stor betydning for udførelsen af FDBs og brugsforeningernes virksomhed.

FORHOLDET TIL FDBs PERSONALE

I løbet af 1949 er pristallet steget således, at der tilkom det organiserede personale en lønregulering, og denne har fundet sted i overensstemmelse med de trufne aftaler. Derimod har der ikke fundet almindelig lønregulering sted for funktionærgruppens vedkommende. Der har i årets løb været arbejdsfred på samtlige arbejdspladser.

Arbejdet i samarbejdsudvalgene landet over er skredet frem og har navnlig givet sig udtryk i ønsker, der ikke var af lønmæssig karakter, og som i en række tilfælde har kunnet imødekommes helt eller delvis. I København har man af praktiske grunde oprettet seks underudvalg, der om fornødent vil holde møde to gange årlig. Hermed tilsigtes nøjere kontakt mellem samarbejdsudvalgene og de mange enkelte afdelinger i Njalsgade i København. På forslag af samarbejdsudvalgene i København og et par steder i provinsen har FDB ydet tilskud til personalets arbejde med hensyn til fremskaffelse af billige og hensigtsmæssige sommerhuse. I København er der i tilslutning hertil oprettet et kontor, der er personalet behjælpelig med tilrettelæggelse af ferie. Udenfor København har støtten fortrinsvis været ydet til køb eller leje af feriehuse.

DET INTERNATIONALE SAMARBEJDE

I 1949 er det internationale samarbejde fortsat. ICA har holdt centralbestyrelsesmøde i Stockholm i juni med deltagelse fra dansk side af redaktør Axelsen Drejer, Andelsudvalget, og direktør Ebbe Groes som stedfortræder for direktør Frederik Nielsen.

I september har der været internationalt kursus for oplysningsledere ved kooperationen i England med deltagelse fra dansk side af sekretær Bo-Jensen, oplysningsudvalget, og ligeledes i England afholdtes i september et internationalt kursus for kooperative pressefolk med redaktør Eggert Nielsen, Samvirke, som dansk deltager.

Det nordiske samarbejde er fortsat. Der har været afholdt møder mellem de nordiske landes specialister på forskellige områder, og den svenske fællesforening holdt i eftersommeren et større møde til drøftelse af et nærmere samarbejde på arbejdsmarkedets, industriens og landbrugets område.

FDBs gæstebog bærer for året 1949 tydeligt præg af det store antal personer fra ind- og udland, der har ønsket at stifte bekendtskab med FDB. Således direktøren for ICA Thorsten Odhe, London, direktør Chikheev fra Sovjetunionen, fra De forenede Nationers sekretariat den australske økonom H. Daniel, Israels handelsattaché i Skandinavien, dr. Guelfat og de amerikanske senatorer Allan Frear, Delaware, Sparkmann, Alabama, Ralph Flanders, Vermont, og John Bricker, Ohio.

NORDISK ANDELSFORBUND

Omsætningen indenfor Nordisk Andels Forbund nåede i 1949 ialt 63,2 mill. kr. mod 76,2 mill. kr. i 1948, en nedgang på 13 mill. kr. Mens omsætningen med de øvrige fællesforeninger er væsentlig mindre end året forud, er FDBs indkøb gennem Nordisk Andels Forbund steget fra 6 mill. kr. til 10,4 mill. kr. Den omsætning, der falder på den svenske fællesforening, er gået noget tilbage, bl. a. som følge af den svenske importkontrol.

Efter at den islandske fællesforening i juni 1949 er blevet medlem af forbundet, omfatter det alle de nordiske landes fællesforeninger.

Der er ansat to nye indkøbere ved Londonkontoret. Prokurist Aasted Halse skal tage sig af tekstilvarer og Mr. Montague af isenkramvarer.

Den tendens til liberalisering af den internationale handel, som for øjeblikket gør sig gældende, vil kunne få en gunstig virkning på NAFs omsætning, idet forudsætningen for forbundets sukces er frie forhold i det internationale handelssamkvem. For 1950 kan der ventes en betydelig stigning i forbundets omsætning.

BRUGSFORENINGS-VAREHUSE

I 1949 sluttede det vedrørende oprettelsen af brugsforenings-varehuse nedsatte udvalg sit arbejde med udsendelsen af en enstemmigt vedtaget betænkning. Betænkningen indeholder en analyse omkring landets vigtigste indkøbsbyer og udkast til vedtægter for et varehus.

Sidst på året blev overvejelserne og foranstaltningerne til oprettelse af et varehus i København ført frem til et endeligt resultat, idet Hovedstadens Brugsforening og FDB enedes om sammen med de sjællandske brugsforeninger at søge at oprette et varehus i København i de lokaler, der hidtil har været anvendt som manufaktur-magasin under FDB. I 1950 er det nye selskab stiftet med en andelskapital på 1 mill. kr. Foruden HB og FDB er 166 brugsforeninger på Sjælland andelshavere i selskabet. Varehuset tænkes iøvrigt organiseret i overensstemmelse med varehusudvalgets betænkning.

AFSLUTNING

Med hensyn til Vejle Dampmølle, Linum, Det danske Forlag og Svendborg Konservesfabrik henvises til de vedlagte beretninger og regnskaber.

Vejle Dampmølle og Linum har fortsat drevet deres virksomhed med godt resultat. *Linum* har gennemført omlægningen af driften ved indretning af spinderi og samler i stigende grad opmærksomheden om de meget store problemer med hensyn til mulighederne for dyrkning og udnyttelse af dansk hør i konkurrence med udlandets, som nu må finde deres afgørelse.

I *Det danske Forlag* er direktøren for bogafdelingen trådt tilbage efter venskabelig overenskomst og bestyrelsens næstformand, redaktør, cand. polit.

A. Axelsen Drejer har påtaget sig den midlertidige ledelse af forlaget og det dermed forbundne arbejde med en delvis omlægning af virksomheden efter de nuværende forhold på bogmarkedet.

Svendborg Konservesfabrik har været bedre beskæftiget, men må fortsat samle alle anstrengelser om at gennemføre en forøget afsætning af fabrikkens produkter. Det har været nødvendigt for FDB at yde Svendborg Konservesfabrik yderligere økonomisk støtte.

I 1949 traf FDBs bestyrelse beslutning om at gennemføre et fra oplysningsudvalgets side fremsat forslag om at afholde kursus for samtlige brugsforeningsvalgte tillidsmænd i brugsforeningerne for at medvirke til, at disse får de bedst mulige forudsætninger for at kunne udføre deres hverv og det størst mulige kendskab til brugsforeningsbevægelsen og især til regnskabsmæssige og driftsmæssige forhold. Disse kursus er afholdt i januar måned 1950 og har været besøgt af ca. 6000 tillidsmænd. Det er hensigten at fortsætte dette oplysningsarbejde for tillidsmænd.

Med hensyn til fremtiden for FDB og brugsforeningerne råder der betydelig usikkerhed. Den første del af 1950 har vist forøget omsætning, men også nogen prisstigning. Det vil som omtalt blive nødvendigt at holde den nøjeste føling med afsætningen og at vise den størst mulige forsigtighed i dispositionerne. Dette vil være naturligt også af den grund, at virksomheden i brugsforeningerne og FDB stadig lægger beslag på stigende kapital, som kun kan skaffes ved yderligere kreditgivning fra pengeinstitutternes side, indtil foreningerne selv har opsparet den nødvendige kapital. Brugsforeningerne og FDB må derfor fortsat stræbe efter at forøge kapitalopsparingen med det mål for øje, at såvel brugsforeningerne som FDB, som før i tiden, igen kan bestride omsætningen uden i synderlig grad at være afhængig af lånt kapital.

50 ÅRS JUBILÆUM

Disponent *P. Rod,* manufaktur-afdelingen, Kbh., 15. april.
Direktør *H. Wolthers Nielsen,* Kbh., 1. november.

40 ÅRS JUBILÆUM

Bogholder *Claus Christensen,* kolonial-afdelingen, Odense, 13. april.
Forvalter *J. Christensen,* kolonial-afdelingen, Esbjerg, 1. juli.
Assistent *Asta Pedersen,* hovedbogholderiet, Kbh., 26. oktober.

25 ÅRS JUBILÆUM

Revisionschef *Chr. P. Nielsen,* Kbh., 1. januar.
Rejsende *S. Chr. Jensen,* fabrikationsartikler, 1. januar.
Forvalter *A. Hjulmann,* FDB, Vemb, 23. februar.
Kasserer *C. Schneider,* FDB, Kolding, 18. marts.
Forstanderinde, frk. *Helga Andersen,* telefoncentralen, Kbh., 1. maj.
Ekspeditionschef *E. Sigaard,* isenkram-afdelingen, Esbjerg, 5. maj.
Bogholder *O. E. Millev,* ingeniørkontoret, Kbh., 30. maj.
Ekspeditionschef *Ejnar Christensen,* kolonial-afdelingen, Kbh., 1. juli.
Kredsrevisor *Sigurd Mørk,* Kolding, 1. juli.
Afdelingschef *V. Søe-Jensen,* P. M., Varde, 1. august.
Forretningsfører *O. Marthinsen,* M. M., Kolding, 1. august.
Bogholder *E. Møller,* FDB, Nykøbing F., 1. august.
Tilskærer *O. Tjernlund,* manufaktur-afdelingen, Kbh., 1. september.
Ekspeditionsleder *Bjarne Holst,* isenkram-afdelingen, Århus, 1. november.
Afdelingschef *J. Røgen,* faktureringskontoret, Kbh., 1. november.
Forretningsfører *P. Grønholt-Pedersen,* FDB, Slagelse, 1. november.
Bogholder *Johs. Hegnet,* FDB, Rønne, 1. december.

DØDSFALD 1949

Rejsende *Fr. Meyer,* manufaktur-afdelingen, 2. februar.
Fhv. rejsende *Rs. Dresen,* fabrikationsartikler, 8. maj.
Fhv. direktør *N. E. Pors,* FDBs fabrikker, Kolding, 24. maj.
Forretningsfører *Fr. Svenningsen,* FDB, Vejle, 1. august.
Fhv. forvalter *O. Schlichting,* cykle-afdelingen, Kbh., 14. september.
Afdelingschef *Gunnar Schmeltz,* isenkram-afdelingen, Århus, 11. september.
Margarinemester *Otto Rath,* Viby, 13. september.
Kredsrepræsentant, lærer *L. Pedersen,* Hundslund, 9. december.

FDBs JUBILÆUMSLEGAT

FDBs Jubilæumslegat for tillidsmænd og ansatte indenfor brugsforeningsbevægelsen er for året 1949 uddelt til nedennævnte 17 tillidsmænd og ansatte. Legatet er uddelt til studium af kooperative forhold i ind- og udland.

Overpostbud *Chr. Johansen,* formand for Tønder brugsforening.
Gårdejer *Johs. Høyer Madsen,* formand for Ø. Ulslev brugsforening.
Landbrugslærer *Aage Toft,* Ladelund pr. Brørup.
Uddeler *Bjarne Basse,* Sejet brugsforening pr. Horsens.
Uddeler *Alfr. Andreasen,* Havredal brugsforening pr. Frederiks.
Uddeler *H. Puggaard Jensen,* Ølstrup brugsforening pr. Lervang.
Ekspedient *Sv. Appel Johansen,* p. t. Andelsskolen.
Ekspedient *Folmer Jensen,* Tømmerup brugsforening pr. Kalundborg.
Konsulent *F. S. Frandsen,* Uddelerforeningen, Århus.
Forretningsfører *I. M. Thygesen,* Hovedstadens brugsforening.
Ekspedient *H. Seide Pedersen,* Hovedstadens brugsforening.
Assistent *H. L. Mørk,* FDBs kolonial-afdeling, Esbjerg.
Kontorist, frk. *M. Lundgaard,* FDB, regnskabs-afdelingen, Kbh.
Kontorist *Orla Nautrup,* FDB, Skive.
Bibliotekar *P. Frank,* FDBs oplysningsudvalg, Kbh.
Lagerarbejder *S. Nygaard Petersen,* FDBs møbel-afdeling, Kbh.
Kontorist, fru *Irene V. Jensen,* Det danske Forlag, Kbh.

Vareafdelingerne

KOLONIAL-AFDELINGEN

Direktør: H. Wolthers Nielsen, R.

Disponenter: Carl Olsen, V. Kruse, E. Ulriksen, Børge Andersen

Året 1949 blev et godt år for kolonial-afdelingen, idet den gennem bedringen i importforholdene fik mulighed for selv at indføre flere varer og større varemængder, foruden at den gennem den øgede råvaretilgang til de hjemlige fremstillingsvirksomheder i meget højere grad end i de foregående år blev i stand til at få sit behov for indenlandske produktionsartikler dækket. Omsætningsforøgelsen blev derfor også den største, der nogensinde har kunnet noteres, nemlig kr. 46.049.354. Omsætningstallene for året er kr. 248.698.113 mod kr. 202.648.759 i 1948. I procent udgør omsætningsfremgangen således 22,72 pct.

Medens priserne i årets første tre kvartaler gennemgående viste faldende tendens — her ses bort fra enkelte prisforhøjelser forårsaget af ændringer i de bestående statsafgifter — medførte devalueringen den 18. september et afgjort omsving, og i de ca. 5 måneder, der er forløbet siden da, har prisstigninger præget mange vareområder. Hurtigst og stærkest har stigningen meldt sig på danske kornvarer som flormel, hvedegryn, byggryn og havregryn, men også andre varearter har efterhånden mærket devalueringens følger, og det kan forudses, at den kommende tid vil bringe betydelige forhøjelser på mange varegrupper.

Af varer, der siden 1940 kun lejlighedsvis har været i handelen, kunne der i 1949 leveres ret betydelige kvanta, f. eks. 59.000 kasser tørret frugt hovedsagelig af spansk oprindelse (leveringstid november/december), ca. 49.000 kg søde mandler, ca. 255.000 kg ris (godt 22 pct. af det kvantum, der blev udrationeret til husholdningerne) samt 55.000 kg rismel bestemt for sociale institutioner. Af frisk frugt har der kunnet indføres betydelig større kvanta end året forud, behovet for citroner har stort set kunnet dækkes, og under julehandelen har der på det nærmeste kunnet leveres brugsforeningerne tilstrækkelig forsyning af appelsiner. Den mindre æblehøst i 1949 kompenseredes heldigt af appelsinimporten, således at efterspørgselen efter dansk frugt kunne tilfredsstilles og priserne holdes på et rimeligt niveau.

Omsætningen i flormel blev på grund af den urationerede tilgang 8½ mill. kg større end året forud, medens sigtebrødsmel gik 1.315.000 kg tilbage.

Endnu mangler der en del i, at flormelsomsætningen er på højde med førkrigstidens, og en væsentlig forudsætning for, at leveringsforholdet kan blive helt genoprettet, er en bedre fedtstof- og sukkerforsyning.

Omsætningen i kiks og biskuit gik noget tilbage, hvilket i betragtning af den stigende flormelsomsætning ikke kan overraske.

Omsætningen i byggryn og havregryn kulminerede åbenbart i 1948. I 1949 var byggrynsomsætningen ca. 1,1 mill. kg lavere og omsætningen i havregryn ca. 1,8 mill kg lavere end året forud. En lignende tilbagegang i forbruget fandt sted i årene efter den første verdenskrig og må sikkert kun betragtes som en naturlig reaktion mod en vis overfodring med disse grynsorter i den periode, da der var nogen knaphed på visse andre fødemidler. Bygmel er sunket ned til at blive en artikel uden betydning.

Omsætningen i hvedegryn (mannagryn og semoulegryn) er derimod atter steget stærkt; men den dag, der frit kan indføres rismel fra udlandet, vil hvedegrynene sikkert synke tilbage og indtage den gamle beskedne rolle, de plejer at spille i kolonialomsætningen.

For kartoffelmel og kartoffelsagogryn kunne noteres en betydelig fremgang, og det samme gælder sirup og sukker, medens omsætningen i ærter er gået tilbage. Forøgelsen af sukkeromsætningen er delvis en følge af, at der i 1949 er tildelt hver person en ration på 23 kg, medens rationen i 1948 kun udgjorde 20½ kg. – Tildelingen i 1949 har således været 12 pct. større end i 1948; men kolonial-afdelingens fremgang er 21 pct., hvilket er ensbetydende med, at den har indvundet ca. 9 pct. af tabt omsætning. Produktionen af roesaft blev i 1949 meget mindre end året forud, nemlig kun ca. 40 pct., hvilket hovedsagelig skyldes, at den almindelige sukkerroekampagne kom til at strække sig over et meget længere tidsrum end sædvanligt, hvorved der blev kortere tid tilovers til roesaftfremstillingen. Størstedelen af saften blev oparbejdet i råsukker, der gik ind i fabrikationen af sukkervarer, marmelade, frugtvin og frugtsafter.

Cigaretomsætningen er gået frem med ikke mindre end 3,7 mill. kroner og benzinomsætningen med 10 mill. liter. Fremgangen i kvantum gør sig iøvrigt navnlig gældende for sild, veterinærtran, soda, hønse- og kyllingefoder, smøreolier, vognsmørelse og konsistensfedt, petroleum, gulvlakfernis, tilberedte oliefarver, eddike, kaffesurrogater, kokosgarn, tændstikker samt for en lang række mindre artikler, og kun ganske få varer udover de allerede nævnte viser tilbagegang. Af disse kan nævnes klipfisk og vinduesglas.

Vitaminpræparaterne Detren og DetrenA har i løbet af 1949 erobret sig en sikker plads i husdyravlernes bevidsthed. Andelsfoderstofforeningerne er gået over til at anvende Detren som tilskud til fjerkræfoderet, hvilket naturligvis i væsentlig grad har bidraget hertil.

Varegruppen toiletartikler, der i 1948 viste mindre omsætning end de foregående år, synes i 1949 at have overvundet depressionen, idet omsætningstallet her atter er højere.

Fremgang præger også omsætningen i de fleste af FDBs egne fabrika-

tionsartikler. Som en af undtagelserne fra denne regel kan nævnes høstbindegarn; men tilbagegangen her skyldes det forhold, at landbruget i 1949 anvendte sine reservebeholdninger, der var anlagt i årene forud, men som nu skønnedes at være mindre fornødne.

Det område indenfor kolonial-afdelingen, der i de senere år har været under kraftigst udvikling, er kemikalieområdet – navnlig forårsaget af den stigende anvendelse af visse kemikalier i landbruget. Afsvampningsmidler, fluebekæmpelsesmidler og ukrudtsmidler er i løbet af forholdsvis kort tid vokset op til at blive store artikler, og samtidig er den gamle stamme af landbrugskemikalier og havebrugskemikalier blevet suppleret med en hel del nye produkter, hvorfor det har været nødvendigt både fordelingsmæssigt og fremstillingsmæssigt i højere grad at udspecialisere denne del af kolonial-afdelingen. Kemikaliefabrikken, der er under opførelse i Esbjerg, vil kunne begynde sin virksomhed i løbet af indeværende forår, og dermed vil det nødvendige skridt til en mere uafhængig stilling på dette vanskelige område være taget.

Forsyningsmulighederne for tagpap bedredes i 1949 fra måned til måned, og i midten af året var alle leveringsvanskeligheder overvundet. Kvaliteterne forbedredes stadig, og de er nu fuldstændig på højde med førkrigstidens. Til den kommende sæson udvides sortimentet med asfaltpapper med farvede belægninger. Omsætningen i tagpap og tagtjære blev kvantumsmæssigt som i 1948.

Medens der i 1948 var nogen knaphed på trætjære, var importen i 1949 tilstrækkelig til helt at kunne dække behovet. Omsætningen af træmaling på emulsionsbasis gik i årets løb tilbage til ca. ¼ af omsætningen i 1948; men til gengæld blev der en betydelig omsætning i tjære- og oliemaling, der også langt bedre egner sig for formålet: at imprægnere og derved beskytte træet.

Som supplement til den almindelige udsendelse af brochurer og brugsanvisninger for Durisol byggematerialer arrangeredes i samarbejde med fabrikken to foredragsrækker – forår og efterår – med lysbilleder og film, der gav oplysning om materialernes egenskaber og anvendelsesmuligheder. Der omsattes:

	424.240	stk.	hulblokke
	35.424	„	udligningsstykker
	10.338	sk.	skærver
	86.347	m²	isoleringsplader
og	11.266	m²	hurdis

Omsætningsresultatet må betragtes som en god start, der giver løfte om betydelig afsætning i 1950 og de følgende år.

Under indtrykket af vanskelighederne ved med det nuværende lager og ekspeditionsforhold at kunne betjene brugsforeningerne tilfredsstillende med disse pladskrævende materialer er der forsøgsvis udlagt enkelte depoter til en mere hurtig og nem forsyning af oplandets brugsforeninger i de tilfælde, hvor det drejer sig om mindre partier til reparationsarbejder o. lign. – Falder forsøgene tilfredsstillende ud, er det hensigten at oprette flere lignende de-

poter. — Levering af større materialemængder bør som hidtil ske vognladningsvis direkte fra fabrikken.

Den 1. april trådte den i marts måned vedtagne nye prislov i kraft, og afdelingen blev ved dennes lempeligere bestemmelser i stand til at regulere visse priser, som hidtil ikke havde afkastet nogen avance eller ligefrem været tabgivende.

Den 30. maj blev omsætningen af barbersæbe frigivet.

Den 1. september blev den øvrige sæberationering ophævet.

Den 4. august ophævedes fedtrationeringen.

Den 23. maj blev kaffe- og themærkernes købsret udvidet til også at omfatte kakaopulver, og den 2. september ophævedes rationeringen helt for kakaopulver og the.

Den hidtil forløbne del af 1950 viser god fremgang i omsætningskvantum sammenlignet med tilsvarende periode i fjor, og i betragtning af, at der fortsat vil kunne ventes nogen prisstigning, vil 1950 utvivlsomt komme til at vise større omsætning i beløb end 1949; men at stigningen i omsætningskvantum vil blive en del mindre end året før, er der næppe tvivl om. Den eneste mulighed for en betydelig stigning ville være frigivelsen af importen af tørret frugt, frisk frugt, skalfrugt, kaffe samt ris og rismel; men denne mulighed har sikkert ikke nogen chance for at blive realiseret før længere ude i fremtiden.

PAPIR-AFDELINGEN

Forretningsfører: G. Fejlberg Rasmussen

Papir-afdelingens omsætning androg i 1949 kr. 11.256.140 mod 1948's omsætning på kr. 8.989.680, hvilket er en stigning på 25 pct., og da der i årets løb to gange har været prisnedsættelse på dansk papir, er fremgangen så meget mere tilfredsstillende.

Selvom rationeringen af dansk papir endnu ikke er helt ophævet, har 1949 bragt adskillige lettelser, og en betydelig forbedring har da også fundet sted med hensyn til leverancerne af regnehæfter, skrivebøger, kontrabøger og tryksager i almindelighed samt papirduge, hyldepapir, honningdåser, kyllingeæsker og jordbærbakker, ligesom man har kunnet genoptage leveringen af poser med det populære standardtryk. Derimod er der endnu en del at indhente hvad angår regnskabsbøger. Der er stadig lange leveringstider fra De forenede Papirfabrikker (for visse papirsorter op til et år), og dette forhold spiller en stor rolle for de mange artikler, der fremstilles af dansk papir. Desuden strammes leveringsforholdene for de øvrige skandinaviske landes papirfabrikker, hvilket vil øve sin indflydelse i den kommende tid. Konvolutter volder stadig en del vanskeligheder, dog ikke så meget på grund af papirmangel som utilstrækkeligt maskinel, og for de håndklistrede konvolutters vedkommende mangel på kvindelig arbejdskraft. Så længe den nuværende situation vedvarer, vil vanskelighederne blive ved at bestå, og hertil kommer, at forbruget er steget i betydelig grad.

Levering af *tapet* har endnu i 1949 været vanskelig, men der er håb om bedring i det nye år. Omfanget af *bogindbindinger* til private og biblioteker har været tilfredsstillende, og for sidstnævntes vedkommende er der stadig stærk fremgang. Det forløbne år viser en stor omsætning i artikler til frysebokse, hvilket er bemærkelsesværdigt på baggrund af det forhold, at de nuværende importører leverer direkte til fryseanlæggene, hvilket undertiden gør det vanskeligt for brugsforeningerne at være konkurrencedygtige. Grunden til at leverandørerne i så høj grad er kommet i direkte kontakt med fryserierne, må søges deri, at tildelingen af råmaterialer fra begyndelsen blev givet under forudsætning af, at det udelukkende kom fryserierne til gode. Man imødeser en stadig større omsætning på dette område. Selv om det har været forbundet med store vanskeligheder at fremskaffe regnemaskiner, er der dog opnået en omsætning på ca. 200 maskiner. For skrivemaskiner har det ikke artet sig så godt, men forhåbentlig kommer der snart en bedring.

Hvad *spillekort* angår, er man stadig henvist til en dansk fabrik, hvis levering har været meget uregelmæssig, og nogen bedring for denne artikel kan rimeligvis ikke ventes, før der atter bliver mulighed for at genoptage forbindelsen med afdelingens tidligere leverandør i Tyskland.

Indførselsbevillinger til *smørrebrødspapir* er i 1949 blevet tildelt efter de gamle regler, men forhåbentlig kommer det tidspunkt, hvor papiret i almindelighed bliver givet frit, og det samme må håbes for syltecellophans vedkommende. I løbet af 1949 er der gentagne gange søgt varedirektoratet om indførselsbevillinger til manufakturetiketter og diverse kontorartikler, men det er stadig blevet nægtet.

Det er bemærkelsesværdigt, at juleomsætningen trods en vis tilbageholdenhed har vist et pænt resultat, selv om der er artikler, som synes at have mindre interesse end tidligere. Årsagen til sidstnævnte skal sikkert søges i, at der i andre brancher er kommet adskillige artikler frem, som ikke kunne skaffes tidligere år, og interessen har derfor i nogen grad vendt sig fra visse papirvarer. I 1949 forøgedes samlingen af farvereproduktioner med tre nye af så kendte malere som Thorvald Niss, Dankvart Dreyer og L. A. Ring. Der blev udgivet et katalog med illustrationer af disse samt dem, der er tilbage af vore andre billeder. Det ville være glædeligt, om dette katalog måtte blive benyttet, når der er tale om en gaveidé til festlige lejligheder, således at man i noget højere grad kunne vække interessen for FDBs farvereproduktioner, som både er forsvarligt kunstnerisk valgt og særdeles billige.

Rotaprint-afdelingens omsætning beløb sig i 1949 til kr. 84.000 imod 1948's omsætning på kr. 78.100, og fremgangen skyldes, at brugsforeningerne i højere grad har benyttet sig af afdelingen, samt at man har været beskæftiget med store arbejder for såvel FDBs planlægnings-afdeling som Andelsskolen. Afdelingen bestræber sig stadig på at være på højde med situationen, også hvad angår det bedste hjælpemateriale, og i den hensigt er an-

skaffet et fotokopieringsanlæg, således at afdelingen på dette område er frigjort for de hidtidige leverandører blandt private firmaer. Forhåbentlig vil den i foråret udsendte brochure bidrage til at skabe endnu større interesse for denne billige form for fremstilling af tryksager, når det drejer sig om begrænsede oplag.

VIN-AFDELINGEN

Afdelingschef: V. M. Sjølund

Vin-afdelingens omsætning i 1949 androg kr. 10.889.608 mod kr. 10.286.992 i 1948, en fremgang på kr. 602.616, d. v. s. ca. 6 pct. Af danske frugtvine aftappedes 261.227 liter mod 105.223 liter i 1948, således at den samlede omsætning af frugtvine inclusive leverancer af aftappede frugtvine fra fremmede leverandører har andraget ialt ca. 400.000 flasker, hvori er medregnet en leverance fra Svendborg Konservesfabrik på ca. 11.000 flasker. Fremgangen i omsætningen af frugtvin skyldes dels vin-afdelingens muligheder for som følge af spritrationeringens ophævelse at kunne købe tilstrækkeligt med frugtvin til dækning af efterspørgslen og dels brugsforeningernes større eller mindre overførsel af køb fra fremmede leverandører til vin-afdelingens egne mærker. Af indenlandsk spiritus anvendtes i fabrikationen 11.261 liter 100 pct. mod 17.115 liter 100 pct. foregående år. Indenlandsk spiritus anvendes bl. a. i likørfremstillingen, og ophævelsen af likørrationeringen hos et par af afdelingens største leverandører har i 1949 givet sig udslag i en særlig stor efterspørgsel efter disse firmaers likører på bekostning af FDBs egne likører.

For importerede vines vedkommende er der i 1949 aftappet 48.040 liter bordvin og 82.430 liter hedvin (portvin, madeira, sherry og dessertvin) eller henholdsvis ca. 20.000 liter og ca. 56.300 liter mere end i 1948.

Det fremgår af de sidstnævnte tal, at importen af vin har været væsentlig større end det foregående år, og for flere importerede vines vedkommende er FDB leveringsdygtig i fuldt omfang; forhåbentlig fortsætter denne bedring af importforholdene, så afdelingen også for de mere efterspurgte vine som portvin og madeira kan få en væsentlig større import end hidtil, men desværre må man indstille sig på, at der endnu i nogen tid fremover vil blive en vis knaphed på disse vine, hvor handelsaftalerne landene imellem og FDBs lille importtal kun tillader en relativ lille import.

OSTE-AFDELINGEN

Afdelingschef: J. Brundt

I 1949 udgjorde oste-afdelingens omsætning 1946,7 tons, hvilket er 67,1 tons mindre end i 1948. Denne nedgang falder udelukkende på det kvantum, der skal eksporteres, idet afdelingernes omsætning er steget med 206,3 tons.

Både produktion og eksport viser for landet som helhed rekordtal for 1949, nemlig henholdsvis ca. 61.000 og 26.000 tons. Eksporten er således mere end fordoblet i forhold til 1948, og dette skyldes udelukkende, at handelen atter er kommet i gang med Vesttyskland, som før krigen var det største marked for de almindelige danske ostesorter. Desværre er afsætningen til udlandet foregået meget uregelmæssigt i det forløbne år, hvilket foruden at stille store krav til den lagerplads, som skulle bruges til hjemmemarkedsostene, tillige har indebåret en betydelig økonomisk risiko, og det er årsagen til, at afdelingens deltagelse i eksporten er blevet mindre end året før.

I slutningen af 1948 bedredes forsyningsforholdene så meget, at man kunne ophæve den gennem de forudgående år praktiserede nødtvungne rationering.

I juni måned i år blev maksimalpriserne ophævede, således at det nu atter er forholdet mellem tilbud og efterspørgsel samt kvalitet, der bestemmer prisen. Denne foranstaltning medførte efter otte år med bundne priser naturligt nok nogen usikkerhed i begyndelsen, men den er vist alligevel stort set blevet modtaget med tilfredshed af de forskellige led i omsætningen. Desværre har der i det forløbne år fundet en ret betydelig nedgang sted i forbruget af ost herhjemme, en nedgang, som efter de for produktion, eksport og beholdning foreliggende tal, må ligge et sted mellem 25 og 30 pct. Denne nedgang skyldes først og fremmest, at konkurrencen fra andre pålægsvarer atter har meldt sig, men det er alligevel et spørgsmål, om den kvalitetsændring, der har fundet sted siden lurmærkeordningens ikrafttræden i 1947, ikke må bære en ikke uvæsentlig del af skylden. Til eksport lægger man stor vægt på, at ostene er lavet temmelig solide, således at de i den som oftest ret friske tilstand, hvori forsendelsen finder sted, kan tåle de ofte langvarige transporter, som kan komme til at foregå under højst varierende temperaturforhold. Da prisen for eksportost imidlertid som regel ligger væsentligt højere end hjemmemarkedsprisen, er det forståeligt, at alle de mejerier, der opfylder betingelserne for retten til at fremstille lurmærkede oste til eksport, ønsker at deltage i denne, og resultatet heraf er blevet, at de danske oste i løbet af de sidste par år er blevet mere faste, tørre og kedelige, end de danske forbrugere synes om. Som en muligt medvirkende årsag til, at ostene ikke mere synes så fedladne som tidligere, må dog også anføres, at det for de forskellige ostetyper efter loven højst tilladte vandindhold i slutningen af 1948 blev nedsat som følger:

for	45	pct.	ost	fra	50	til	46	pct.
-	40	-	-	-	52	-	47	-
-	30	-	-	-	54	-	50	-
-	20	-	-	-	57	-	55	-

Da den for bedømmelsen af udsigterne for året 1950 alt dominerende faktor, eksporten, desværre er en ukendt størrelse, er det uhyre vanskeligt at udtale sig om udsigterne for det kommende år, men der synes ikke at skulle blive nogen vanskelighed ved at dække hjemmemarkedets behov.

THE- OG KONSERVES-AFDELINGEN

Afdelingschef: Andr. Freytag

The-afdelingens omsætning i 1949 kan bedst belyses ved følgende tal:

	kg	kr.
1948	30.648	380.759
1949	60.651	678.430

Der er således en fremgang i kg på 98 pct. og i kr. på 78 pct.

1949 blev for the-afdelingen frigørelsens år. Den 4. september 1949 ophævedes rationeringen af the, og aftrækket var i de følgende måneder meget stort. Desværre steg samtidig priserne på produktionsstederne, men FDB kunne på grund af heldige indkøb holde uforandrede priser året ud. Endelig blev the ifølge Direktoratet for vareforsynings meddelelse af 22. november 1949 overført til friliste, og herefter er der for såvel køb som salg fuldstændig frie forhold på det danske marked. De nyeste begivenheder i Kina har i nogen grad påvirket leverancerne og dermed også priserne på de specielle Kina-theer, men forhåbentlig vil forholdene igen snart ordnes, så man atter kan købe disse theer på nogenlunde rimelige vilkår.

Omsætningen af the har i den forløbne del af 1950 fortsat været stigende, og selv om priserne er eller vil stige en del, vil behovet på grund af kafferationeringen fortsat være stort. Vi regner med, at FDBs gamle kendte mærke *Lakawella* snart igen vil være på markedet.

Omsætningen af konserves i 1949 var kr. 1.361.237 mod kr. 1.317.983 i 1948, en fremgang på 3 pct.

Fordelt på de to hovedgrupper ser omsætningen således ud:

	fisk- og frugtk.	grøntkonserves
1949	kr. 1.219.116	kr. 142.121
1948	- 1.205.008	- 112.975

Den relativt beskedne omsætningsfremgang for fisk- og frugtkonserves må ses på baggrund af, at afdelingen i de første tre måneder af 1948 havde en meget betydelig omsætning i fremmede marmelader, som i 1949 helt er overgået til Svendborg konservesfabrik. Dåsesituationen, som forbedredes overmåde meget i 1949, har øget leveringsmulighederne, så afdelingen i løbet af året blev fuldt leveringsdygtig i så at sige alle varer indenfor fiskekonserves. Det er væsentlig aluminiumsdåser, der anvendes, men man har her fundet et materiale, som har vist sig aldeles fortrinligt til de fleste varer, og afdelingen er derfor gået helt bort fra levering i glas.

Der er også i 1949 givet importbevilling af mindre omfang til svensk, norsk og portugisisk fiskekonserves, desværre langt fra tilstrækkeligt til at dække efterspørgslen.

I paraffinolie har afdelingen hele året været fuldt leveringsdygtig i førkrigskvalitet, hvorimod salatolie fortsat er meget stærkt rationeret fra myndighedernes side.

Bortset fra salatolien ser udsigterne for afdelingens leveringsmuligheder for 1950 ud til at blive gode.

MANUFAKTUR-AFDELINGEN

Direktør: Otto Fløjborg

Manufaktur-afdelingen har i 1949 haft en total-fremgang på ca. 6,5 mill. kr., idet omsætningen i 1948 udgjorde kr. 30.866.424 og i 1949 kr. 37.306.702.

Fremgangen falder hovedsagelig på en gros, idet magasinerne samlet udviser en tilbagegang på ca. kr. 91.000.

Størst fremgang har trikotage en gros afdelingen haft, hvilket for en væsentlig part skyldes den store omsætning af uldgarn, af hvilket afdelingen havde sikret sig et stort lager, inden virkningerne af devalueringen satte ind. Trods den ret store fremgang i omsætningen har det dog ikke været muligt helt at tilfredsstille efterspørgslen på forskellige mangelvarer.

Når det økonomiske resultat ikke blev bedre, end tilfældet er, skyldes dette for lille omsætning i flere af magasinerne, som igen skyldes knaphed på visse mangelvarer, samtidig med at modeskifte særlig i konfektion har foranlediget meget store nedsættelser. Selv om en gros afdelingen har måttet nedsætte nogle ret store poster på artikler, af hvilke omsætningen næsten standsede, da mere efterspurgte førkrigsvarer atter kom på markedet, og der på adskillige store forbrugsartikler, som f. eks. arbejdstøj, af prisdirektoratet kun tillodes meget lille en gros-avance, har de tre en gros afdelinger tilsammen dog givet et ret godt netto-overskud.

Manufaktur en gros afdelingen, Københavns lager 4, er ved disponent H. V. Møllers afgang den 1. januar 1950 blevet nedlagt, og dets varegrupper fordelt på de øvrige lagre, som fremtidig vil føre betegnelsen fra 1 til 4.

BOMULDSMETERVARE-AFDELINGEN

Disponent: Knud Hansen

Afdelingens omsætning forøgedes i 1949 med ca. 29 pct. sammenlignet med 1948.

Medens de afsatte varer i 1948 overvejende skyldtes leverancer fra danske virksomheder, udgjorde omkring halvdelen af den omsatte varemængde i 1949 importerede metervarer, dels på basis af tildelte importbevillinger som følge af de sædvanlige clearing-aftaler og dels — for en stor parts vedkommende — som led i kompensationsforretninger med Italien, Østtyskland og Palæstina.

Selv om der stadig er et godt stykke vej tilbage, inden behovet for de forskellige kategorier af bomuldsmetervarer er dækket, må det erkendes, at året 1949 bragte betydelige lettelser i forsynings-situationen på dette område. Både i mængde og udvalg noteredes fremgang, og bekræftende den forbedrede forsynings-situation fortsatte myndighederne i 1949 med den trinvise afvikling af restriktionerne, som påbegyndtes i 1948. Tekstilrationeringen blev ophævet, restriktioner og produktionsordninger gældende for de danske væverier lempedes, produktionen af boligtekstiler blev sat i gang, og i de sidste måneder af året var væverierne så godt som frit stillet med hensyn til deres produktionsprogram, hvilket har betydet en stigende produktion af bl. a. metervarer til salg over disken.

Som følge af de øgede leverancer fra både ind- og udland har afdelingen været i stand til at betjene brugsforeningerne en hel del bedre end året forud. Dog har der været en udtalt mangel på almindelige, kulørte, gennemvævede bomuldstøjer, visse udstyrsvarer såsom bolster, hvidt dynesatin, bomuldsdrejler, frottéhåndklæder og lommetørklæder, men bortset fra et endnu udækket behov for disse artikler, må det fastslås, at efterspørgslen efter en hel del metervarer lige forud for devalueringen var meget beskeden, og afdelingen havde f. eks. rigeligt lager af lagenlærred på det tidspunkt, da devalueringen fandt sted. Efter devalueringen ændredes situationen igen, og efterspørgslen efter alle kategorier af bomuldsmetervarer steg så væsentligt, at de forhåndenværende lagre ret hurtigt blev afsat, uden at det var muligt at foretage tilstrækkeligt supplerende genindkøb.

Prisniveauet for de omhandlede varer har indtil devalueringen været nogenlunde stabilt, men efter devalueringen har priserne været konstant stigende.

Siden 1. januar 1950 har afdelingen overtaget indkøb og afsætning af de metervarer, der hidtil har henhørt under lager 4, således at metervareafdelingen fremtidig omfatter hvidevarer, kulørte bomuldsvarer, gardin-, dekorations- og møbelstoffer, klædevarer, kjolestoffer, silkestoffer, fløjl, dækketøj, frottévarer, lommetørklæder o. lign.

Den forløbne del af 1950 har i nogen grad været præget af øget tilgang af metervarer fra både ind- og udland, og selv om behovet for nogle artikler er større end tilgangen, er det sandsynligt, at den øjeblikkelige skævhed i forholdet mellem tilbud og efterspørgsel senere på året — når prisstigningen som følge af devalueringen *rigtigt* slår igennem — vil ændre sig derhen, at udbudet af de mere gængse artikler vil kunne dække efterspørgslen.

SMÅTINGS-AFDELINGEN

Disponent: Helge Holst

Under småtings-afdelingen henhører foruden alle slags småtingsvarer også korsetter, hofteholdere, manchetskjorter, pyjamas, bindeslips, broderier samt damekraver. Fra 1. januar 1950 omfatter afdelingen desuden arbejds-

skjorter, dame-kitler, dame- og børneforklæder samt natkjoler, som hidtil har henhørt under lager 4.

For småtings vedkommende har 1949 afgjort været præget af fremgang. Allerede i de første par måneder af året kom en del forskellige stærkt savnede *bånd* og *elaster* hjem, og da så godt som alle slags *nåle-varer* tilmed den 1. marts kom på friliste, blev afdelingen hurtigt forsynet i forskellige af disse ligeledes stærkt savnede artikler, bl. a. maskinnåle, som det hidtil ikke havde været muligt at få nævneværdige importbevillinger til.

Sygarner var der nogenlunde rigeligt med, men med håndarbejdsgarner — herunder også bomuldsstrikkegarn — var det uendelig småt, bortset fra hæklegarn, hvoraf en del var leverancer fra dansk fabrik.

Den 15. december 1949 skete det glædelige, at frilisten blev udvidet med sygarn, alle slags bånd, spænder og knapper, og der regnes med, at håndarbejdsgarner inden længe kommer på friliste, men det bør bemærkes, at foruden Belgien og Schweiz omfatter frilisten endnu ikke Vesttyskland, der som bekendt har en meget stor kortevare-industri, hvilket har ret stor betydning for hurtig fremskaffelse af disse varer.

Korsetter og hofteholdere har afdelingen været ret godt forsynet med, og dette vil uden tvivl holde sig fremover.

I årets løb har afdelingen med mellemrum kunnet fordele en del *manchetskjorter,* men der har desværre ikke været tilstrækkeligt til, at det meget store behov tilnærmelsesvis har kunnet dækkes. Det har så godt som udelukkende været dansk fabrikat, idet det kun er meget små importbevillinger, vi har kunnet opnå til denne artikel.

I forhold til 1948 er omsætningen steget med ca. 17,5 pct., og der er grund til at tro, at stigningen vil fortsætte i det nye år, idet der til stadighed indgår artikler, som der hidtil har været mangel på; bl. a. ankom i månederne januar—februar et par store sendinger bomuldsgarn af amerikansk bomuld hjem fra Italien, med hvilket det for første gang i flere år har været muligt at dække efterspørgslen.

TRIKOTAGE-AFDELINGEN

Disponent: P. Rod

Trikotage-afdelingen har i 1949 haft en stigning i omsætningen på ca. 56 pct., hvilket hovedsagelig skyldes uldgarn, som afdelingen året igennem har været leveringsdygtig i.

Priserne holdt sig omtrent uforandret fra 1948 til devalueringen i 1949, hvorefter en mindre prisforhøjelse fulgte for enkelte artikler.

Forsynings-situationen med hensyn til trikotagevarer har som helhed været forbedret i 1949, selv om der på mange områder ikke netop var de kvaliteter til rådighed, som medlemmerne kunne ønske.

Efter devalueringen steg efterspørgslen, og da fabrikkerne ikke i samme

grad kunne forøge produktionen, blev afdelingens leveringsevne stærkt formindsket på slutningen af året.

Som året i forvejen har vareknapheden været særlig følelig i *bomuldsundertøj* til både damer, herrer og børn, og årsagen hertil har – som i 1948 – hovedsagelig været utilstrækkelige garntilførsler og mangel på syersker, men skyldes vel også i nogen grad den forøgede eksport.

Året bragte heller ingen nævneværdig bedring i leveringen af *damestrømper;* de ret beskedne import-tilladelser er hovedsagelig anvendt til nylonstrømper, medens afdelingen til almindelig trikotage så godt som ingen importtilladelse fik.

Afdelingen har været leveringsdygtig i *uldent herre-undertøj, herresokker, uldne børnestrømper, sportsstrømper og babyudstyr.*

Modsat 1948 sluttede året 1949 med en forholdsvis stor varebeholdning – overvejende uldgarn, hvori der på grund af stigende priser var disponeret stort.

Om 1950 vil give den så længe ventede bedre forsyningsmulighed i mangelvarer er endnu ikke at øjne, dog ser det ud til, at afdelingen vil blive bedre forsynet med dame-strømper.

Uldgarnsprisernes forhøjelse først på året 1950 forårsagede et mægtigt run på vort uldgarnslager til gamle priser.

KLÆDE-, KJOLETØJS- OG ARBEJDSTØJS-AFDELINGEN

Disponent: H. V. Møller

Afdelingen har i 1949 haft en omsætning på kr. 2.426.205, hvilket er en fremgang på ca. 18,5 pct.

Af udenlandske *kjolestoffer* har afdelingen haft tre gange så meget i 1949 som i 1948, delvis hidrørende fra en vareudvekslings-forretning, FDB har haft andel i, men desuden benyttedes en stor part af den engelske valuta til indkøb af uldne kjolestoffer.

Da de danske væveriers pligt til at fremstille standard-kjoletøj ophørte i foråret, har afdelingen af dette kun haft 50 pct. i forhold til 1948, men interessen blandt medlemmerne for danske *kjolestoffer* var samtidig dalende.

Det har været vanskeligt at skaffe trykt *silkestof,* idet myndighederne ikke har villet godkende de høje priser, udlandet forlangte, hvorfor afdelingen kun har haft en trediedel af disse varer sammenlignet med 1948, hvorimod den var ret godt forsynet med ensfarvet silketøj – hovedsagelig dansk.

Med *herre-kamgarn,* både dansk og engelsk, har afdelingen været bedre forsynet end året forud, og de danske kvaliteter har været en del bedre, idet væverierne fik tilladelse til at anvende bedre garner. Dette kom også *tweed* tilgode, hvormed afdelingen har været velforsynet.

Af nyt har afdelingen i 1949 haft et stort parti *gabardine*, som gjorde lykke både hos damerne og herrerne.

Med *møbelstoffer* har 1949 ikke været meget bedre end 1948, idet afdelingen kun har haft ca. 10 pct. mere, hvorimod det har været muligt at levere en del dekorationsstoffer.

Af *uldtæpper* har der været ca. 30 pct. flere end i 1948; dette har dog ikke været tilstrækkeligt, idet der stadig mangler den store import af udenlandske flonelstæpper til at supplere med. De danske væverier fik i juli tilladelse til at væve flonelstæpper, men da man hertil skal bruge de samme garner som til babyudstyr, kan spinderierne ikke følge med.

Vat- og krøluldstæpper har det været lidt bedre med, idet fabrikkerne har kunnet få noget silkestof, der var anvendeligt til betræk, dog er det stadig kun små kvanta, der fremkommer.

For *arbejdstøj* er fremgangen fra 1948 fortsat; medens bomuldskonfektionsfabrikken har fremstillet det samme kvantum i 1949 som i 1948, har leveringerne fra fremmede leverandører været bedre, og dette synes endnu at have en stigende tendens.

Med uldne benklæder har afdelingen været velforsynet hele året.

GROVVARE-AFDELINGEN

Disponent: A. Melchert

Året 1949 viste en fremgang i omsætning i forhold til året 1948.

Valutatildelingerne til *linoleum* og *stragula* har været minimale, men dog bedre end det foregående år; derimod har tildelingerne til *voksdug* været gode, selv om det kun blev en brøkdel af de kvanta, som kunne afsættes.

Omsætningen af *presenningdug, senge, madrasser* og lignende var ret god, og FDB har til stadighed kunnet tilfredsstille efterspørgslen.

Sengetøj er det stadig meget småt med, idet de danske fabrikker kun fremstiller bolster i meget begrænset omfang, og afdelingen har derfor udelukkende været henvist til udlandet, hvortil FDBs valutatildeling desværre kun er yderst ringe.

Siden 1. januar 1950 fører lager 7 betegnelsen lager 4 og har samtidig overtaget indkøb og afsætning af arbejdstøj, drenge-benklæder, uld-, flonels-, vat-, divan- og vægtæpper, der hidtil har henhørt under det tidligere lager 4.

PRØVE-AFDELINGEN »DEN TAVSE SÆLGER«

Afdelingschef: J. Stadager

Året 1949 bragte desværre ikke de helt normale tilstande tilbage, og prøve-afdelingen kunne derfor ikke genoprette „*Den tavse sælger*," som endnu stadig må stå ubenyttet i brugsforeningerne. Det har ikke skortet på hen-

vendelser fra brugsforeningerne; men da det – bl. a. på grund af mange dessins korte levetid – ikke tilnærmelsesvis er muligt at gøre kollektionen komplet, har man foretrukket at se tiden an.

Fremstillingen og udsendelsen af *rejse- og kundeprøver* blev stærkt forøget i 1949, hvilket foruden manglen på materialer, bl. a. skind, har bevirket en mindre tilbagegang i det arbejde, der udføres for andre FDB-afdelinger (papir-afdelingen m. fl.), som kun beløb sig til kr. 46.716.

Om det vil lykkes i 1950 at kunne sætte „Den tavse sælger" i gang igen, er vanskeligt at udtale sig om på nuværende tidspunkt.

MANUFAKTUR- OG PÅKLÆDNINGS-MAGASINERNE

For magasinernes vedkommende har situationen i 1949 været meget lig 1948, hvilket skyldes, at de har lidt under den stadig herskende vareknaphed, som gjorde sig gældende også for 1948's vedkommende; det var de samme varegrupper, der var mangel på, f. eks. hvidevarer, bomuldsvarer, kamgarnsstoffer, habitter, gulvtæpper og sengetøj m. m.

I *dame-frakker* og *dame-kjoler* har tilgangen været god, så efterspørgslen har kunnet tilfredsstilles.

Stor mangel har der derimod været på både *dame-, herre-* og *børne-regnfrakker og kamgarnshabitter,* selv om forholdet dog var lidt bedre end i 1948.

I *skotøjs-magasinerne* har omsætningen været mindre end i 1948, hvilket skyldes, at medlemmerne har holdt sig tilbage i håb om at få bedre varer til billigere priser.

Fra 1. januar 1950 er ledelsen af provinsens manufaktur- og påklædningsmagasiner udskilt som en selvstændig afdeling, Manufakturmagasinernes Centralkontor, med direktør Eigil Jørgensen, tidligere påklædningsmagasinet i Hjørring, som leder.

ISENKRAM-AFDELINGEN

Direktør: J. Christensen
Underdirektør: Axel Christensen

Isenkram-afdelingens samlede omsætning blev i 1949 kr. 46.897.644 imod kr. 41.950.557 året forud, en fremgang på kr. 4.947.087 eller 11,8 pct. Stigningen i omsætningen faldt praktisk talt med halvdelen på danske varer og halvdelen på importerede varer.

Indtil sommeren 1949 herskede der endnu knaphed på en del af isenkram-afdelingens artikler, men i løbet af efteråret skete der en mærkbar bedring i leveringerne, således at der mod slutningen af året kun var et lille fåtal af ting tilbage, som kunne betegnes som mangelvarer.

Importen foregik også i 1949 trevent, og selv om der blev meddelt indførselsbevillinger i noget rigeligere grad end året forud, kunne der dog langtfra foretages indkøb i udlandet i den udstrækning, som kunne ønskes. Umiddelbart før årsskiftet blev den såkaldte regionale friliste sat i kraft, men den omfatter kun få isenkram-artikler, og en udvidelse af frilisten, som ventes i løbet af foråret, vil formentlig kun medtage ganske enkelte af disse varer.

Samhandelen med Vesttyskland om færdigvarer er nu ved at komme igang igen. Det er dog foreløbig kun småposter, der er udstedt indførselsbevillinger på til isenkramvarer, men forhåbentlig vil der ikke hengå lang tid, inden en betydelig udvidelse kan finde sted. Afdelingens bestræbelser for at få gennemført private vareudvekslingsaftaler med østzonen i Tyskland har hidtil kun givet små resultater, men der arbejdes fremdeles med forskellige emner.

Afdelingens økonomiske resultat har ikke været tilfredsstillende, idet indtjeningsmulighederne ikke har kunnet holde trit med udgifternes stigning.

SØM, JERNTRÅD, KÆDEVARER, REDSKABER, VÆRKTØJ, BYGNINGSBESLAG, VÅBEN, AMMUNITION OG URE

Direktør: J. Christensen

Desværre kom forsyningerne af galvaniseret *jerntråd, pigtråd og trådvæv* ikke frem i helt tilstrækkelige mængder i årets første halvdel, men senere forbedrede forsyningsforholdene sig væsentligt, og hvis ikke der indtræffer uforudsete begivenheder, vil afdelingen være fuldtud leveringsdygtig i 1950.

Med hensyn til *søm* har FDB været leveringsdygtig i 1949, hvorimod det har knebet med at klare efterspørgslen efter *skruer og bolte*. Der kan dog forudses en betydelig bedring af forsyningerne i 1950. Forbruget af *kædevarer* i 1949 blev noget mindre end forudset, og behovet har fuldtud kunnet tilfredsstilles.

Bortset fra enkelte have- og markredskaber, der i korte perioder var udsolgt, kunne efterspørgslen efter redskaber i det store og hele klares, og i indeværende år vil behovet sikkert fuldtud kunne dækkes.

I løbet af 1949 skete der en væsentlig forbedring i forsyningerne med *værktøj*, idet der åbnedes større muligheder for køb af disse artikler i udlandet. Sidst på året kom værktøj på den regionale friliste, og dertil kommer, at der nu er åbnet adgang til atter at købe værktøj fra Vesttyskland, dog foreløbig i begrænset omfang. Under disse omstændigheder skulle afdelingen i 1950 kunne forvente at blive leveringsdygtig i alle gængse værktøjer. Låse og beslag har været fremme i rigelig mængde.

Desværre indfriede 1949 ikke forhåbningerne med hensyn til levering af våben og ammunition, og da i særdeleshed ikke hvad angår jagtgeværer, salongeværer og salonpatroner, idet utilstrækkelige indførselsbevillinger satte grænsen for leveringsmulighederne. Derimod gik det bedre med jagtpatroner, som vi regner med at blive fuldt leveringsdygtige i i år.

Omsætningen af *ure* har i året 1949 været meget lille, da der næsten ingen indførselsbevillinger blev givet for denne vare. Fra december kunne vækkeure imidlertid indføres frit fra forskellige lande. Det lykkedes at få nogle større partier frem hurtigt, og der har siden frilistens ikrafttræden været leveret et ret stort antal vækkeure ud. Tyske og schweiziske ure har så godt som ikke kunnet indføres, og udsigterne for ure fra disse to lande er desværre heller ikke særlig lyse for indeværende år.

STÅLVARER, LÆDERVARER, GALANTERIVARER, OPTIK m. m.

Disponent: H. Møller

Særlig som følge af oprettelsen af en ny dansk fabrik var det i det forløbne år for første gang efter krigen muligt at tilfredsstille efterspørgslen efter rustfrie *bordknive,* og der opnåedes en betydelig omsætning. Da man kunne få leveret danske bordknive i tilstrækkelige mængder og tilfredsstillende kvaliteter, kunne de sparsomme indførselsbevillinger for udenlandske stålvarer anvendes til *sakse,* hvorfor afdelingen har været temmelig godt forsynet heri. For indeværende år ser leveringsmulighederne for stålvarer ud til at blive mindst lige så gode som i 1949, særlig da brødknive, slagterknive, skrælleknive og lignende knive nu er optaget på den regionale friliste.

Til udenlandske *lædervarer* er der i det forløbne år praktisk talt ikke givet indførselsbevillinger, men afdelingen har trods knapheden på læder været ret godt forsynet med danske lædervarer. Særlig i årets sidste måneder var der en meget betydelig omsætning i de nu så moderne plastictasker. Om det vil blive muligt at indføre lædervarer af betydning udefra i året 1950, kan på det tidspunkt, da disse linjer skrives, ikke siges, men man regner med at kunne tilfredsstille efterspørgslen med danske lædervarer.

Heller ikke til *galanterivarer* blev der givet indførselsbevillinger af betydning i 1949, men afdelingen har været leveringsdygtig i gaveemner af dansk fabrikat.

I *forsølvede spisebestik* er i årets løb optaget forskellige nye mønstre i gode kvaliteter, og der har været omsat betydelige kvantiteter. Da sølv hovedsagelig kun har måttet indføres til fabrikation af varer til eksport, har FDB kun af og til kunnet levere sølvbestik. Der må sikkert også regnes med stor mangel på denne vare i år, og de småpartier, der eventuelt vil komme frem, bliver sandsynligvis til meget høje priser.

Indenfor *skriveartikler* har efterspørgslen fuldtud kunnet tilfredsstilles. Kuglepenne har været — og er stadig — en meget stor artikel.

Mod årets slutning lykkedes det at gennemføre en vareudveksling med *musikvarer* fra østzonen i Tyskland, og afdelingen nåede at få et parti harmonikaer og mundharper frem kort før jul. Disse varer blev imidlertid hurtigt udsolgt, men der er håb om atter i år at kunne få nogle af disse eftertragtede ting frem på kompensationsbasis.

Såvel *brillestel* som *brilleglas* er nu på friliste og kan indføres fra enkelte lande efter ønske og behov. Omsætningen af briller er i stadig fremgang.

Midt på året blev den nye optik-afdeling i Århus taget i brug, og hen på efteråret blev en hårdt tiltrængt modernisering af optik-afdelingen i København tilendebragt. Da afdelingen har et meget stort udvalg såvel i stel som i glas, vil indgående ordrer som regel kunne effektueres hurtigt.

HUSHOLDNINGSARTIKLER, ELEKTR. ARTIKLER, STØBEGODS m. m.

Disponent: Axel Jørgensen

Emaillevarer og galvaniserede varer fra de danske fabrikker fremkom i 1949 i betydelig større mængder end i 1948, men desværre kunne behovet for enkelte artiklers vedkommende ikke helt dækkes. Det lykkedes i årets løb at fremskaffe mindre partier emaillevarer fra udlandet, men i betragtning af det store behov forslog det ikke ret meget. Imidlertid ser det ud til, at 1950 vil bringe en ikke uvæsentlig bedring i leveringsmulighederne for disse artikler, idet de danske fabrikkers produktion stadig øges, ligesom der må regnes med, at 1950 vil byde på noget bedre importmuligheder, end det var tilfældet i 1949.

Med hensyn til *køkkenudstyr i aluminium,* da var afdelingen fuldt leveringsdygtig, hvorimod de forskellige køkkenartikler i hvidblik ikke kunne leveres i tilstrækkelige mængder, idet hovedparten af importen af hvidblik var forbeholdt til emballage til konservesindustrien. Der regnes dog også på dette område med en bedring i løbet af 1950.

Afdelingen havde i 1949 en betydelig omsætning i transportspande, mælkespande og andre *mejeriartikler,* og behovet for disse varer kunne helt dækkes.

Ligeledes var afdelingen fuldt leveringsdygtig i *havesprøjter* og *pudderblæsere,* og det samme gælder for *kyllingemødre,* hvori der opnåedes en ret stor omsætning.

Der var i sæsonen nogen knaphed på *haveslange,* men alt tyder på, at denne vare vil kunne fremskaffes i tilstrækkelige mængder i 1950.

Termoflasker blev ved årets udgang overført til den regionale importfriliste, og selvom de fleste fabrikker endnu regner med ret lange leveringstider, skulle der herefter kunne forventes tilstrækkelige tilførsler.

I sidste halvdel af året kom der en del nyheder frem i husholdningsartikler fremstillet af *plastic,* og der er udsigt til, at 1950 vil bringe endnu mere nyt på dette område.

I august måned udsendtes som sædvanlig et *belysningskatalog,* og senere fulgte et mindre katalog over lysrør og lysstofarmaturer. Lysekroner med glasbesætning, der gennem de senere år har været savnet, kunne atter leveres i tilstrækkelige mængder. For glødelampers vedkommende bragte året 1949 den hidtil største omsætning. Hvad angår sikringsmateriel, har afdelingen kunnet klare efterspørgslen efter Diazed-patroner, hvorimod der ikke har kunnet fremskaffes sikringspropper med gevind i tilstrækkelige mængder.

Året 1949 bragte en stærkt forøget omsætning af *elektriske artikler.* Dette gjaldt især for elektriske vaskemaskiner, husholdningsmaskiner, komfurer,

støvsugere etc. For alle ovennævnte elektriske artiklers vedkommende gælder, at leveringsmulighederne stadig forbedres, hvilket dels skyldes danske fabrikkers bedre leveringsevne og dels den noget friere handel med udlandet.

Skønt der var et stort behov for *støbegods* som ovne, kaminer, komfurer og handelsstøbegods, skete der i løbet af 1949 en væsentlig bedring i forsyningsforholdene. Fra at vi i begyndelsen af året måtte regne med leveringstider for kakkelovne og kaminer på op til ca. tre måneder, kunne man ved årets slutning notere ordrer på disse varer med en leveringstid på ca. 8—14 dage. Dette gælder dog ikke emailleret ovnstøbegods, for hvilket der stadig må regnes med en noget længere leveringstid.

I indeværende år vil afdelingen optage forhandling af flaskegas og flaskegasanlæg.

PORCELÆN, FAJANCE OG GLASVARER

Disponent: Poul Jensen

Den omsætningsfremgang, som året 1948 viste i forhold til 1947 for porcelæn, fajance og glasvarer, fortsatte i nogen grad i 1949, såvel hvad importerede som indenlandske varer angik. De forøgede leveringer var dog langt fra tilstrækkelige til at dække det store, utilfredsstillede behov, der skabtes under krigen.

Det var på *fajance-området,* bedringen tydeligst viste sig, og da især hvad spisestel angik, men også leverancerne af almindelige tallerkener samt sætskåle øgedes i slutningen af året. Derimod har produktionsfremgangen for *porcelænsvarer* kun i ringe grad været mærkbar for hjemmemarkedet. Med hensyn til *glasvarer,* da er det gået nogenlunde med at tilfredsstille efterspørgslen efter almindelige øl- og snapsglas, medens leverancerne af serviceglas langt fra har kunnet dække de foreliggende ordrer.

Lervarer har været tilstede i tilstrækkelige mængder, og det samme har været tilfældet med *keramik.*

Leveringsudsigterne i 1950 for fajancevarers vedkommende må betragtes som ret gunstige, idet der kan forventes en øget import ikke mindst fra Tyskland, ligesom de danske fabrikkers kapacitet forventlig snart vil forbedres. Derimod kan der næppe foreløbig regnes med en væsentlig bedring i leveringssituationen for porcelæn, i hvert fald ikke for de danske fabrikkers vedkommende, idet disse fremdeles har meget store eksportkrav at opfylde.

For glasvarers vedkommende må der i løbet af året kunne forventes en bedring i leverancerne. Dels synes importmulighederne noget bedre end i 1949, og dels vil de danske fabrikker formentlig kunne øge deres produktion væsentligt.

BØRSTEVARER m. m.

Disponent: E. Andersen

Afdelingen har i det forløbne år været fuldt ud leveringsdygtig i alle slags *børstevarer* fremstillet af hår, fiber og piasava, ligesom der har været god omsætning af nylon klædebørster, hårbørster, badebørster og neglebørster.

I *havemøbler* blev forbruget i det forløbne år noget mindre end ventet. Afdelingen var i stand til at levere alle gængse typer og udførelser, også de såkaldte „Rådhusmøbler". Der ventes i år ingen vanskeligheder med hensyn til leveringen af havemøbler, og det samme gælder for liggestoles vedkommende.

På *barnevogne* og klapvogne var der ingen mangel i 1949. Ethvert rimeligt ønske kunne opfyldes såvel med hensyn til modeller som til udstyr.

LEGETØJ OG JULEARTIKLER SAMT SPORT- OG FISKERIARTIKLER

Disponent: V. Jurs

Indenfor *legetøj- og juleartikler* er der i 1949 omsat for omkring samme beløb som i det foregående år. Det har været muligt at fremskaffe tilstrækkelige forsyninger her fra landet, og for første gang efter krigen fik afdelingen til sæsonen nogle minde partier af legetøj og juleartikler fra Tyskland. Der er håb om, at denne udvikling af importmulighederne vil fortsætte.

Året 1949 bragte en bedring med hensyn til forsyningerne af *sportsartikler*, og i de kendte danske tennis- og badmintonketsjere, fod- og håndbolde, vintersportsartikler m. m. har det været muligt at tilfredsstille efterspørgslen.

Importbevillingerne til *lystfiskeriartikler* er stadig utilstrækkelige. Erhvervsfiskekroge er kommet på friliste, og leveringerne heraf foregår nu noget hurtigere fra fabrikkens side, end tilfældet har været i de senere år.

RADIO- OG FOTOAFDELINGEN

Afdelingschef: F. Brask

For radio- og foto-afdelingen har året 1949 været vanskeligt. Myndighedernes bestræbelser for at billiggøre *radiomodtagere* i forbindelse med misforhold mellem efterspørgsel og udbud samt endelig bankernes kredit-indskrænkninger bevirkede, at hele radiobranchen har været i vanskeligheder. En meget stor del af landets radioomsætning er sket til priser, der ikke står i rimeligt forhold til fremstillingspris eller indkøbspris. De unormale forhold indenfor branchen har også påvirket afdelingens regnskab i uheldig retning.

Forsyningsmulighederne for alle *fotoartikler* var så dårlige, at det ikke var muligt at tilfredsstille behovet. Udsigterne for levering af films og fotopapir i indeværende år stiller sig i øjeblikket ret lyse.

MØBEL-AFDELINGEN

Ekspeditionsleder: Kaleb Rasmussen

I forsommeren flyttedes møbeludstillingen i *Århus* fra de primitive lokaler på 2. sal ned i stueetagen i nybygningen med en række udstillingsvinduer ud mod Vesterbros Torv. Til udstillingen knyttedes en kvindelig boligkonsulent, som unge mennesker — og ældre med — kan drøfte boligmonterings-problemer med.

I *Kolding* underkastedes møbeludstillingen visse ændringer, idet der indrettedes et ret stort antal værelser, hvor møblerne nu kan vises under hjemlige forhold. Salgslederen her og lederen af udstillingen i Odense er uddannede på Kunsthåndværkerskolen, medens den kvindelige leder af udstillingen i Ålborg er uddannet boligkonsulent. Også til udstillingen i København er der knyttet en kvindelig boligkonsulent. Disse sagkyndige står til tjeneste for møbelinteresserede besøgende med monteringsforslag.

Møbel-afdelingens omsætning er steget fra kr. 300.000 ved krigens begyndelse til kr. 1.957.644 i 1949; men de rammer, der nu er lagt for møbelsalget, er baseret på en betydelig større omsætning, og det håbes, den vil stige stærkt i indeværende år. Med de rabatter, der nu gives brugsforeningerne, 15 pct. ved levering fra fabrik, og 10 pct. når levering sker fra FDBs møbellagre, kan det i hvert fald blive lønnende for foreningerne at få medlemmerne til at besøge FDBs møbeludstillinger eller til at bestille møbler efter det nye møbelkatalog. En så betydelig rabat på udsalgsprisen til brugsforeningerne forudsætter en betydelig større omsætning end de 2 mill. kr., afdelingen nu er oppe på.

Ved årsskiftet fratrådte direktør J. Christensen sin stilling som leder af isenkram-afdelingen og blev efterfulgt af underdirektør Axel Christensen. Samtidig udnævntes disponent Poul Jensen til kontorchef og assistent E. Kortegaard til disponent i husholdningsartikler m. m., medens fuldmægtig Arne Lunddahl blev disponent i porcelæn, fajance og glasvarer. Endelig henlagdes de artikler, som direktør J. Christensen personlig disponerede i, under disponent Axel Jørgensen, idet dog ure underlagdes disponent H. Møller og våben og ammunition disponent V. Jurs.

SKOTØJS-AFDELINGEN

Forretningsfører: Axel Pedersen

For skotøjs-afdelingen blev 1949 et år med stærkt svingende og ustabil varetilgang. Året begyndte med en vis tilbageholdenhed fra forbrugernes side, vel nok fordi man ventede bedre og billigere varer. Kvalitetskravet var stærkt stigende og stod ikke i forhold til de materialer, som det var muligt at fremskaffe. Med hensyn til priserne er forbrugerne også blevet skuffet, idet der i årets løb er sket en mindre prisstigning på alt skotøj.

Afdelingen har været ret leveringsdygtig i såvel *dame- som herrefodtøj*, hvorimod det har knebet stærkt med at tilfredsstille efterspørgslen efter *børnefodtøj*. Gruppen *hjemmefodtøj* viser en betydelig stigning, og behovet er i det store og hele dækket. Af *gummistøvler* omsatte FDB i 1949 238.000

par, hvilket er 58.000 par mere end året forud, men der er stadig et ret stort udækket behov.

Til brugsforeninger og magasiner er i 1949 ialt leveret 692.000 par fodtøj, hvilket er 81.000 par mere end i 1948. Den dividendeberettigede omsætning steg med 640.000 kr. til 6.106.000 kr. Hertil kommer salget til FDBs magasiner med 1.287.000 kr., således at afdelingens totale omsætning blev kr. 7.393.000.

Det nye år er begyndt godt og vil antagelig give en betydelig forøget omsætning i gummifodtøj og hjemmesko, hvorimod det stadig ligger usikkert med hensyn til læderfodtøj. Råvaretilgangen er stadig meget ustabil og svingende.

CYKLE- OG MOTOR-AFDELINGEN

Afdelingschef: Chr. Haslund

Omsætningen steg med ca. 9 pct. til 4.020.000 kr. Der var fremgang i omsætningen af cykler og autogummi, men tilbagegang for cykle- og autodele.

Af nye cykler omsattes 5.530 stk. mod 5.320 i 1948. Fremgangen kunne have været væsentlig større, men stelfabrikkerne var ikke i stand til at klare efterspørgslen i forårsmånederne, hvorfor afdelingen gik glip af mange ordrer.

Autogummiomsætningen steg fra 150.000 kr. i 1948 til 1.300.000 kr. i 1949. Den 1. februar 1949 blev salget af autogummi givet frit, og ordrerne strømmede ind. På dette tidspunkt havde FDB kun direkte import af lastvognsdæk og slanger fra Amerika, hvorimod personvognsgummi måtte indkøbes hos andre importører. Senere opnåede FDB direkte import fra England af mærket „North British", hvorved leveringsmulighederne blev bedre og rabatten til brugsforeningerne større. Efter devalueringen kom der igen en købsbølge på grund af forventet prisstigning. I slutningen af 1949 blev importen af autogummi givet fri fra de fleste europæiske lande, og det vil sikkert ikke vare længe, før FDB igen kan tilbyde „Gislaved" person- og lastvognsgummi.

Omsætningen af cykle- og autodele faldt derimod ganske væsentligt – fra 2.500.000 kr. til ca. 1.750.000 kr. i 1949. Nedgangen skyldtes udelukkende en voldsom tilbagegang i omsætningen af cyklegummi, hvoraf brugsforeningerne ved nytårstid 1949 havde meget store lagre.

Alt tyder på, at stelfabrikkerne i 1950 vil være i stand til at tilfredsstille efterspørgslen efter de forskellige steltyper, og omsætningen af cykler vil derfor antagelig stige, ikke mindst da kvaliteten nu er på højde med førkrigstidens cykler.

Omsætningen af autogummi vil sikkert falde i betragtning af de meget store køb efter devalueringen.

Følgende varegrupper er nu på hel eller delvis friliste: cykledele, auto- og motorcyklereservedele samt autogummi.

TRÆLAST-AFDELINGEN

Afdelingschef: H. Jacobsen

Omsætningen har i 1949 været kr. 756.928 mod kr. 376.026 i 1948, og den omsatte mængde af brædder, planker og tømmer 91.000 kubikfod mod 47.500 kubikfod i 1948.

Omsætningen af krydsfinér og isoleringsplader har været betydelig større end i 1948.

Tildeling af valuta til indkøb af trælast blev en del større, og da klausuleringen blev nedsat fra 60 til 35 pct., og maximalpriserne blev ophævet, blev afdelingen i stand til at forøge omsætningen til det dobbelte.

Priserne blev i 1949 sat lidt op for de bedre kvaliteter og noget ned for de billigere.

For 1950 ser det ud til, at priserne må sættes noget op, idet de indkøb, der er foretaget i Sverige og Finland, har ligget betydeligt højere end i 1949.

FRØ-AFDELINGEN

Direktør: A. B. G. Bagge-Andersen

For frø-afdelingen blev 1949 et godt år, idet afdelingen var forsynet med alle betydende frøsorter og fik ekspeditionen gennemført i god tid inden såtiden. Omsætningen af markfrø steg næsten ½ mill. kg og er langt den største hidtidige mængdeomsætning. Der var heldigvis ikke som i 1948 en stærkt generende rationering, og det kan oplyses, at den største stigning faldt på roefrø og grøntfoderplanter.

Gennemsnitsprisen for markfrø blev 445 øre pr. kg, hvilket er noget lavere end i 1948, hvor den var 488 øre pr. kg. — Selvom der således er en nedgang, må det dog erkendes, at priserne for frø — som for andre landbrugsvarer — stadig er forholdsvis høje sammenlignet med mange andre varer, men årsagen hertil skyldes i ikke ringe grad den ikke helt gode høst i 1948 af bl. a. rødkløverfrø. Trods de lavere priser blev pengeomsætningen for markfrø til brugsforeningerne og landbo- og husmandsforeningerne dog godt 200.000 kr. større i 1949 end i 1948, men da omsætningen af læggekartofler på grund af svigtende interesse for kartoffelavl som følge af lavere priser gik tilbage, fik afdelingen en væsentlig lavere omsætning heraf, og den samlede omsætning incl. havefrø, blomsterløg og engros salget blev godt 27 mill. kr. eller 680.000 kr. lavere end i 1948. Af importeret frø blev i henhold til trufne aftaler leveret til private frøfirmaer for ca. kr. 564.000,00, men denne ordning er nu ophævet.

Omsætningen med Danske Landboforeningers Frøforsyning (DLF) androg ca. kr. 19.684.000,00 mod kr. 17.650.000,00 i 1948.

Som bekendt hører markfrø ikke med til de dividendeberettigede varer,

men årets økonomiske resultat var så tilfredsstillende, at det blev besluttet som året forud at godskrive foreningerne 2½ pct. af købet af markfrø, hvilket svarer til en mindre pris til foreningernes medlemmer på godt 11 øre pr. kg.

Fra arbejdet på *forsøgsgårdene* og *forsøgsgartneriet* foreligger der også gode resultater, idet der ved de officielle 4-årige statsforsøg med stammer af kålroer, hvorfra der forelå beretning i februar 1950, er anerkendt 2 stammer af Bangholm og 1 stamme af Wilhelmsburger. Sidstnævnte er den eneste af de prøvede stammer, der har fået tilføjet bogstav E, der angiver, at stammen har vist sig meget kålbrokfast i forsøg på stærkt kålbroksmittet jord. Af køkkenurter er ved de officielle prøvedyrkninger anerkendt følgende nye stammer: 4 blomkål, 6 grønkål, 2 rosenkål, 1 rødkål, 4 vinterporre, 5 radis og 2 knoldselleri.

Samarbejdet med de landøkonomiske foreninger har fundet sted i tilsvarende omfang som i tidligere år, og der arbejdes stadig på at udbygge det lokale samarbejde mellem brugsforeningerne og landbo- og husmandsforeningerne. Der er glædeligvis en del egne i landet (frøområder), hvor der er gode resultater at opvise, medens der i andre utvivlsomt ved forøget indsats kan opnås yderligere fremgang.

Vedrørende frøsæsonen 1950 kan oplyses, at ved nærværende beretnings affattelse var afsætningen hidtil forløbet tilfredsstillende. Leveringsmulighederne er gode, da frøhøsten i 1949 har været relativ god, men landmændene har — formentlig som følge heraf — været ret sendrægtige med hensyn til afgivelse af bestillinger. Devalueringen har bl. a. medført, at priserne gennemsnitlig er blevet højere end tidligere forventet. Ekspeditionen er blevet påbegyndt til det planlagte tidspunkt medio januar og er hidtil forløbet tilfredsstillende og kan forventes gennemført absolut rettidigt.

Der er i år gennemført en særlig ordning vedrørende rentegodtgørelse for indbetaling for leveret markfrø inden forfaldstid, således at der ydes 6 pct. p. a., når indbetalingen sker til Andelsbankens afdeling i Glostrup. Det anbefales foreningerne at føre en særlig konto for markfrø.

FDBs FORRETNINGSFØRERE

KOLONIAL-AFDELINGEN

København:	Forretningsfører F. Parelius
Århus:	Forretningsfører J. Sølvhøj
Kolding:	Forretningsfører V. Teilmann
Randers:	Forretningsfører W. Roslyng
Vejle:	Forretningsfører E. Lilienhoff Jørgensen
Odense:	Forretningsfører C. V. Larsen
Ålborg:	Forretningsfører Alfred Andersen
Horsens:	Forretningsfører K. Espersen
Nykøbing F.:	Forretningsfører M. Rasmussen
Esbjerg:	Forretningsfører H. J. Hansen
Skive:	Forretningsfører Niels Nielsen
Rønne:	Forretningsfører E. Sonne
Thisted:	Forretningsfører J. Ulriksen
Sønderborg:	Forretningsfører Aage Kappel
Slagelse:	Forretningsfører P. Grønholt-Pedersen
Vemb:	Forretningsfører Svend Hansen

MANUFAKTUR-AFDELINGEN

Århus:	Forretningsfører A. Houengaard
Odense:	Forretningsfører I. P. Rasmussen
Ålborg:	Forretningsfører Evald Petersen

ISENKRAM-AFDELINGEN

Århus:	Forretningsfører J. P. Petersen
Odense:	Forretningsfører L. Berthelsen
Ålborg:	Forretningsfører Chr. Stephensen
Esbjerg:	Forretningsfører N. Kokkenborg

Fabrikkerne

KRYDDERIPAKKERIET I ÅRHUS

Forretningsfører: J. Sølvhøj
Driftsleder: E. A. Schou

Det forløbne år har været et godt arbejdsår for krydderipakkeriet, idet det praktisk taget året igennem har været muligt at fremskaffe de fleste af de råvarer, der har været brug for i denne virksomhed. Der var dog mangel på kardemomme den første halvdel af året, og enkelte andre krydderier har på grund af manglende valutabevilling ikke kunnet importeres i en sådan udstrækning, at de har kunnet udbydes til salg i løs vægt, men pakkeriet har måttet nøjes med at levere dem i breve, hvorved en mere ligelig fordeling har fundet sted, uden at det har været nødvendigt at foretage en egentlig rationering. Pakkeriet har også været i stand til fuldtud at kunne dække efterspørgslen efter de hele krydderier, der sædvanligvis bruges i syltetiden.

De øvrige produkter, der fremstilles i virksomheden, har ligeledes kunnet leveres i fuld udstrækning. Omsætningen af buddingpulver er nu oppe på samme kvantum som før krigen, medens bagepulverne — formodentlig på grund af sukker- og fedtrationeringen — endnu mangler en del i at have indvundet det tabte terræn.

Pakkeriet er gået over til selv at fremstille de essenser, det forhandler, og denne fabrikation har været medvirkende til at skabe det gode økonomiske resultat, der kan fremvises for det forløbne år. At pakkeriet selv fremstiller essenserne yder tillige en bedre garanti for, at de kan leveres i de rigtige kvaliteter.

Omsætningen er steget fra kr. 1.844.395 i 1948 til kr. 2.230.095 i 1949 eller med ca. 21 pct., og pakkeriet er dermed nået op på det højeste omsætningstal, det hidtil har haft. Den omsatte varemængde er dog endnu ikke helt på højde med afsætningen i de sidste år før krigen, men man nærmer sig dette punkt. Det økonomiske resultat har været betydeligt bedre end året forud, hvilket for en del skyldes, at varelageret ved årets slutning var gået ca. kr. 200.000 ned, hvorved der indkasseredes et væsentligt afskrivningsbeløb fra 1948.

I december 1949 kom krydderier og andre råvarer, der anvendes af pakkeriet, på friliste. Det er derved blevet muligt for pakkeriet at forsyne sig med disse varer efter ønske, og leveringsmulighederne for indeværende år

er således gode. Priserne på nogle af de mest betydende krydderier er imiddertid både før og efter kronedevalueringen steget så stærkt, at f. eks. peber nu er ca. 10 gange så dyrt som før krigen, og kardemomme samt enkelte andre krydderier holdes også i meget høje priser. Trods den nu givne lejlighed til frie dispositioner er der derfor grund til at vise nogen forsigtighed med indkøbene, men naturligvis skal lagrene holdes passende forsynet, således at efterspørgslen fra brugsforeningerne fuldtud kan tilfredsstilles.

KOLDING FABRIKKERNE

Direktør: civilingeniør V. Vilstrup
Driftsleder: civilingeniør Max Mortensen
Fuldmægtig: Niels Kjeldsen, H.A., H.D.

Omsætningen steg til 16,7 mill. kr., en fremgang på 21 pct. I dette beløb indgår afgiften på den i Kolding fremstillede kaffetilsætning kr. 389.000. Derimod er emballageomsætningen kr. 913.000 og afgiften på chokolade og sukkervarer kr. 8.165.000 ikke medtaget, idet denne skat betales med stempelmærker af brugsforeningerne til FDBs afdelinger.

Beskæftigelsen var i årets begyndelse ringe — en overgang måtte chokoladefabrikken lukkes, fordi der ikke indgik ordrer nok. I gennemsnit var antallet af arbejdere 278 og arbejdstimerne ialt 636.000. I arbejdsløn blev der udbetalt kr. 1.615.000 mod kr. 1.542.000 i 1948. Den større omsætning resulterede i en tilfredsstillende fortjeneste.

KAFFERISTERIET

afsatte 1700 tons brændt kaffe eller 36 pct. mere end året forud. Der blev udstedt 24 kaffemærker mod 19 stk. i 1948, og mærkerne gik godt ind. Der indføres kun Brasilkaffe, og en gros prisen på ristede bønner steg i årets løb — blandt andet på grund af devalueringen — fra kr. 4,44 til kr. 5,90 pr. kg. Da verdensforbruget er stærkt stigende, ikke mindst fordi Tyskland igen optræder som køber, og da produktionen ikke er så stor som i tidligere tid, hvor man endog destruerede kaffe i Brasilien, er priserne stærkt stigende, og man må derfor se den mulighed i øjnene, at rationen igen kan blive nedsat.

Omsætningen af kaffetilsætning (erstatning) gik tilbage til 609 tons eller med 26 pct., således at FDBs andel i landets forsyning udgjorde 1,3 mill. kr. eller 26 pct. mindre end i 1948.

CHOKOLADEFABRIKKEN

Rationeringen af chokolade har virket gennem hele året med det førnævnte resultat, at fabrikken i april måtte lukkes, da der ikke var mærker nok til at holde den i drift. Umiddelbart efter blev et nyt mærke frigivet, og fra maj har beskæftigelsen været jævnt god. Der blev fremstillet 281 tons

kogechokolade (+ 44 pct.), 328 tons spisechokolade (+ 42 pct.) og 94 tons kakaopulver (+ 18 pct.) foruden spisechokolade, bagekræm og smørepålæg til eksport.

Kakaopulver blev fri for rationering den 1. september, og der er importeret en del engelsk og hollandsk kakao i sidste del af året. FDBs produktion af kakaopulver var på grund af chokoladerationeringen under halvdelen af førkrigstidens. En væsentlig forbedring i dette forhold kan ventes nu, da chokoladerationeringen er ophævet.

I 1949 havde hver person rådighed over 8 mærker à 100 g bitterchokolade mod 4 mærker fra indførelsen af rationeringen den 1. april til julen 1948.

Chokoladepriserne har hele året ligget meget højt i forhold til førkrigstidens. Dette skyldes foruden de høje priser på råvarerne, at omsætningsafgiften andrager halvdelen af prisen til brugsforeningerne.

KONFEKTFABRIKKEN

afsatte 265 tons eller 31 pct. mere end i 1948. På grund af chokoladerationeringen var udvalget af konfekt meget begrænset, da æskernes indhold skulle svare til mærkerne. Samtidig var der stor efterspørgsel efter urationerede varer, og der fremstilledes derfor stænger med erstatningsovertræk i så stor mængde, som tildelingen af fedtstoffer tillod. Efter ratioeringens ophævelse er fabrikationen af erstatningsvarer standset, og samtidig er udvalget af dessertkonfekt og stykting udvidet betydeligt.

BOLSJER- OG DRAGÉEFABRIKKEN

afsatte 633 og 148 tons eller henholdsvis 68 og 19 pct. mere end forrige år. Omsætningen kunne være blevet meget større, hvis ikke hovedråstoffet sukker stadig var rationeret. Tildelingen var ringere end sidste år, nemlig kun 58 pct. af forbruget i 1938, men ved hjælp af råsukker og glykose lykkedes det alligevel at få omsætningen i vejret. Lakridsfabrikken måtte kæmpe med begyndervanskeligheder og fremstillede kun 16 tons varer.

MARMELADE, SIRUP OG KUNSTHONNING

Der fremstilledes 55 tons marmelade i foråret, hvorefter fabrikationen overgik til Svendborg Konservesfabrik. Af husholdningssirup fremstilledes 148 tons og af kunsthonning 52 tons.

BLIKVAREFABRIKKEN

lider fremdeles under råstofvanskeligheder. Foruden fabrikkens eget forbrug leverede den til FDBs andre fabrikker for 118.000 kr. varer.

I 1950 må man håbe på en nedsættelse af chokolade- og sukkervareafgiften samt på, at endnu flere af de restriktioner, der forhindrer fabrikkernes fri udfoldelse, vil bortfalde, således at de store anlæg kan udnyttes til fuld kapacitet.

FABRIKKERNE I VIBY, JYLLAND

Direktør: civilingeniør P. Grønborg

Fuldmægtig: V. Holmskov

MARGARINEFABRIKKEN

Underdirektør: civilingeniør Th. T. Bie

Margarinerationeringen, der er afgørende for omsætningen af margarine, har været uændret i 1949. Til trods herfor steg FDBs omsætning af bordmargarine fra 7.846.000 kg i 1948 til 8.469.000 kg i 1949 eller fra 16,6 pct. af landets forbrug i 1948 til 17,8 pct. i 1949. I sidste halvdel af 1949 var det endda 18,5 pct., så der har været en ganske pæn fremgang; men først når rationeringen bortfalder, kan der ventes en større fremgang både i mængde og i procent af landets forbrug.

Medens der i 1948 blev omsat 36.862 kg rulle-compound til brug, blev der i 1949 af rulle-compound, bagerimargarine samt plastisk talg omsat 82.309 kg. Afsætningen af røremargarine var praktisk talt uændret 41.544 kg.

Udover de ovenfor nævnte mængder blev der i årets løb fremstillet 1728 tons margarine til eksport gennem Forenet Andels-Eksport.

Der har i det forløbne år været ført en skarp priskrig mellem Margarine-Compagniet og de små fabrikker. Denne priskrig har medført, at også FDB har måttet nedsætte sine priser, således at fabrikken har arbejdet med ringe eller ingen fortjeneste en stor del af året.

Der er i løbet af året givet stadig større frihed med hensyn til sammensætningen af margarine, og det har derfor været muligt at forbedre margarinens konsistens væsentligt. I begyndelsen af 1950 har en midlertidig knaphed på visse olier medført et tilbageskridt på dette område, hvilket dog formentlig kun bliver af kortere varighed. Med hensyn til emballagen er det stadig forbudt at anvende ægte pergament til margarine. Derimod er pappen givet fri, så der har kunnet anvendes en sværere pap til æskerne.

Den samlede omsætning inklusive eksporten har andraget kr. 22.968.517 mod kr. 19.705.288 i 1948.

Der beskæftigedes gennemsnitlig 87 personer mod 95 i 1948.

DEN KEMISK-TEKNISKE FABRIK

Driftsleder: cand. pharm. H. Steenbuch Jensen

Forsyningsforholdene for denne fabrik har stadig bedret sig, således at der nu kun er enkelte punkter, hvor det endnu kniber lidt. Således begyndte der tidligt på året at vise sig mulighed for at få Carnauba voks, der er uundværlig til skosværte og bonevoks. Ganske vist kunne man kun købe varen, der stammer fra Brasilien, i England, og her kun i blanding med andre vokser og til høje priser. Dette har senere ændret sig til det bedre, således at det i dag er muligt at købe ren Carnauba voks fra England til forholdsvis rimelige priser.

På grund af de forbedrede indkøbsforhold har det været muligt at fremstille alle varer i normal kvalitet. Derimod er der endnu enkelte vanskeligheder med emballage. Det har f. eks. ikke været muligt at få hvidblikemballage i helt tilstrækkeligt omfang; men også her kan det forventes, at forholdene snart vil være tilfredsstillende.

Der blev i det forløbne år fremstillet en betydelig mængde insektgifte; men denne produktion tillige med forskellige andre vil i begyndelsen af 1950 blive overført til den nye fabrik for landbrugskemikalier i Esbjerg.

For de fleste af fabrikkens produkter har der været fremgang, og den samlede omsætning inklusive sennep var kr. 3.105.938 mod kr. 2.480.267 i 1948.

Antallet af beskæftigede var 64 mod 69 i 1948.

REBFABRIKKEN

Driftsleder: ingeniør A. Rasmussen

Der er i 1949 kun fremstillet *høstbindegarn* af ren sisal. Der blev af høstbindegarn og halmpressergarn afsat 2.590.000 kg mod 2.839.000 kg i 1948. Denne tilbagegang, der temmelig nøje svarer til tilbagegangen i det samlede salg i landet, skyldes, at der såvel hos forbrugerne som hos brugsforeningerne lå betydelige mængder fra det foregående år, og da man nu kan regne med at kunne købe, hvad man skal bruge, blev der kun købt hjem, hvad der manglede.

Til *fiskereb* blev der udelukkende anvendt manilla, og der kunne leveres, hvad der var brug for. Formentlig af samme grund som nævnt under høstbindegarn faldt omsætningen af vådtov fra 241.000 kg i 1948 til 180.000 kg i 1949.

Den første del af året var der kun hørblår til rådighed for *landbrugsreb;* men i løbet af året blev sisal givet fri til alle formål, og der blev også frigivet et mindre kvantum manila til landbrugsreb, og endelig blev det mod slutningen af året også muligt at købe indisk hamp. Da denne imidlertid er ret kostbar, laver fabrikken fortsat en del reb af hørblår. Af dette materiale kan der med de erfaringer, man nu har, laves et udmærket reb. Der har fortsat været tilbagegang i omsætningen af landbrugsreb, hvilket sikkert i stor udstrækning skyldes brugen af de elektriske hegn.

Den samlede omsætning af reb var 697.000 kg mod 686.000 kg i 1948. Omsætningen i kroner for reb og høstbindegarn var kr. 8.470.534 mod kr. 9.486.943 i 1948.

Rebfabrikken beskæftigede gennemsnitlig 97 personer mod 128 i 1948.

SÆBEFABRIKKEN

Driftsleder: civilingeniør K. P. Pedersen

Året blev for sæbefabrikken præget af to begivenheder, for det første at rationeringen blev ophævet den 1. september, og for det andet at det fra 1. oktober blev tilladt at levere selvvirkende vaskepulver. Som ventet steg

afsætningen ved rationeringens ophør en del; men stigningen var ikke så stor, at man nåede op på førkrigs-produktionen. Dette var dog heller ikke ventet, fordi husmødrene nu har vænnet sig til at spare på sæben.

Der var stor usikkerhed med hensyn til, hvor stor afsætningen af selvvirkende vaskemidler ville blive, da de forskellige husmoderorganisationer gik imod disse midler på grund af deres påståede skadelighed. Selvom der også i begyndelsen så ud til at være stor afsætning, synes omsætningen dog at blive mindre end før krigen.

Omsætningen af sæbespåner steg fra 1.273.000 kg i 1948 til 1.487.000 kg i 1949. Det er nu ca. 25 pct. større end i 1939. Omsætningen af vaskepulver var ca. 600.000 kg eller omtrent det samme som i 1939. Ligeledes var omsætningen af håndsæbe 396.000 kg, det samme som i 1939. Blød sæbe derimod var med en omsætning på 2.035.000 kg kun ca. 50 pct. af førkrigsomsætningen.

Omregnet til fedtsyre var omsætningen 2.593.000 kg mod 1.959.000 kg i 1948. Omsætningen i kroner gik frem til kr. 11.439.263 mod kr. 8.398.779 i 1948.

Der beskæftigedes 83 personer mod 76 i 1948.

Udover det under de enkelte fabrikker anførte personale beskæftiges ved fælles hjælpevirksomheder såsom kraftcentral, værksted og emballageafdeling ialt 98 personer, hvorved det samlede personale ved Viby-fabrikkerne i 1949 kommer op på ialt 429. Desuden beskæftigedes 80 funktionærer.

For alle fabrikkerne gælder det, at devalueringen hidtil har haft ringe virkning. Oliefabrikkerne havde så mange råstoffer på lager og i ordre, at margarineprisen har kunnet holdes uændret hidtil; men priserne på verdensmarkedet er steget meget stærkt, og margarineprisen vil sikkert stige i løbet af året.

Også spindestofferne manilla, sisal, hamp og kokos er steget meget stærkt, enten det så er dollarvarer eller sterlingvarer. For høstbindegarnet bliver prisen dog uændret i 1950 og måske endnu længere. Dette skyldes dels, at der, da devalueringen indtrådte, var købt meget store kvanta, og dels, at der findes en prispulje, der kan holde prisen nede en tid fremefter.

For sæbefabrikken og kemisk-teknisk fabrik bliver virkningen ikke så udpræget, idet der ikke har været væsentlig stigning for kemikalier. Til sæbe anvendes hovedsagelig indenlandsk fedt og talg, og selvom der også kom en forbigående stigning på disse varer, synes prisen nu at være faldet i leje, omtrent hvor den var før devalueringen.

CIGAR- OG TOBAKSFABRIKKEN I ESBJERG

Direktør: L. C. Larsen

Driftsleder: ingeniør H. F. Hoffmeyer

Den kvalitetsmæssige fremgang for tobaksvarer, som gjorde sig gældende i 1948, fortsatte i 1949, og det kan siges, at visse produktionsgrene nu er fuldt

på højde med de kvaliteter, der fremstilledes før krigen. Den del af industrien, der endnu ikke er på højde med førkrigsproduktionen, er cigarindustrien, hvor der endnu er en del tilbage at ønske.

Tilførslerne af råtobak fra Java og Sumatra har ikke bedret sig i 1949. Tilførslerne er stadig så ringe, at de kun kan dække en del af forbruget, således at det har været nødvendigt at rationere de cigarer og cigarillos, hvortil der er anvendt Sumatra dækblade og Java omblade. Til den øvrige produktion har det været nødvendigt at anvende dæk- og omblade af råtobaksmærker, som ikke blev anvendt før krigen, mærker som kvalitetsmæssig ikke kommer på højde med råtobakker, der kommer fra Java og Sumatra.

De indlægstobakker, der er købt og anvendt i 1949, er de samme gode mærker og kvaliteter som før krigen. Der er i 1949 til enkelte af de billige cigarillosmærker anvendt Havanna-papir omblade, men om det vil fortsætte afhænger af, om der til produktionen kan tilføres tilstrækkelig råtobak til omblade; sker det ikke, må der fortsættes med brugen deraf i mindre omfang.

Efterspørgslen efter de gode kvaliteter i håndcigarer har i 1949 været stor, og der er da også fremstillet så mange, som det var muligt af den tildelte råtobak. Der har desværre været en nedgang i afsætningen af de billige cigarer og cigarillos i 1949, særlig den første halvdel af året, men igen en stigning den sidste halvdel.

Kvalitetsmæssig er fabrikken med hensyn til røg- og shagtobak på højde med før krigen, de samme fine råtobakker kan stadig købes, og det kan tilføjes, at fabrikkens råtobakslagre er så velforsynede, at man kan påtage sig en betydelig udvidet produktion.

I 1949 blev der fra FDBs tobaksfabrik afsat varer for kr. 9.496.090 mod kr. 10.755.084 i 1948, en tilbagegang på mere end kr. 1.000.000, der formentlig skyldes, at der nu er færre penge blandt medlemmerne i forbindelse med de høje priser på varerne.

Udsigterne for indkøb af råtobak i 1950 er for såvidt gode, idet der, selv om fællesindkøbet endnu formelt består, kun er fællesindkøb for råtobak fra Java, men dermed er ikke sagt, at der kan købes uindskrænket, det afhænger af valutatildelingerne, og det afhænger igen af, hvor stor afsætningen af færdigvarer og forbruget af råtobak har været i de sidste tre år, og det må desværre formodes, at FDBs kvota vil gå ned, idet fabrikkens forbrug ligger noget under gennemsnittet af den øvrige industris.

Der er fremdeles lyspunkter for tilførsel af råtobak til cigarindustrien fra Sumatra, idet der, efter de beretninger der foreligger, vil blive tilført markedet ret store mængder Sumatra dækblade, således at denne sort kan fritages for fællesindkøb og købes individuelt.

Til slut skal det lige siges, at der i 1950 vil komme en prisstigning på tobaksvarerne grundet på devalueringen, og prisstigningen vil først og fremmest blive mærkbar for cigarer, cerutter og cigarillos; men trods dette er der dog grund til at se ret optimistisk på cigarproduktionen i 1950.

SKOTØJSFABRIKKEN I KØBENHAVN

Direktør: F. W. Bäcker

Driftsleder: K. B. Larsen

Skotøjsfabrikken har i 1949 haft en del vanskeligheder at overvinde. Omlægningen og fornyelsen af maskinanlægget i forbindelse med den tekniske rationalisering har bragt forstyrrelser i driften. Uregelmæssige og først og fremmest utilstrækkelige forsyninger med materialer og mangel på arbejdskraft, særlig i årets sidste periode, har forhindret en større fremgang i produktionen.

En daglig gennemsnitsproduktion af 528 par promenadefodtøj blev til en årsproduktion af 152.579 par, en fremgang med over 7 pct. i forhold til produktionen i 1948. Dette i året 1949 opnåede resultat ligger nøjagtig 50 pct. højere end det antal par af samme art, som fabrikken fremstillede i året 1939. Det kan oplyses, at den største fremgang falder på randsyet fodtøj, som efterhånden er stærkt efterspurgt.

Fabrikkens omsætning i 1949 er med kr. 3.122.000 16,3 pct. større end omsætningen i året 1948 og fabrikkens hidtil største.

Desværre er udsigterne for indeværende arbejdsår ikke gunstige. Der kommer stadig for få råhuder på markedet. Garverierne, derunder FDBs eget, kan som følge heraf ikke udnytte deres produktionsapparat, og dette har forårsaget, at skotøjsfabrikkerne underforsynes.

GARVERIET I ROSKILDE

Direktør: Mogens Kemp

Fuldmægtig: E. O. Hansen

De danske garverier har i 1949 arbejdet efter en af myndighederne fastlagt produktionsplan i lighed med de nærmest foregående år, og denne må siges at have virket tilfredsstillende, idet garveriet har været frit stillet, når pligtproduktionen af de vigtigste lædersorter som over- og underlæder til skotøjsfabrikation samt sålelæder til reparationsbrug, tøffellæder til træskofabrikation og platlæder til seletøjsfabrikation var dækket i forhold til 1948.

De forhåbninger, garveriet ved sidste årsskifte nærede til, at hudesituationen skulle bedres hen på året, er desværre ikke gået i opfyldelse. Slagtningerne har i 1949 vist yderligere tilbagegang dels på grund af den gode græsning, der har været sidste sommer, og dels på grund af eksport af levende kreaturer. Som følge heraf har tildelingerne til garveriet været tilsvarende mindre. I begyndelsen af året modtog garveriet sin andel af importen af sydafrikanske og argentinske oksehuder, hvorom der i slutningen af 1948 var sluttet handelsaftale. Disse huder er blevet oparbejdet til sålelæder.

Tilførslerne af garveekstrakt, der nu er kommet på friliste, samt kemikalier og øvrige hjælpestoffer til produktionen har været fuldt tilfredsstillende, når lige undtages Quebrachoekstrakt, som savnes meget hårdt; men denne vare skal stadig købes i dollars.

Maksimalpriserne for huder og skind har været uforandrede gennem hele året, medens maksimalpriserne den 30. maj forhøjedes med 30 øre pr. kg for reparationskærne og 10 øre pr. kg for sålelædersaffald. Samtidig bortfaldt læderafgifter til udligningskassen for læder og skotøj med 10 øre pr. kg for sålelæderskærne og 10 øre pr. kvf. for spædeskind, medens afgiften for alt overlæder til skotøjsfabrikation nedsattes med 5 øre pr. kvf.

Garveriets omsætning androg kr. 2.970.581, hvilket er en stigning på kr. 369.838 eller 14 pct. i forhold til 1948. Produktionen, beregnet på basis af saltvægt, har vist en fremgang på 33 pct. i forhold til forrige år og er rekord. Det er en fordobling af garveriets produktion i forhold til 1938.

Det økonomiske resultat har været tilfredsstillende og bedre end i fjor, da en væsentlig del af rationaliseringsudgifterne er afholdt over driften.

Garveriets leverancer til skotøjsfabrikken har udgjort 17 pct. og til træskoafdelingen og sadelmageriet 11 pct. mere end forrige år. Til brugsforeningerne har garveriet frigivet afsætningen af sålelæder; men øvrige lædersorter må stadig på grund af hudemanglen fordeles i forhold til tidligere køb.

I læderafgift til udligningskassen for læder og skotøj har garveriet afholdt kr. 43.765, der er kr. 6.300 mindre end forrige år og forårsaget ved nedsættelsen af afgifterne den 30. maj.

Beskæftigelsen har været god, og sammenlignet med 1948 har den udtrykt i arbejdstimer været 7 pct. større.

Hudemanglen er nu blevet så følelig, at garveriet må arbejde på indskrænket arbejdstid, idet lagrene af råvarer er fuldstændig opbrugte, og desværre er der ikke udsigt til nogen bedring for den nærmeste fremtid, forsåvidt der ikke åbnes adgang til import af udenlandske råhuder og skind til fremstilling af sålelæder og overlæder til skotøjsfabrikation.

TRÆSKOFABRIKKEN OG SADELMAGERIET

Bestyrer indtil 1. juni 1949: Vald. Ørum

Virksomhederne derefter direkte under isenkram-afdelingen

I 1949 havde træskofabrikken og sadelmageriet en omsætning på kr. 1.332.858 imod kr. 1.282.178 i 1948. Der er således en fremgang på kr. 50.680 svarende til ca. 4 pct. Stigningen skyldes træskofabrikken, som havde en betydelig større omsætning end året forud, medens sadelmageriets omsætning var lavere på grund af mindre behov for seletøj og grimer.

Som følge af mindre tildelinger af læder til træsko må der regnes med en noget lavere produktion, i hvert fald i de første måneder af indeværende år.

KONFEKTIONSFABRIKKEN

Direktør: Otto Fløjborg

Driftsleder: Einar Andersen

Konfektionsfabrikkens omsætning androg i 1949 kr. 1.890.348 mod kr. 1.979.882 i 1948, en tilbagegang på ca. 4,5 pct.

Det har året igennem knebet med at skaffe klædevarer nok. De danske klædefabrikker leverer meget langsomt, og navnlig fabrikerer de alt for lidt af efterspurgte varer såsom kamgarn. Importbevillingerne til udlandet har også været meget små.

Silkefoer og andet tillæg har der derimod ikke været mangel på.

Udsigterne for 1950 er ikke bedre. De danske klædefabrikker kan ikke foreløbig sætte deres produktion i vejret, og det er tvivlsomt, om importen fra udlandet kan forøges.

Klædevarer stiger stadig og er blevet ca. 20 pct. dyrere efter devalueringen, og da ulden stadig stiger, kan der ventes nye, store prisstigninger.

BOMULDSKONFEKTIONSFABRIKKEN

Direktør: Otto Fløjborg

Driftsleder: disponent H. V. Møller

Fabrikkens omsætning androg i 1949 kr. 1.808.683 eller ca. 5 pct. mere end året forud. Produktionen har været den samme i antal, dog er der sket en forskydning, idet der er fremstillet 1,5 pct. mindre arbejdstøj. Grunden til dette er, at en af fabrikkens store leverandører af stof til arbejdstøj har ligget i ombygning fra september 1948 til slutningen af 1949 og i den tid kørt med nedsat antal væve.

Af dame-kitler har fabrikken fremstillet 33 pct. flere og af arbejdsskjorter 10 pct. flere. Fabrikken savner stadig import af stof; det gælder både til arbejdstøj, skjorter og dame-kitler.

Af uldne benklæder er syet det samme kvantum som i 1948.

Fra 1. januar er sket den ændring, at konfektions- og bomuldskonfektionsfabrikkerne i overensstemmelse med de retningslinier, der gælder for andre københavnske fabrikker, er udskilt fra manufaktur en gros-afdelingen og direkte underlagt direktør Ebbe Groes.

TRIKOTAGEFABRIKKEN

Direktør: cand. polit. Ebbe Groes

Driftsleder: ingeniør A. Hedemann Schmidt

Trikotagefabrikkens omsætning androg i 1949 kr. 2.107.055 mod kr. 2.002.149 det foregående år. Stigningen, 5 pct., er en del mindre end de to foregående år, idet den samlede stigning fra 1946 har andraget kr. 1.148.934.

For året 1949 faldt den største forøgelse af omsætningen på strømper og sokker, for hvilken varegruppe stigningen udgjorde kr. 144.756 eller 15 pct. Derimod svigtede salget af strikvarer til voksne og børn, hvilket hovedsagelig skyldtes den milde vinter.

I 1950 vil det være muligt yderligere at udvide produktionen, da alle råvarer af betydning i slutningen af året kom på friliste. Der er således allerede nu (1. marts) sluttet kontrakter om levering af ret betydelige kvanta uldgarn og bomuldsgarn.

I begyndelsen af 1949 var der tendens til faldende priser på uldgarner, men efter devalueringen er der indtrådt en kraftig prisstigning, der også omfatter bomuldsgarner. Om denne prisstigning vil fortsætte i 1950, er det umuligt at dømme om på nuværende tidspunkt, men for tiden (1. marts) ser det desværre ud til, at priserne er faldet til ro på et meget højt niveau.

Der er i årets løb ankommet 16 stk. strømpe- og sokkemaskiner, 2 stk. ribmaskiner til fremstilling af mønstret dameundertøj samt diverse nye symaskiner til erstatning for gamle udslidte maskiner. Også i indeværende år ventes nye maskiner, bl. a. 1 à 2 interlockmaskiner samt nogle strømpemaskiner.

Med hensyn til nåle er der sket en lille lysning, idet fabrikken er begyndt at få leverancer fra USA. Endvidere har en del østtyske fabrikker nu etableret sig i vestzonen, og man kan derfor regne med normale leveringsforhold for trikotagenåle i løbet af 1 à 2 år.

MØBELFABRIKKEN I TARM

Driftsleder: Børge Jensen

Fabrikkens omsætning har i 1949 været 514.700 kr. mod 370.000 kr. i 1948.

Pr. 31. december beskæftigedes ialt 46 mand. Gennemsnitsbeskæftigelsen har i 1949 været 46 mand, heraf 4 funktionærer.

Fabrikkens produktion var i 1947–48 baseret på de materialer, det havde været muligt at fremskaffe i tilstrækkelige mængder, nemlig egetræ og afrikansk mahognitræ. Disse ret dyre træsorter bevirkede, at de fremstillede møbler gennemgående lå i et ret højt prislag, og da stagnationen i salget var særlig mærkbar for dyrere møblers vedkommende, har det været nødvendigt at omlægge fabrikkens produktion til billigere møbler, hovedsagelig fremstillet i bøgetræ, som det i 1949 efterhånden blev muligt at fremskaffe i tilstrækkelig mængde.

Inden disse nye, billigere typer blev sat i produktion, var det nødvendigt at fremstille et ret stort antal prøvemøbler, og der er desuden eksperimenteret med forskellige andre opgaver, ligesom fabrikken i et vist omfang har forsøgt at efterkomme de specielle ønsker, der har været fremført fra afdelingerne.

Disse eksperimenter har i 1949 været en belastning, men skulle danne grundlag for, at det efterhånden blev muligt at finde frem til en produktion, som kan afsættes i tilstrækkelige mængder og dermed bevirke, at fabrikken kan udnyttes på tilfredsstillende måde.

Afsætningen har efter devalueringen været stigende, særligt i de sidste måneder af 1949, og der er i den forløbne del af 1950 større interesse for køb af møbler. For at få begrænset leveringstiden, vil det sikkert efter udgivelsen af det nye møbelkatalog blive nødvendigt at indskrænke det nuværende høje typeantal væsentligt, idet det kan forventes, at der med kataloget som grundlag vil blive væsentlig flere leveringer direkte til brugsforeningerne.

Der er i 1949 gennemført forskellige nødvendige ændringer, forbedringer og reparationer. Tørreovnene har det været nødvendigt at ombygge, idet kapaciteten var utilstrækkelig, vragprocenten for stor, tørreresultaterne for ukonstante og uensartede.

Ovnene blev ombyggede i fabriksferien, og de fungerer nu tilfredsstillende. Kapaciteten er forhøjet med ca. 100 pct.

Det er i årets løb lykkedes at fremskaffe forskellige manglende maskiner, blandt andet svenske specialmaskiner, og fraregnet enkelte forældede maskiner, som det vil være ønskeligt at få udskiftet, er maskinparken nu tilfredsstillende.

FDBs REJSENDE

MANUFAKTUR-AFDELINGEN

Kay Christensen, København
Chr. Madsen, Roskilde
Poul E. Nielsen, København
G. Mosbæk, Ålborg
Chr. Nornild, Kolding
Arne Pedersen, Nykøbing F.
S. Ringsted, Odense
Viggo Rasmussen, Århus
Karl Hvillum, Holstebro
Andreas Johansen, Århus
Laurits Jørgensen, Randers
Henrik Olsen, Vejle
Niels Kjær Pedersen, Horsens

ISENKRAM-AFDELINGEN

Aage Jensen, Gentofte
Johs. Christensen, København
J. P. Pedersen, Slagelse
Kr. Andersen, Nykøbing F.
H. F. Hansen, Odense
Elo Petersen, Kolding
A. Voigt Christensen, Vejle
L. Koch, Silkeborg
N. Chr. Jensen, Århus
Tage Thomsen, Skive
Jac. Andersen, Esbjerg
Otto Hilmer, Ålborg
Sv. Aa. Petersen, Nørresundby

FABRIKATIONSARTIKLER

S. Chr. Jensen, Ålborg
Axel Bendixen, Horsens
H. Tikjøb Christiansen, Horsens
Jens P. Jørgensen, Silkeborg
Anders Jensen, Odense
Aage Hansen, Roskilde
Arne Hansen, Næstved
M. Pedersen, Næstved

SKOTØJSFABRIKKEN OG GARVERIET

Jul. Barrit, København
J. Severin Petersen, Ålborg
E. Lauritzen, Jelling
Johannes Larsen, Fruens Bøge

Tekniske afdelinger

ARKITEKTKONTORET

Arkitekt M. K. Michaelsen, M.A.A.

Pristallet for byggeri varierede i løbet af året 1949 fra 205 til 209 og stod ved indgangen til september på 207; i virkeligheden må der dog regnes med væsentlig højere tal. Alligevel har der været tilløb til fald i byggepriserne, øjensynlig hidrørende fra en begyndende konkurrence mellem entreprenørerne om at komme i betragtning.

Den store travlhed, der indledtes på arkitektkontoret 1948, fortsatte gennem hele 1949 og medførte, at årsregnskabet nåede at figurere med et overskud, et resultat, der skulle nås ikke mindst i betragtning af, at kontoret efterhånden har fået langt flere arbejder for tilsluttede foreninger end for FDB.

Mens der i krigsårene og de første efterkrigsår så godt som ikke forelå opgaver fra brugsforeningerne på landet, er disse nu begyndt at lade høre fra sig igen; de er tilmed tilbøjelige til at indfinde sig i et omfang så stort, at kontoret har svært ved at følge med.

Af særlig interessante opgaver i 1949 nævnes kontorets bistand ved udformninger af de første *selvbetjeningsbutikker.*

Efter forhandlinger med boligministeriet opnåedes tilladelse til at gå i gang med opførelsen af flere *andelsvaskerier* og tilsagn om endnu flere tilladelser i det kommende år.

Samarbejdet med JAF, ØA, DAG, DAÆ og Andelsbanken m. fl. er fortsat. Adskillige store arbejder er under udførelse og flere på forberedelsesstadiet.

Af opgaver for FDB kan anføres afslutningen af første byggeafsnit ved *afdelingen i Århus,* igangsættelsen af byggeriet ved *kemikaliefabrikken* i Esbjerg og udvidelserne ved *afdelingen i Rønne.* Herudover har kontoret bistået planlægnings-afdelingen ved gennemførelse af byggearbejder tilrettelagt af denne og samtidig medvirket ved flere fortrinsvis mindre arbejder af vidt forskellig karakter.

CENTRALLABORATORIET

Laboratorieforstander: dr. techn. J. Bielefeldt

Det til laboratoriet indsendte antal prøver var i 1949 2971 mod 3121 i 1948, en tilbagegang på 4,8 pct. For de tre store andelsfoderstofselskaber er der undersøgt 548 prøver foderstoffer og 173 prøver lucernemel. Endvidere har laboratoriet ført kontrol med en patenteret metode til stabilisering af carotin i lucernemel for et konsortium, bestående af Øernes Andelsselskab for Indkøb af Foderstoffer, Fyens Andels-Foderstofforretning, og direktør Carl M. Simonsen.

Laboratoriet har fortsat forestået fremstillingen af DetrenA for kolonialafdelingen.

For De samvirkende Kvægavlsforeningers Fællesindkøb har laboratoriet fremstillet 570,65 liter steril fortyndingsvædske til inseminering.

Blandt større forsøgsarbejder kan nævnes undersøgelse af bagepulveres kulsyreafgivelse, bestemmelse af enzymaktiviteten i enzymholdige forvaskemidler, bestemmelse af fluor i dicalciumfosfat og fortsat undersøgelse af de processer, der foregår under chokoladens conchering.

INGENIØRKONTORET

Civilingeniør H. C. Michelsen

Året 1949 viste en stadig og stærkt fremadskridende bedring med hensyn til fremskaffelsen af maskiner og materialer og en væsentlig forbedring af leveringstider.

I København, *Njalsgade,* er der væsentligt kun udført vedligeholdelsesarbejder. Endvidere er der nu under arbejde indbygning af den for flere år siden bestilte nye automat-telefoncentral, der vil give en stærkt tiltrængt udvidelse af telefonsystemet med 100 numre.

For *skotøjsfabrikken* har kontoret fortsat arbejderne med ombygning i henhold til planlægnings-afdelingens planer.

For *trikotagefabrikken* er på samme måde ombygningsarbejderne fortsat. Endvidere er endelig installeret den nye La Mont højtrykskedel, der i fremtiden også skal levere damp til skotøjsfabrikken.

Konfektionsfabrikken har ligeledes været bistået med ombygningsarbejder i henhold til planlægnings-afdelingen.

Ved *garveriet* i Roskilde har kontoret også været medvirkende ved ombygningsarbejderne, væsentligt i forbindelse med ekstraktkogeriet og nogle bearbejdningsmaskiner.

Viby fabrikker har kontoret bistået med forarbejder til overgang fra jævnstrøm til vekselstrøm samt til den forestående ombygning af kraftcentralen.

For *kemikaliefabrikken* i Esbjerg har kontoret i samarbejde med Viby

fabrikkers ingeniørkontor udført projektering af damp- og varmeanlæg, sanitære og elektriske installationer og kloak.

Ved *Århus-afdelingen* er monteringen i den nye isenkrambygning så godt som fuldført.

Rønne-afdelingen har i forbindelse med ombygningsarbejderne været bistået med omlægning af kloak.

Randers-afdelingen har fået to nye kedler til erstatning for de gamle, der var kassable på grund af tæringer fra det indenlandske brændsel.

Ligeledes har kontoret været *Esbjerg-afdelingen* behjælpelig med indkøb af ny automat-telefoncentral, der også kommer til at omfatte tobaksfabrik og kemikaliefabrik.

Iøvrigt har ingeniørkontoret med næsten halvdelen af sin arbejdskapacitet været beskæftiget med store arbejder for følgende: Andelsvaskeriernes Landsforenings Tekniske Kontor, Landbrugsministeriets Kartoffeleksport-Udvalg, Vejle Omegns Fælleslager og Ostesalg AmbA, Jydsk Andels-Foderstofforretning samt Øernes Andelsselskab for Indkøb af Foderstoffer AmbA. Disse arbejder har lagt stærkt beslag på ingeniørkontoret, men har også båret ca. halvdelen af kontorets udgifter.

PLANLÆGNINGS-AFDELINGEN

Sekretær, cand. merc. Jacob Ingvartsen – Driftsingeniør C. H. Braskov

Indenfor *det driftsøkonomiske område* har planlægningen som bistand for FDBs regnskabschef videreført det foregående års arbejde med en modernisering af fabrikkernes og afdelingernes *regnskabssystem*. Efter en del afpudsninger fremtræder fælleskontoplanen for FDBs virksomheder og søsterselskaber nu i sin endelige form. For fabrikkernes vedkommende er det foreslåede regnskabssystem nær ved sin afslutning. Driftsregnskaberne fremtræder nu i en ensartet udformning og med en sådan analyse, at regnskaberne, efterhånden som de populariseres, vil medvirke til opnåelsen af et øget indblik i fabrikkernes driftsforhold og i den enkelte vares kalkulation.

For provins-afdelingernes vedkommende omfattende kolonial, papir, isenkram, møbel, cykle og radio udarbejdes driftsregnskaberne for fremtiden på standardformularer og efter et system, der for det første medfører en dyberegående analyse end det hidtidige og for det andet er medvirkende til en naturlig fordeling af omkostningerne mellem de nævnte 6 varegrupper.

Arbejdet med afdelingernes *driftsstatistik*, der indebærer en videre analyse end det mere summariske driftsregnskab, er fortsat og er efterhånden ved at finde sin slutform. Statistikken har gennem sin analyse og mulighed for sammenligning af de ret ensartede afdelinger givet et indblik i, på hvilke områder der forefindes forskellig driftseffektivitet afdelingerne imellem og

er herigennem et vigtigt redskab i den rationalisering, der i årets løb er fortsat og udvidet til yderligere et par afdelinger. Arbejdet med rationaliseringen af afdelingerne har hidtidig delvis haft en mere forberedende karakter, således at arbejdet hermed fremover vil foregå på basis af de i årets løb indhøstede erfaringer.

I det kommende år fortsættes arbejdet med rationaliseringen af afdelingerne og med afpudsningen af regnskabssystemet. Derudover vil arbejdet i særlig grad samle sig dels om budgetteringsvirksomheden for derigennem at danne grundlaget for omkostningstilpasningen og driftskontrollen, dels om de efter regnskabssystemets omlægning muliggjorte driftsanalyser. Endelig skal det bemærkes, at den driftsøkonomiske afdeling hidtil i stor udstrækning har været optaget af det mere forberedende arbejde, og at man først nu, hvor dette arbejde er ved at være afsluttet, i fuldt omfang kan sætte ind på de mere direkte planlægningsopgaver.

Den produktionstekniske rationalisering er fortsat og udvidet i det omfang, det har været muligt at overkomme arbejdet. På *trikotagefabrikken* nærmer ændringerne i produktionsanlægget sig sin afslutning; dog mangler endnu visse maskinanskaffelser. Arbejdet fortsætter med forbedring af produktionsledelses-, produktionskontrol- og produktionsbudgetteringssystemet. På *skotøjsfabrikken* er den vedtagne rationaliseringsplan så langt fremskredet, at den vil være fuldt gennemført med udgangen af indeværende år, og fabrikken vil herefter være indstillet på en produktion af ca. 1200 par om dagen. Arbejdet med akkordsætning på basis af tidsstudier har været fortsat året igennem og fortsættes i begrænset omfang. Produktionsbudgettering er under indarbejdelse. For *garveriets* vedkommende er der udarbejdet en rationaliseringsplan, som FDBs bestyrelse har godkendt. Realisationen af planen er i gang og vil strække sig over to til tre år. Produktionsledelses- og produktionskontrolsystemet er under indarbejdelse. *Sadelmageriet* er i forbindelse med garveriets rationalisering samlet, således at arbejdspladserne er anbragt mere samlet, nogle forbedringer med hensyn til inventar og hjælpemaskiner har fundet sted, medens egentlige metodeundersøgelser af arbejdsgangen og akkordsættelse af arbejdet vil blive påbegyndt i løbet af indeværende år. *Træskofabrikkens* produktionsvilkår er undersøgt, og i løbet af foråret vil der fremkomme en rationaliseringsplan for denne afdeling. *Konfektions- og bomuldskonfektionsfabrikkerne* er undersøgt, og man er i gang med at realisere den rationaliseringsplan, som FDBs bestyrelse har vedtaget i begyndelsen af 1950. Arbejdet vil vare to til tre år og være forbundet med et ret betydeligt optræningsarbejde. *Svendborg konservesfabrik* har lagt en del beslag på afdelingens arbejdskraft, idet man her har deltaget i indkøringen af fabrikken. Dette arbejde vil i noget mindre omfang fortsættes i det kommende år.

REKLAME-AFDELINGEN

Reklamechef: R. Teiner Svendsen

Året 1949 bragte et stort vareudbud på markedet – de gammelkendte mærkevarer vendte efterhånden tilbage, og nye holdt deres indtog – forhold som bevirkede, at der i stigende udstrækning blev lagt beslag på reklame-afdelingens arbejdskraft.

FDBs øgede reklame-indsats gav sig udslag i flere annonce-indrykninger i såvel dagspresse, andelspresse som tidsskrifter, hyppigere udsendelser af kataloger, brochurer o. l. tryksager, fremstilling af flere plakater (bl. a. af Ungermann, Sikker Hansen, Ernst Hansen og Maggi Baaring), udvidede antal forslag til vindues-udstillinger og andet dekorations-arbejde – kort sagt en større anvendelse af alle reklame-midler.

Af enkeltheder skal blot nævnes FDBs julekonkurrence-annonce i Samvirke, der gav 30.000 besvarelser, og som var et forsøg på at skabe et billede af kendskabet til FDBs varer blandt forbrugerne; reklame-arbejdet med møbler, bl. a. omfattende et stort special-katalog samt FDB Nyt, der efter behov udkom fire gange i 1949.

Dansk Reklame-forening udskrev i anledning af sit 25 års jubilæum en stor plakatkonkurrence med frit emnevalg for deltagerne. FDB var den virksomhed, hvis produkter i størst omfang blev benyttet som motiver på de til konkurrencen indsendte forslag.

Spørgsmålet om varedeklaration er blevet taget op af FDB, og i samarbejde med centrallaboratoriet har reklame-afdelingen deltaget i de forudgående undersøgelser vedrørende dette spørgsmåls løsning, samt givet forslag til det oplysnings-arbejde, der vil være forbundet med gennemførelsen.

Reklame-afdelingen har i stigende grad bistået FDBs fabrikker i Esbjerg, Kolding og Viby samt Svendborg Konservesfabrik med udarbejdelse af ny emballage og omformning af ældre pakninger o. l.

Som sædvanlig har reklame-afdelingen været et stort antal brugsforeninger behjælpelig med løsningen af forskellige opgaver indenfor dekoration, reklame og dermed beslægtede områder. Flere brugsforeninger er gået ind for biograf-reklame, og med disse foreninger er etableret en fast abonnement-ordning.

Der har været fortsat samarbejde med oplysnings-udvalget om bistand ved afholdelse af brugsforenings-jubilæer og -møder – bl. a. gennem udlån af udsmyknings-materiale og udarbejdelse af festskrifter.

Brugsforeningernes fælles-annoncering, som i 1948 blev optaget af mange kredse, har stadig haft stor interesse. Der er sket den udvikling, at samtlige annoncerende kredse på Sjælland og Møn med bistand fra reklame-afdelingen har sluttet sig sammen i en kreds med et fælles-udvalg. Formålet med denne sammenslutning er at skabe en ensartet linie i annonceringen og søge andre reklame-opgaver optaget på kollektiv basis. Sådanne sammenslutninger overvejes i andre kredse rundt i landet.

For selskaber og virksomheder, der står i tilknytning til FDB, har reklame-afdelingen løst forskelligartede reklameopgaver; særlig må nævnes Andels Maskinindkøbet, hvis reklame – bl. a. omfattende deltagelse på dyrskuer landet over – er blevet tilrettelagt. For et par andelsselskaber er udarbejdet udstillinger på købestævnet i Fredericia og industrimessen i København.

VINDUET

Redaktører: Godtfred Larsen og R. Teiner Svendsen

„Vinduet" bragte i regnskabsåret 1949 forslag til 52 udstillinger, hvortil der i lighed med tidligere år fra FDBs side kunne leveres færdigarbejdet udstillingsmateriale. Der har været udsendt en del ekstranumre, som udelukkende har omhandlet bestemte varer, hvor en reklameindsats har været ønsket. For eksempel gik bladet med to numre ind i reklame-afdelingens kampagne for Tre Kroner margarine. Fra 1. januar er bladet blevet udvidet til i stedet for tidligere at udkomme med 10 numre om året til nu at udsendes med 14 dages mellemrum. Fra 16 sider er det nu nedsat til 8. Det vil på denne måde sikkert vise sig mere aktuelt og lettere for afdelingen at tilrettelægge med hensyn til sæsonbestemte udstillinger. Bladet deltager endvidere i fællesannonceringen på den måde, at der i bladet bringes stof, som beskæftiger sig med den kommende annoncering, således at brugsforeningerne forlods kan være orienteret.

Oplysningsafdelinger

ANDELSSKOLEN

Forstander: L. A. Godsk

I året 1949 har skolen været besøgt af ialt 93 elever, fordelt med 75 elever på 8 måneders kursus, 12 elever på 5 måneders kursus og 6 elever på 3 måneders kursus. Desuden har en nordmand og en englænder deltaget i skolens undervisning for en kortere periode. Efter endt skoleophold fik ialt 5 elever ansættelse i FDB. – De øvrige vendte tilbage til arbejdet i brugsforeningerne, to som uddelere, ellers som medhjælpere.

I samarbejde med skolen og med skolens lokaler som rammer har kursusudvalget i april 1949 ladet afholde den første *„dueligheds*prøve for brugsforeningslærlinge". Den idé at lade en brugsforeningslærling afslutte sin læretid med en „svendeprøve" i lighed med håndværkerlærlinge er af ret ny dato, og prøven i 1949 må betragtes som et forsøg på at finde frem til en form, der bedst muligt kan give udtryk for, hvilket udbytte lærlingen har fået af sin læretid. 15 unge mennesker, der lige havde udstået deres læretid, meldte sig som deltagere til den første „duelighedsprøve".

Prøvekommissionens formandsskab, der er et underudvalg af kursusudvalget med forstander L. A. Godsk som formand, udpeger kommissionens øvrige medlemmer. Som censorer ved den første prøve fungerede repræsentanter for såvel uddelere som medhjælpere samt fagfolk fra FDB. Duelighedsprøven afholdtes i forbindelse med afslutningskursus for korrespondancekursuselever, idet prøvens teoretiske del består af enten bestået handelsmedhjælpereksamen eller gennemført korrespondance-kursus fra Andelsskolen, der strækker sig over mindst tre vintre og afsluttes med et tre-dages repetitionskursus på skolen. – I 1949 deltog ialt 82 korrespondancekursus-elever i disse kursus.

Korrespondancekursus-undervisningen, der tager sigte på de lærlinge, der ikke er forpligtet eller ikke har adgang til at besøge en stedlig statsanerkendt handelsskole, er frivillig, men dog en betingelse for senere optagelse på Andelsskolen for elever, som ikke har bestået handelsmedhjælpereksamen. Den er da også efterhånden en ikke helt ubetydelig del af skolens arbejde; i de senere år har hver vinters undervisning omfattet ca. 700 elever, fordelt over de forskellige års kursus. Dette er således også tilfældet i vinteren 1949–50.

Af andre korte kursus afholdtes 5.–7. november som indledning til vinterens kursusarbejde ude i kredsene et *instruktionsmøde,* hvori deltog 139 assistenter (gruppeledere). Emnet for denne vinters kursus er „Vort arbejde i butik og på lager".

I forlængelse af instruktionsmødet afholdtes et tre-dages *uddelermøde* med ca. 70 deltagere, hvor en række aktuelle emner blev behandlet i foredrag og forhandlinger. Uddelermødet sluttede med besøg hos FDBs virksomheder i Kolding og Esbjerg og i E & O Bs selvbetjeningsbutik.

I *lærerpersonalet* har der ingen ændringer været i det forløbne år. – Fra det nye skoleårs begyndelse er som timelærer antaget kontorassistent *O. Smerup,* FDB, Århus, der skal undervise i isenkram-varekundskab.

Skolen har fuldt elevtal fra februar 1950 og må praktisk talt også melde fuldt hus for året 1951.

KONSULENT- OG REVISIONSKONTORET

Revisionschef: Chr. P. Nielsen

Tilgangen til revisions-afdelingen har i året 1949 været 22 brugsforeninger og 20 lokalforeninger, og da 2 lokalforeninger er udmeldt, er antallet af tilmeldte foreninger ved årets udgang 1898. Heraf er 1694 brugsforeninger og 204 lokalforeninger o. l., og brugsforeningernes tilslutning er herefter 89 pct. mod 88 pct. i 1948. Siden nytår er der en tilgang på 3 brugsforeninger og 1 lokalforening, hvorefter det samlede medlemstal er 1902 eller 1697 brugsforeninger og 205 lokalforeninger.

I brugsforeninger er der aflagt ialt 3202 besøg, hvoraf revisionskontoret er noteret for 344 besøg, mens kredsrevisorerne har aflagt resten eller 2858. Holdes kontorets besøg udenfor, er der i gennemsnit pr. kredsrevisor aflagt 238 eller 6 besøg mere pr. kredsrevisor i 1949 end i 1948. Udover de egentlige revisionsbesøg har man tillige deltaget i generalforsamlinger, vareopgørelser, kredsmøder, jubilæer m. m., men disse besøg er dog medregnet i ovennævnte tal.

I det store og hele er arbejdet foregået som sædvanligt. Foreningernes regnskabsopstillinger er gennemgået, og i møder med foreningernes tillidsmænd og ansvarlige ledelse er drifts- og statusøkonomiske spørgsmål drøftet, især med henblik på likviditeten, som i det forløbne år er blevet forringet som følge af fortsatte forøgede krav til financieringen af både udestående fordringer og varelagre. Desuden har man, som følge af den nye skattelov af 31. marts 1949, der medførte en ændret beregningsmåde for brugs- og lokalforeningernes skattepligtige indkomst, været særlig stærkt beskæftiget med at assistere foreningerne med udfyldningen af deres selvangivelser.

Endelig var man meget stærkt optaget af et uddeler-underskud af særlig ondartet karakter. Denne sag, der er indanket for domstolene, er endnu ikke afsluttet, men den kan muligvis resultere i, at brugsforeningen bliver dømt

til at betale et endog betydeligt beløb. Hvad enten resultatet bliver det ene eller det andet, opfordrer denne sag til endnu dyberegående kontrol med mellemregningen mellem forening og uddeler. I særlig grad gælder dette, hvor uddeleren – som i denne sag – har statslager for egen regning, hvilket ofte er tilfældet. Her må iagttages den allerstørste forsigtighed, og en sådan ordning burde erstattes af en adskillelse af brugsforeningens og statslagerets regnskab, så man helt har overblik over rækkevidden af statslagerets omsætning og økonomi.

I denne forbindelse kan nævnes, at kredsrevisorerne var medvirkende ved de tillidsmandskursus, der er afholdt landet over i januar måned d. å., og som tog sigte på en orientering af tillidsmandskredsen med hensyn til dennes pligter og ansvar.

OPLYSNINGSUDVALGET

Formand: gdr. M. Refsgaard Thøgersen – Sekretær: cand. polit. Aage Bo-Jensen

Oplysningsudvalget har i årets løb kun afholdt eet møde, nemlig d. 20. april på Andelsskolen. Ved denne lejlighed drøftedes planerne for den kommende sæson, ligesom der vedtoges visse ændringer med hensyn til oplysningsvirksomhedens økonomi.

Oplysningsvirksomheden i landets brugsforeninger viste i året som helhed en mindre nedgang som følge af et mindre antal filmfremvisninger i årets begyndelse. Derimod steg antallet af *foredrag* betydeligt, nemlig fra 253 til 384 i forhold til forrige år, hvilket først og fremmest skyldes, at man ved tilrettelægning af tournéer søgte at kombinere film og foredrag (ialt 194 af de 384 foredrag var ledsaget af film). Hertil kommer yderligere foredrag ved kredsmøder og lignende, ligesom der ved de 250 besøg, som kredsrepræsentanter og bestyrelsesmedlemmer har aflagt i foreninger i årets løb, har været holdt kortere foredrag og taler.

Antallet af *filmfremvisninger* formidlet gennem oplysningsudvalget blev kun 496 mod 799 i 1948. Denne nedgang, der alene falder på forårssæsonen, skyldes i første række, at der i 1949 ikke blev udsendt nogen ny film af FDB. Af FDBs film opnåede „– og en lys og lykkelig fremtid" 149 fremvisninger, den lille forfilm „Møllen maler" 150 fremvisninger, den store jubilæumsfilm „Fra Vester Nebel til Islands Brygge" 96 fremvisninger og festspilfilmen „Under regnbuens tegn" 23 fremvisninger. Der har herudover været vist et større antal lånte og lejede film, især fra Den amerikanske ambassade, Statens Filmcentral og Det danske Luftfartselskab. Det samlede antal foreviste film androg på denne måde 1120 mod ialt 1387 i 1948.

Udvalget har i årets løb erhvervet yderligere 2 *fremvisningsapparater* og har på denne måde selv kunnet sørge for over halvdelen af de samlede fremvisninger. Ialt har oplysningsudvalget nu 8 tonefremvisningsapparater, som tilsammen dækker 11 af FDBs afdelinger, idet der for hver af de øvrige

afdelinger er truffet aftale med en privat fremviser. Uanset om filmfremvisningen foretages af FDBs egne eller private fremvisere, er prisen overalt i landet den samme, og det lykkedes i årets løb at få denne pris nedsat fra 60 til 50 kr. For at give FDBs fremvisere den bedst mulige uddannelse afholdtes i september måned et week-end-kursus på Andelsskolen for alle FDBs fremvisere. Endelig skal nævnes, at udvalget i år sammen med den årlige pjece udsendte en filmliste omfattende over 200 film, som gennem oplysningsudvalget kan lånes og lejes af foreningerne.

Som de foregående år har der også i 1949 været afholdt en række såkaldte *andelsdage* med fremtrædende talere både indenfor og udenfor bevægelsen. Således kan nævnes, at såvel den nuværende som den foregående finansminister har været talere ved disse møder, der overalt har samlet tilslutning og vakt megen opmærksomhed. Ved en række afdelinger landet over har der desuden været arrangeret besøg af brugsforeningsmedhjælpere med foredrag og film. Direkte eller indirekte har oplysningsudvalget i 1949 været medvirkende ved ca. 900 enkeltarrangementer med film og taler mod ialt ca. 1000 enkeltarrangementer i 1948.

Oplysningsarbejdet blandt personalet er fortsat efter de hidtidige retningslinier. Som tidligere år har der med støtte fra oplysningsudvalget været en række tidsskriftslæsekredse, ligesom der ved enkelte afdelinger har været arrangeret sprogundervisning.

Antallet af *fremmedbesøg i København,* som ligeledes sorterer under oplysningsudvalget, var i 1949 405 med ialt 9.666 deltagere mod ialt 346 besøg og 8.052 deltagere i 1948. Af disse besøg er de 142 med ialt 1.707 deltagere fra udlandet, medens der var 263 indenlandske besøg med sammenlagt 7.959 deltagere. Derudover har oplysningsudvalget i 1949 arrangeret omvisninger for ca. 900 af FDBs københavnske personale.

Oplysningsudvalgets *bibliotek* har i årets løb haft et udlån på ialt 273 bind, ligesom det har udsendt bøger til 60 læsekredse på FDBs afdelinger og fabrikker landet over. Bibliotekets bogbestand blev ved nyanskaffelser og bogindbinding forøget med ialt 271 bind, heraf 65 bind andelslitteratur.

Som tidligere år har oplysningsudvalgets kontor ydet forskellige afdelinger, herunder især sekretariatet, assistance med særlige undersøgelser. Redaktionen af *FDB-meddelelser* er fortsat overdraget oplysningsudvalgets sekretær, der tillige fungerer som sekretær for hoved-afdelingens samarbejdsudvalg og for de af dette nedsatte 6 underudvalg.

Efter den nævnte mindre nedgang i oplysningsvirksomheden i 1949 er der i det nye år udsigt til ny fremgang for oplysningsarbejdet. Således fik de *tillidsmandskursus,* som oplysningsudvalget efter anmodning fra FDBs bestyrelse og repræsentantskab arrangerede landet over i løbet af januar måned, en meget betydelig tilslutning. Mere end 6.000 tillidsmænd deltog i disse kursus, og der vistes overalt betydelig interesse for de emner, der blev behandlet. Ved årets begyndelse udsendtes desuden *den nye fællesnordiske film* „Skabt i samvirke", som allerede på nuværende tidspunkt har været vist

ca. 200 gange, i de fleste tilfælde ledsaget af et foredrag. I det hele taget viser den forløbne del af 1950 en betydelig større aktivitet end den tilsvarende periode i 1949, og der er derfor grund til at formode, at det kommende år pånv vil medføre en væsentlig fremgang for oplysningsvirksomheden.

SAMVIRKE OG TRYKKERIET

Redaktør: Eggert Nielsen

Driftsleder for trykkeriet: fuldmægtig Johs. Larsen

I overensstemmelse med de i fjor trufne beslutninger vedrørende Samvirkes drift, efter at papirrationeringen var lempet så stærkt, at normal drift atter var mulig, udsendtes der i året 1949 23 numre samt et julenummer, d. v. s. to numre om måneden.

Abonnenttallet ligger uforandret omkring 320.000, til trods for at der i årets løb har været ialt 80.000 flytnings-posteringer (afgang eller tilmeldelse). Det viser sig altså, at den abonnementsforøgelse, som fandt sted i 1947 – med fuld virkning i 1948 – stadig ikke har medført nogen reduktion i bladets oplag. Der er dog endnu ca. 300 brugsforeninger, som ikke har truffet nogen abonnementsordning for deres medlemmer.

På grund af de høje papirpriser har der ikke været nogen mulighed for at gennemføre det ønske om ugeblads-drift, som repræsentantskabet tidligere har udtalt sig til gunst for.

Udvidelsen af driften fra 17 til 24 numre har medført en forhøjelse af FDBs tilskud til Samvirkes drift i forhold til det foregående år, men udgiftsforøgelsen er dog reduceret væsentlig som følge af, at bladet i årets løb gik over til tyndere papirkvalitet, hvorved opnåedes besparelser ikke blot på udgifterne til papir, men også til postpenge. Desuden er annonceindtægterne væsentlig forøget, dels som følge af, at der er udsendt flere numre af Samvirke, dels som følge af at større plads er stillet til rådighed for annoncer i hvert enkelt nummer af bladet.

Udover de merudgifter, det større antal numre af Samvirke har medført, er der ingen bemærkelsesværdige forandringer i forholdet vedrørende bladets økonomi.

FDBs trykkeri har næsten haft et normalt arbejdsår. Den samlede papirvægtmængde, der er medgået til trykning af Samvirke, beløber sig til 425.000 kg, men så er grænsen for papirtildelingen næsten også nået for øjeblikket, idet trykkeriet stadig er underkastet kvota-ordningen. Det større antal numre har iøvrigt medført en bedre udnyttelse af personalet, der nu udgør 17 mand, og derved forøget virksomhedens rentabilitet.

Akcidenspressen, hvorpå der fremstilles en lang række forskellige arbejder til FDBs afdelinger, bl. a. fællesforeningens beretning og regnskab, bladet Vinduet, større og mindre kataloger for vare-afdelingerne og diverse skemaarbejder for planlægnings-afdelingen, har fungeret særdeles tilfredsstillende

og har ligesom rotationspressen givet et særdeles tilfredsstillende nettoudbytte.

Ved en udvidelse af det maskinelle udstyr i akcidens-afdelingen med en hurtiggående „automat" vil trykkeriet være i stand til at udføre også helt små tryksager som kuverter o. lign.

I løbet af de fem år, trykkeriet har arbejdet, er der foretaget betydelige afskrivninger af anlægget. Samtidig er der indkøbt nye skrifter i moderne snit, så håndsætteriet må siges at være velforsynet og i stand til at tilfredsstille ønsker om moderne typografisk opsætning.

STATISTIKUDVALGET

Formand: direktør V. Vilstrup — Sekretær: cand. polit. Curt Hansen

Udvalget har i årets løb afholdt to møder, begge i København. I udvalgets sammensætning er sket den ændring, at udvalgets hidtidige sekretær, revisionschef *Chr. P. Nielsen* er indtrådt i udvalget, idet samtidig fuldmægtig, cand. polit. *Curt Hansen,* Statistisk departement, er tiltrådt som ny sekretær.

I året 1948 var tilslutningen til statistikken 99,3 pct. mod 99 pct. året forud eller 1877 af 1894 foreninger.

Statistikken for 1948 kunne udsendes kort forinden jul 1949, og dermed har man på det nærmeste indhentet den forsinkelse, som af flere forskellige årsager medførte, at udsendelsen af de senere års statistikker trak så længe ud. Det forventes, at statistikken for 1949 kan udkomme endnu tidligere på året 1950.

Statistikken for 1948 er udsendt som sædvanlig i 2 eksemplarer til hver forening. Ved henvendelse til statistikkontoret vil man kunne få ekstra eksemplarer til brug ved studiekredsarbejde o. l., og statistikken vil kunne fås af udenforstående gennem brugsforeningerne til en pris af kr. 5,50 pr. eksemplar.

FDBs KREDSREVISORER

1. revisionskreds:	N. Buhl, FDB, Ålborg
2. revisionskreds:	Niels Jensen, Fredsø pr. Vils
3. revisionskreds:	M. A. S. Welling, FDB, Randers
4. revisionskreds:	H. Mark, Fredericiagade 43, Holstebro
5. revisionskreds:	J. C. Jensen, FDB, Århus
6. revisionskreds:	S. Mørk, FDB, Kolding
7. revisionskreds:	E. Østergaard, Skovgade, Jelling
8. revisionskreds:	J. Jørgensen, FDB, Sønderborg
9. revisionskreds:	Vald. Jørgensen, FDB, Odense
10. revisionskreds:	J. C. Ellehauge, FDB, Nykøbing F.
11. revisionskreds:	J. H. Johansen, Esbern Snaresvej 17, Sorø
12. revisionskreds:	Frode Fjalland, Dalen 14, Viby Sj.
13. revisionskreds:	Chr. P. Nielsen, FDB, København

REGNSKAB

for året 1949

REGNSKABSAFDELINGEN

Regnskabschef: Svend Ryge, H. D.
Hovedkassererske: Frk. Julie Jørgensen

REVISION

MED REVISORSUPPLEANTER

(valgt af generalforsamlingen)

Statsautoriseret revisor H. C. Steen Hansen, København
Statsautoriseret revisor L. Thinghuus, København

Konsulent Chr. A. Nørholm, Gedved pr. Horsens
*) Lærer L. Pedersen, Hundslund.

Gårdejer, sognefoged Carl Busse, R., Vestervang pr. Gelsted
Konsulent S. Sørensen, Odense

Stationsforstander Ib Gjørup, Fåre
Gårdejer Andreas Straarup, Hjarup

*) Afgået ved døden den 9. december 1949.

VAREOMSÆTNINGEN

	1949	1948	1947
	Kr.	Kr.	Kr.
Kolonial:			
København	48.768.346,26	40.639.471,18	35.375.090,64
Århus	25.121.699,30	20.445.744,53	17.537.863,17
Kolding	11.700.959,74	9.410.004,18	7.991.825,47
Randers	13.914.754,50	11.191.655,27	9.530.011,00
Vejle	10.061.666,57	7.930.986,65	6.677.767,95
Odense	23.024.590,30	19.089.396,27	16.264.521,92
Ålborg	31.454.539,57	25.886.305,26	22.116.424,15
Horsens	10.671.676,66	8.622.477,17	7.185.910,79
Nykøbing F.	11.904.682,10	9.628.980,69	8.192.694,37
Esbjerg	17.037.785,83	13.619.621,91	10.765.961,36
Skive	12.795.816,37	10.390.178,56	9.111.419,46
Rønne	5.232.432,27	4.126.949,08	3.583.689,83
Thisted	5.075.457,84	4.195.889,58	3.701.551,87
Sønderborg	5.685.628,49	4.585.947,23	3.851.430,28
Slagelse	9.002.276,44	7.329.062,79	6.147.581,58
Vemb	7.245.801,15	5.556.089,04	4.658.118,13
	248.698.113,39	202.648.759,39	172.691.861,97
Manufaktur	37.306.702,00	30.866.424,79	28.533.938,31
Isenkram	46.897.643,99	41.950.557,31	36.388.126,82
Papir	11.256.140,85	8.989.680,57	8.279.519,45
Frø	27.043.970,71	27.724.248,85	29.497.023,25
Trælast	731.757,95	376.026,57	221.345,00
Skotøj en gros	6.116.941,77	5.516.154,44	4.582.652,37
Garveri	735.857,87	566.089,45	628.730,90
Træsko- og sadelmageri	453.083,14	554.554,16	506.589,21
Cykler	4.132.837,79	3.671.912,04	3.115.784,33
Vin	5.821.524,34	5.604.042,83	5.021.402,38
Ialt	389.194.573,80	328.468.450,40	289.466.973,99
Emballageomsætning	22.371.383,48	19.541.326,13	17.290.839,63

FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

	1949	1948	1947
	Kr.	Kr.	Kr.
Kafferisteriet, kaffetilsætn. .	8.589.591,60	5.160.307,71	6.052.559,27
Chokoladefabrikken	5.498.931,45	3.305.585,48	3.470.846,14
Sukkervarefabrikken	2.527.195,85	3.606.717,21	3.096.898,27
Kaffetilsætning m. m.	—	1.768.074,52	1.859.539,55
Blikvarer	118.390,98	—	—
Rebfabrikken	8.470.534,04	9.486.942,97	10.798.117,11
Sæbefabrikken	11.439.262,94	8.398.779,17	6.820.243,47
Kemisk-teknisk fabrik	3.105.937,97	2.173.272,96	2.164.853,80
Sennepsfabrikken	—	306.994,31	317.241,93
Margarinefabrikken	22.968.517,25	19.705.288,36	12.404.181,93
Tobaksfabrikken	9.473.917,93	10.755.084,66	9.168.640,85
Skotøjsfabrikken	3.121.837,57	2.684.401,69	2.647.881,57
Garveriet	3.025.397,15	2.600.642,32	2.719.872,35
Træsko- og sadelmageri ...	1.332.857,77	1.282.178,92	1.175.912,39
Trikotagefabrikken	2.121.454,12	2.003.368,10	1.585.958,10
Konfektionsfabrikken	1.890.348,09	1.979.882,31	1.678.618,44
Bomuldskonfektionsfabr. ...	1.808.683,24	1.729.999,71	1.480.359,33
Konservesafdelingen	1.361.237,36	1.317.982,96	1.184.765,60
Cykelafdelingen	4.030.331,30	3.593.786,30	3.046.180,48
Hønse- og kyllingefoder ...	—	2.005.861,23	1.297.611,19
Krydderiafdelingen	2.230.095,15	1.844.395,77	2.143.667,21
Theafdelingen	678.430,38	380.758,85	266.375,41
Vinafdelingen	10.889.607,73	10.286.991,80	9.165.865,22
Tarm stole- og møbelfabrik	514.990,74	370.608,47	170.803,26
Ialt	105.197.550,61[1]	96.747.905,78	84.716.992,87
Emballageomsætning	3.374.744,15	2.695.181,51	2.453.308,68

[1] Når hertil lægges omsætningen i *Vejle Dampmølle*, a. m. b. a., 23,7 mill. kr., i *Linum*, a. m. b. a., 8,3 mill. kr., i *Det danske Forlag*, a. m. b. a., 1,4 mill. kr., og i *Svendborg Konservesfabrik*, a. m. b. a., 2,6 mill. kr. har FDB og de tilsluttede produktionsvirksomheder ialt fremstillet varer for 141,2 mill. kr.

TABS- OG VINDINGSKONTO 1949

(Heri indbefattet frø-afdelingens bruttofortjeneste og omkostninger for regnskabsåret $^{1}/_{7}$ 1948-$^{30}/_{6}$ 1949)

HANDELSAFDELINGER

DEBET	Kr.	Øre
Varebeholdning den 1. januar 1949	47.189.347	04
Indgået varer i handelsafdelinger	361.177.710	91
Bruttooverskud i 1949	32.319.897	67
	440.686.955	62

KREDIT	Kr.	Øre
Udgået varer fra handelsafdelinger	389.194.573	80
Varebeholdning den 31. december 1949	51.492.381	82
	440.686.955	62

TABS- OG VINDINGSKONTO 1949

FABRIKKER

DEBET	Kr.	Øre
Varebeholdning den 1. januar 1949	22.144.548	62
Indgået varer	80.118.876	80
Arbejdsløn	9.735.502	75
Fabrikationsomkostninger	1.841.869	87
Fragt af færdigvarer	993.734	33
Bruttooverskud i 1949	12.559.682	56
	127.394.214	93

KREDIT	Kr.	Øre
Udgået varer til handelsafdelinger	105.197.550	61
Varebeholdning den 31. december 1949	22.196.664	32
	127.394.214	93

DRIFTSREGNSKAB

UDGIFT	Kr.	Øre
Husleje	3.524.057	48
Afskrivning m. m. på inventar	3.679.063	65
Kørsel	994.294	02
Emballage	1.128.041	53
Lys, varme, kraft	552.753	31
Indpakningsmaterialer	276.940	54
Rengøring	267.744	26
Lønninger	16.099.924	65
Ulykkesforsikring	169.293	44
Pensionsforsikring	596.482	31
Marketenderi	142.953	15
Brandassurance	281.917	12
Porto	283.144	68
Telefon og telegram	249.240	13
Papir og tryksager	573.302	30
Forretningsrejser	197.149	37
Rejsende	889.175	85
Undervisning	16.935	77
Renteudgifter	3.280.816	61
Reparation og vedligeholdelse	99.052	03
Afskrivninger og henlæggelser ved frø-afdelingen	579.316	53
Bestyrelse, repræsentantskab og møder	122.276	56
Revision	74.918	63
Andelsbladet	97.962	50
Diverse udgifter	4.342.010	98
Konto for skatter	750.000	00
Nettooverskud	10.576.502	58
	49.845.269	98

DRIFTSREGNSKAB

INDTÆGT	Kr.	Øre
Bruttooverskud	44.879.580	23
Rabatter m. v.	151.099	31
Renteindtægter	3.523.368	56
Bestilte, men ikke leverede varer	140.000	00
Diverse	1.151.221	88
	49.845.269	98

STATUS DEN 1. JANUAR 1950

AKTIVER		Kr.	Øre
Varebeholdninger i afdelinger og fabrikker	73.689.046,14		
hvorfra går afskrivning	8.522.823,89	65.166.222	25
Emballage	2.761.050,90		
hvorfra går afskrivning	1.149.755,34	1.611.295	56
Ejendomme	32.264.813,12		
hvorfra går afskrivning	21.227.865,70	11.036.947	42
Inventar		98	00
Kassebeholdninger		780.900	31
Banktilgodehavender		1.867.614	44
Garanti overfor toldvæsenet		9.000.000	00
Beholdn. af obligationer, andelsbeviser, aktier o. l. (Heraf deponeret hos finansministeriet 17.880,00)		13.013.100	88
Brugsforeningernes gæld i kontokurant		32.684.340	09
Vareleverandører		4.238.162	41
Forskellige debitorer, herunder forskellige andele, garantibeviser i søsterselskaber o. l.		8.253.892	02
		147.652.573	38

København, den 1. januar 1950.

N. C. POULSEN
Bestyrelsens formand

Undertegnede revisorer har gennemgået ovenstående regnskab o
Vare-, fonds-, bank- og kassebeholdninge

København, den 21. marts 1950.

CHR. A. NØRHOLM
Konsulent

STATUS DEN 1. JANUAR 1950

PASSIVER	Kr.	Øre
Brugsforeningernes andels konto	2.101.312	58
Brugsforeningernes reservefonds konto	31.496.819	60
Brugsforeningernes tilgodehavende i kontokurant	845.049	21
Låne konto	3.839.863	41
Lån i ejendomme	1.123.481	61
Varekreditorer	21.481.727	63
Gæld til banker	8.402.926	96
Toldvæsen og kreditoplag	8.072.882	58
Garanti overfor toldvæsenet (Mod sikkerhedsstillelse i fast ejendom)	9.000.000	00
Personalets fonds	2.976.735	45
Assurance konto, brand og sø	16.437.540	72
Prisfalds konto	4.000.000	00
Forskellige kreditorer, herunder andele, garantibeviser i søsterselskaber m. m.	27.236.415	97
Henstår fra forrige år	61.315	08
Nettooverskud i 1949	10.576.502	58
	147.652.573	38

Afgivne bankgarantier: Kr. 2.129.742,00.

FREDERIK NIELSEN
Førstedirektør

SVEND RYGE
Regnskabschef

tatusopgørelse og fundet dette stemmende med Fællesforeningens bøger.
r eftertalt under vor og medrevisorers kontrol.

H. C. STEEN HANSEN
Statsaut. revisor

OVERSIGT
OVER
DIVIDENDEBERETTIGET OG IKKE-DIVIDENDEBERETTIGET OMSÆTNING I ÅRET 1949

Dividendeberettiget omsætning:

Kolonial (heri indbefattet konserves)	kr.	184.167.730,41	
Manufaktur	kr.	37.306.702,00	
Isenkram	kr.	46.522.746,45	
Papir	kr.	11.256.140,85	
Vin, salgsafdeling	kr.	5.821.524,34	
Cykel, salgsafdeling	kr.	2.765.467,46	
Havefrø	kr.	965.780,71	
Skotøj en gros	kr.	6.116.941,77	
Garveri, salgsafdeling	kr.	735.857,87	
Træsko- og sadelmageri, salgsafdeling	kr.	453.083,14	
			Kr. 296.111.975,00

Ikke-dividendeberettiget omsætning:

Kolonial (hovedsagelig statsafgifter)	kr.	64.530.382,98	
Isenkram	kr.	374.897,54	
Frø	kr.	26.078.190,00	
Autogummi m. m.	kr.	1.367.370,33	
Trælast	kr.	731.757,95	
			Kr. 93.082.598,80
			Kr. 389.194.573,80

FORSLAG
TIL OVERSKUDETS FORDELING

I henhold til generalforsamlingsbeslutning 1949 henstår som ikke-fordelt overskud for året 1948	kr.	61.315,08
Overskud for året 1949	kr.	10.576.502,58
	Kr.	10.637.817,66

der foreslås fordelt på følgende måde:

Til forrentning af andele og reservefond	kr.	1.679.906,61
Til foreningerne 3 pct. af dividendeberettiget omsætning kr. 296.111.975,00.....	kr.	8.883.359,25
Til næste års regnskab overføres.....	kr.	74.551,80
	Kr.	10.637.817,66

Under forudsætning af, at ovenstående forslag om overskudets fordeling vedtages, vil *Fællesforeningens ansvarlige kapital og reserver* være:

Reservefond pr. 1. januar 1950..	kr.	31.496.819,60	
Af overskudet tillægges	kr.	194.621,04	
			kr. 31.691.440,64
Bygningsafdrags konto			kr. 21.227.865,70
Assurance konto			kr. 16.437.540,72
Nedskrivningskonti for varelager.....			kr. 8.522.823,89
Prisfalds konto			kr. 4.000.000,00
Kursreguleringsfond			kr. 4.159.726,68
Diverse reservefonds			kr. 8.208.552,54
Ikke-fordelt udbytte			kr. 74.551,80
			Kr. 94.322.501,97
Tegnet andelskapital pr. 1. januar 1950			kr. 2.105.100,00
Deraf indbetalt	kr.	2.101.048,41	Kr. 96.427.601,97
tillægges af dividenden	kr.	1.999,14	
	Kr.	2.103.047,55	

Statistiske oplysninger

OVERSIGT

OVER VAREOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Kolonial og emballage	Manufaktur	Isenkram	Frø Fra 1929 excl. emb.	Trælast	Skotøj en gros	Papir
1898	5.322.000	491.000	347.000	272.000			
1900	8.192.000	708.000	518.000	425.000			
1905	18.581.000	1.720.000	1.583.000	1.106.000	135.000		
1910	32.848.000	2.955.000	2.618.000	2.167.000	150.000		
1915	56.287.000	5.196.000	5.030.000	4.087.000	240.000		
1920	153.020.000	24.623.000	14.254.000	8.915.000	627.000	1.543.000[1]	
1925	120.673.000	14.443.000	13.552.000	10.195.000	756.000	2.628.000	
1930	99.878.000	14.294.000	15.556.000	7.793.000	607.000	2.981.000	
1931	91.849.000	14.772.000	13.852.000	5.951.000	413.000	2.796.000	
1932	97.692.000	14.406.000	12.878.000	5.603.000	298.000	2.595.000	
1933	108.870.000	17.104.000	15.438.000	5.202.000	375.000	2.963.000	
1934	118.477.000	18.396.000	17.108.000	7.796.000	482.000	3.449.000	
1935	129.810.000	19.571.000	18.495.000	9.177.000	516.000	3.939.000	
1936	140.635.000	20.072.000	20.366.000	7.012.000	695.000	4.135.000	
1937	150.770.000	20.725.000	20.660.000	6.731.000	520.000	4.318.000	
1938	139.677.000	21.507.000	22.203.000	6.760.000	424.000	4.276.000	
1939	148.275.000	26.521.000	25.408.000	7.964.000	524.000	3.862.000	
1940	143.464.000	31.391.000	28.150.000	10.426.000	497.000	3.713.000	
1941	133.255.000	31.915.000	33.040.000	18.521.000	598.000	3.556.000	
1942	121.077.000	23.611.000	31.934.000	24.646.000	610.000	3.010.000	
1943	119.257.000	18.838.000	32.872.000	24.318.000	468.000	2.615.000	
1944	130.877.000	16.649.000	34.692.000	22.360.000	258.000	2.788.000	
1945	118.864.000	13.961.000	26.017.000	23.925.000	267.000	2.966.000	
1946	154.915.000	23.920.000	35.230.000	24.847.000	347.000	4.011.000	9.105.000
1947	172.692.000	28.534.000	36.388.000	29.497.000	221.000	4.583.000	8.280.000
1948	202.649.000	30.866.000	41.951.000	27.724.000	376.000	5.516.000	8.990.000
1949	248.698.000	37.307.000	46.898.000	27.044.000	732.000	6.117.000	11.256.000

Fra 1938 excl. emballage.

[1]) 1922.

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Kaffe	Chokolade	Sukker-varer	Tobak	Vin og spirituosa	The
1899	281.000				31.000	
1900	406.000	6.000	35.000[1]	130.000[2]	212.000	19.000
1905	1.067.000	247.000	109.000	223.000	146.000	80.000
1910	1.755.000	435.000	218.000	572.000	192.000	139.000
1915	2.895.000	788.000	358.000	962.000	598.000	167.000
1920	6.290.000	2.265.000	1.384.000	2.361.000	1.227.000	243.000
1925	7.525.000	1.603.000	1.016.000	2.751.000	1.821.000	350.000
1930	5.535.000	1.208.000	902.000	2.832.000	1.500.000	364.000
1931	5.120.000	1.072.000	849.000	2.657.000	777.000	368.000
1932	6.595.000	948.000	834.000	2.630.000	670.000	383.000
1933	7.749.000	978.000	924.000	2.784.000	875.000	379.000
1934	7.940.000	1.118.000	985.000	2.796.000	1.303.000	373.000
1935	8.508.000	1.238.000	1.095.000	2.815.000	1.581.000	391.000
1936	8.283.000	1.426.000	1.189.000	2.981.000	2.731.000	402.000
1937	9.424.000	1.513.000	1.262.000	2.860.000	3.009.000	402.000
1938	9.414.000	1.492.000	1.418.000	3.049.000	3.295.000	422.000
1939	9.844.000	1.680.000	1.483.000	3.101.000	3.570.000	522.000
1940	7.323.000	1.451.000	1.856.000	3.528.000	3.400.000	363.000
1941	1.051.000	166.000	2.923.000	3.097.000	4.460.000	201.000
1942	0.000	0.000	3.181.000	4.007.000	5.298.000	4.000
1943	0.000	0.000	2.444.000	4.507.000	5.421.000	0.000
1944	2.000	0.000	2.408.000	6.230.000	6.327.000	0.000
1945	1.013.000	417.000	2.019.000	5.108.000	6.364.000	124.000
1946	5.660.000	3.879.000	2.956.000	8.743.000	8.304.000	281.000
1947	6.053.000	3.471.000	3.097.000	9.169.000	9.166.000	266.000
1948	5.160.000	3.306.000	3.607.000	10.755.000	10.287.000	381.000
1949	8.590.000	5.499.000	2.527.000	9.474.000	10.890.000	678.000

[1]) 1901. [2]) 1902.

(fortsættes)

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Krydderi	Cykler Cykledele Autodele	Papir	Konfektions-fabrik	Bomulds-konfektions-fabrik
1901		42.000			
1902	53.000	25.000			
1905	116.000	52.000			
1910	231.000	145.000			
1915	415.000	323.000			
1920	1.177.000	1.189.000	1.716.000[1]	1.291.000[2]	985.000[2]
1925	1.075.000	942.000	1.923.000	1.428.000	2.038.000
1930	935.000	1.330.000	2.450.000	1.217.000	958.000
1931	919.000	1.289.000	2.557.000	1.311.000	886.000
1932	975.000	1.256.000	2.512.000	1.154.000	909.000
1933	1.092.000	1.357.000	2.810.000	1.296.000	1.153.000
1934	1.094.000	1.283.000	3.074.000	1.553.000	1.208.000
1935	1.208.000	1.375.000	3.445.000	1.574.000	1.251.000
1936	1.257.000	1.259.000	3.719.000	1.499.000	1.277.000
1937	1.269.000	1.370.000	4.328.000	1.262.000	1.314.000
1938	1.302.000	1.421.000	4.604.000	1.304.000	1.327.000
1939	1.379.000	1.934.000	5.385.000	1.231.000	1.350.000
1940	1.401.000	2.285.000	6.191.000	1.614.000	1.097.000
1941	1.420.000	2.367.000	6.500.000	1.813.000	999.000
1942	1.623.000	1.556.000	7.443.000	1.611.000	382.000
1943	1.753.000	1.584.000	8.163.000	1.051.000	866.000
1944	1.273.000	1.482.000	8.609.000	753.000	1.192.000
1945	1.130.000	1.326.000	6.848.000	857.000	1.069.000
1946	2.074.000	2.982.000	9.119.000	1.052.000	1.186.000
1947	2.144.000	3.046.000	— —	1.679.000	1.480.000
1948	1.844.000	3.594.000	— —	1.980.000	1.730.000
1949	2.230.000	4.030.000	— —	1.890.000	1.809.000

[1]) 1922. [2]) 1923.

(fortsættes)

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Trikotage-fabrik	Rebfabrik	Sæbefabrik	Kemisk-tekn. fabrik	Senneps-fabrik
1906	40.000				
1907	61.000	85.000	431.000	156.000	
1909	79.000	338.000	725.000	171.000	35.000
1910	92.000	336.000	808.000	200.000	39.000
1915	164.000	584.000	1.114.000	228.000	68.000
1920	777.000	1.520.000	2.908.000	516.000	166.000
1925	884.000	1.090.000	2.363.000	588.000	122.000
1930	666.000	1.098.000	2.102.000	573.000	95.000
1931	695.000	1.034.000	1.833.000	647.000	111.000
1932	647.000	994.000	1.817.000	718.000	103.000
1933	695.000	1.252.000	2.377.000	805.000	113.000
1934	942.000	1.202.000	2.457.000	872.000	113.000
1935	979.000	1.426.000	2.951.000	924.000	125.000
1936	1.054.000	1.630.000	3.241.000	937.000	128.000
1937	1.007.000	1.598.000	3.827.000	848.000	129.000
1938	1.001.000	2.269.000	3.919.000	901.000	143.000
1939	1.016.000	2.229.000	4.561.000	1.052.000	143.000
1940	1.136.000	2.751.000	6.153.000	1.202.000	186.000
1941	1.017.000	2.459.000	5.524.000	1.519.000	233.000
1942	822.000	3.048.000	5.152.000	1.436.000	317.000
1943	814.000	6.413.000	5.746.000	1.687.000	289.000
1944	756.000	7.627.000	6.137.000	1.925.000	290.000
1945	576.000	6.654.000	6.323.000	1.648.000	291.000
1946	958.000	8.385.000	6.788.000	2.237.000	283.000
1947	1.586.000	10.798.000	6.820.000	2.165.000	317.000
1948	2.003.000	9.487.000	8.399.000	2.173.000	307.000
1949	2.121.000	8.471.000	11.439.000	3.106.000	— —

(fortsættes)

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Margarine-fabrik	Skotøjs-fabrik	Garveri	Træsko- og sadelmageri	Hønse- og kyllinge-foder
1913	3.210.000				
1915	6.124.000				
1920	17.630.000				
1921	13.449.000	739.000	235.000	118.000	
1925	15.230.000	1.719.000	1.312.000	815.000	
1930	11.217.000	1.844.000	1.006.000	740.000	
1931	10.513.000	1.358.000	869.000	659.000	
1932	11.277.000	1.258.000	777.000	527.000	
1933	11.668.000	1.507.000	984.000	572.000	
1934	14.424.000	1.542.000	1.059.000	582.000	
1935	14.182.000	1.595.000	1.172.000	620.000	1.044.000
1936	16.006.000	1.459.000	1.091.000	636.000	1.896.000
1937	18.070.000	1.435.000	1.096.000	618.000	2.278.000
1938	16.428.000	1.518.000	1.017.000	642.000	2.511.000
1939	16.701.000	1.421.000	1.140.000	780.000	2.888.000
1940	10.534.000	1.887.000	1.508.000	1.018.000	2.407.000
1941	4.054.000	1.921.000	1.811.000	1.098.000	706.000
1942	445.000	2.046.000	2.084.000	1.263.000	443.000
1943	341.000	1.852.000	2.382.000	1.232.000	664.000
1944	319.000	2.034.000	2.444.000	1.153.000	1.635.000
1945	377.000	2.196.000	2.547.000	1.082.000	828.000
1946	2.429.000	2.320.000	2.515.000	1.161.000	1.269.000
1947	12.404.000	2.648.000	2.720.000	1.176.000	1.298.000
1948	19.705.000	2.684.000	2.601.000	1.282.000	2.006.000
1949	22.969.000	3.122.000	3.025.000	1.333.000	– –

OVERSIGT OVER FÆLLESFORENINGEN FOR

	1940	1941	1942	1943
Brugsforeningernes antal $^{31}/_{12}$	1880	1883	1884	1882
Foreninger i h. t. § 4 ..	55	57	60	61
Brugsforeningernes [1] anslåede medlemstal .	393.780	394.080	394.240	394.340
Salgsomsætning .... kr.	221.610.934	225.534.330	209.881.640	203.623.192
Fabrikkernes samlede produktion ..... kr.	62.130.737	48.723.869	46.345.624	51.558.016
Nettooverskud ..... kr.	12.824.745	9.628.170	8.591.001	8.314.388
Uddelt dividende	6 %	4 %	4 %	4 %
Varebeholdn. $^{31}/_{12}$ .. kr.	41.068.825	40.673.848	29.003.525	29.853.943
Inventar $^{31}/_{12}$ ..... kr.	82	84	86	89
Ejendomme $^{31}/_{12}$ .... kr.	24.590.630	26.851.278	27.143.405	25.582.143
Brugsforeningernes gæld i kontokurant kr.	— —	— —	— —	— —
Brugsforeningernes tilgodehavende i kontokurant ..... kr.	— —	— —	— —	— —
Andelskonto $^{31}/_{12}$ ... kr.	1.742.054	1.968.905	1.969.768	1.971.233
Reservefonden $^{31}/_{12}$. kr.	23.559.800	26.009.280	26.982.617	27.637.646
Bygningsafdrags konto $^{31}/_{12}$ ..... kr.	17.425.958	18.119.672	17.619.018	17.032.447
Assurance konto $^{31}/_{12}$ kr.	8.245.225	9.111.393	9.887.968	10.712.223
Konto for nybygn. .. kr.	1.000.000	— —	1.000.000	— —
Dispositionsfond .... kr.	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Prisfalds konto ..... kr.	3.000.000	3.000.000	4.000.000	4.000.000
Personalets samlede tal $^{31}/_{12}$ ... kr.	4324	4132	3918	3800

[1] Beregnet på grundlag af foreningernes andele i FDB.

DANMARKS BRUGSFORENINGERS UDVIKLING 1940–49

1944	1945	1946	1947	1948	1949
1884	1885	1894	1902	1906	1909
62	64	65	69	82	85
394.460	418.580	419.220	420.300	420.500	420.700
213.147.137	191.304.073	259.903.479	289.466.974	328.468.450	389.194.574
57.851.239	52.677.928	77.084.257	84.716.993	96.747.906	105.197.551
8.270.307	5.428.426	5.849.043	8.721.406	8.772.482	10.576.503
4 %	3 %	2 %	3 %	2½ %	foreslået 3 %
26.808.806	23.603.824	36.472.665	51.160.153	60.811.072	65.166.222
89	91	92	96	96	98
26.236.276	27.497.833	29.593.912	31.028.761	32.172.979	32.264.813
— —	— —	— —	— —	— —	32.684.340
— —	— —	— —	— —	— —	845.049
1.971.160	1.971.020	2.092.795	2.095.111	2.098.202	2.101.313
28.081.167	28.419.653	28.772.214	29.840.083	31.004.611	31.496.820
21.858.017	22.767.907	25.373.198	23.499.715	23.630.100	21.227.866
11.578.392	12.373.640	13.367.943	14.285.767	15.276.147	16.437.541
— —	— —	— —	— —	— —	— —
2.000.000	2.000.000	— —	— —	— —	— —
4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
3764	3758	4071	4199	4179	4348

FDB Reklame . FDB Trykkeri

Specifikation til driftsregnskabets udgiftsside 1949

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER
1950

SPECIFIKATION
TIL DRIFTSREGNSKABETS UDGIFTSSIDE 1949

	Kr.	Kr.
Husleje		
Handelsafdelinger m. v.	1.702.853,13	
Fabrikker	1.821.204,35	3.524.057,48
Afskrivning m. m. på inventar		
Handelsafdelinger m. v.	2.782.186,45	
Fabrikker	896.877,20	3.679.063,65
Kørsel		
Handelsafdelinger m. v.	927.950,76	
Fabrikker	66.343,26	994.294,02
Emballage		
Handelsafdelinger m. v.	829.797,72	
Fabrikker	298.243,81	1.128.041,53
Lys, varme, kraft		
Handelsafdelinger m. v.	474.516,06	
Fabrikker	78.237,25	552.753,31
Indpakningsmateriale		
Handelsafdelinger m. v.		276.940,54
Rengøring		
Handelsafdelinger m. v.	200.306,19	
Fabrikker	67.438,07	267.744,26
Lønninger		
Handelsafdelinger m. v.	14.083.760,70	
Fabrikker	2.016.163,95	16.099.924,65
Ulykkesforsikring		
Handelsafdelinger m. v.	92.551,88	
Fabrikker	76.741,56	169.293,44

SPECIFIKATION

TIL DRIFTSREGNSKABETS UDGIFTSSIDE 1949

	Kr.	Kr.
Pensionsforsikring		
Handelsafdelinger m. v.	531.958,27	
Fabrikker	64.524,04	596.482,31
Marketenderi		
Handelsafdelinger m. v.	87.409,28	
Fabrikker	55.543,87	142.953,15
Brandassurance		
Handelsafdelinger m. v.	174.881,22	
Fabrikker	107.035,90	281.917,12
Porto		
Handelsafdelinger m. v.	259.757,55	
Fabrikker	23.387,13	283.144.68
Telefon og telegram		
Handelsafdelinger m. v.	197.438,30	
Fabrikker	51.801,83	249.240,13
Papir og tryksager		
Handelsafdelinger m. v.	481.507,42	
Fabrikker	91.794,88	573.302,30
Forretningsrejser		
Handelsafdelinger m. v.	127.679,78	
Fabrikker	69.469,59	197.149,37
Rejsende		
Handelsafdelinger m. v.	871.454,54	
Fabrikker	17.721,31	889.175,85
Undervisning		
Handelsafdelinger m. v.	13.058,48	
Fabrikker	3.877,29	16.935,77

SPECIFIKATION

TIL DRIFTSREGNSKABETS UDGIFTSSIDE 1949

Renteudgift		
Handelsafdelinger m. v.	3.260.911,44	
Fabrikker	19.905,17	
		3.280.816,61
Reparation og vedligeholdelse		
Handelsafdelinger m. v.	89.908,05	
Fabrikker	9.143,98	
		99.052,03
Bestyrelse og repræsentantskab		
Honorar	58.020,00	
Rejseudgifter, kredsmøder o. lign.	64.256,56	
		122.276,56
Forskellige udgifter		
Handelsafdelinger m. v.	3.823.138,22	
Fabrikker	518.872,76	
		4.342.010,98

SPECIFIKATION

OVER »DIVERSE UDGIFTER« I 1949

Kr. 3.823.138,22

1. København		
Landbrugsrådet		8.000,00
Bøger, blade, annoncer		15.032,61
Bidrag til velgørende formål		6.500,00
Bidrag til andre formål		8.038,10
Elevunderstøttelser Andelsskolen		20.510,00
Sprogforeningen og andre sønderjydske formål		8.684,85
Foreningen Norden		500,00
„Samvirke"		376.158,32
Konsulent- og revisionskontoret		300.743,56
Centrallaboratoriet		79.218,49
Oplysningsudvalget		146.702,43
Rotaprint		3.931,21
Andelsskolen		54.211,54
Skatter		687.586,25
		1.715.817,36
Diverse		653.014,81
÷ overskud:		2.368.832,17
Ingeniørkontoret	17.365,33	
Arkitektkontoret	4.320,41	21.685,74
		2.347.146,43
÷ overført til fabrikker		98.679,98
		2.248.466,45

Diverse:

2. Aarhus	49.661,53
3. Kolding	29.612,56
4. Randers	19.388,90
5. Vejle	17.793,48
6. Odense	76.002,22
7. Aalborg	64.269,91
8. Horsens	16.242,05
9. Nykøbing F.	17.626,62
10. Esbjerg	29.021,92
11. Skive	20.871,81
12. Rønne	16.758,64
13. Thisted	7.420,73
14. Sønderborg	9.455,84
15. Slagelse	15.907,69
16. Vemb	10.824,99
17. Skotøj en gros, København	47.561,54
18. Manufaktur, Aarhus	4.689,05
19. Manufaktur, Odense	4.587,35
20. Manufaktur, Aalborg	8.490,18
21. 10 påklædnings-magasiner og konfektionsafd., provinsen	56.082,16
22. Skotøjsafdelinger en gros og en detail, provinsen	1.600,81
23. Trælast, Odense	340,61
24. Frøafdeling, Glostrup:	
Forsøgs- og forædlingsvirksomhed	193.375,06
Analyser	42.504,48
Analyseerstatning	6.147,04
Tilskud til landøkonomiske foreninger	527.033,14
Landbo- og Husmandsforeningernes kontroludvalg	19.928,44
Annoncer, udstillinger m. v.,	27.506,36
Ekspeditionsomkostninger ved kolonialafdelingerne	35.635,73
Andel i FDBs udgifter	202.764.99
Forskelligt	40.222,39
	1.095.117,63
÷ overpris for nye stammer	44.656,45
	1.050.461,18

SPECIFIKATION

TIL STATUSOPGØRELSEN PR. 1. JANUAR 1950

Ejendomme

Saldo den 1. januar 1949		kr. 32.172.979,29
+ tilgang	kr. 2.398.721,18	
÷ afgang	kr. 603.556,96	
		Kr. 1.795.164,22
		Kr. 33.968.143,51
+ regulering af ejend.skyldværdi.	kr. 61.000,00	
÷ regulering af ejend.skyldværdi.	kr. 1.764.330,39	
		÷ Kr. 1.703.330,39
		Kr. 32.264.813,12
÷ afskrivning		kr. 21.227.865,70
		Kr. 11.036.947,42

Beholdning af obligationer, andelsbeviser, aktier o. *l.*

kr. 3.101.250,00	Kreditforenings obligationer	kr. 2.899.378,37
kr. 338.500,00	Aktier	kr. 160.183,00
kr. 12.462.900,00	Andelsbeviser i andelsselskaber	kr. 9.909.650,00
kr. 43.889,51	Panteobligationer	kr. 43.889,51
Kr. 15.946.539,51		Kr. 13.013.100,88

Forskellige debitorer, herunder andele, garantibeviser i søsterselskaber o. *l.*

Andele og garantibeviser i søsterselskaber	kr. 3.085.697,13
Forskellige debitorer	kr. 5.168.194,89
	Kr. 8.253.892,02

Bygningsafdrags konto (afskrivning)

Saldo den 1. januar 1949		kr. 23.630.100,23
+ ordinær henlæggelse		kr. 570.588,31
+ regulering af ejendomsskyldværdi		kr. 61.000,00
		Kr. 24.261.688,54
÷ regulering af ejend.skyldværdi.	kr. 1.764.330,39	
÷ ekstraordinær regulering	kr. 1.269.492,45	
		Kr. 3.033.822,84
Afskrevet på ejendomme		Kr. 21.227.865,70

SPECIFIKATION

TIL STATUSOPGØRELSEN PR. 1. JANUAR 1950

Assurance konto (Brand og sø)

Søassurance:

saldo 1/1 1949		kr. 5.236.337,01
Egen risiko:		
krigsforsikringspræmier		kr. 78.812,46
Søforsikringsprœmier:		
transportforsikring		kr. 287.591,25
renter i 1949		kr. 261.816,85
		Kr. 5.864.557,57
Brandassurance:		
saldo 1/1 1949	kr. 10.039.810,37	
Egen risiko:		
brandforsikringspræmier	kr. 31.182,26	
renter i 1949	kr. 501.990,52	
		Kr. 10.572.983,15
		Kr. 16.437.540,72

Forskellige kreditorer, andele, garantibeviser i søsterselskaber m. m.

Andele, garantibeviser i søsterselskaber o. l.	kr. 4.294.076,87
Kursreguleringsfond	kr. 4.159.726,68
Diverse reservefonds	kr. 8.208.552,54
Diverse kreditorer	kr. 10.574.059,88
	Kr. 27.236.415,97

Personalets fonds

Saldo 1/1 1949	kr. 3.057.553,78
Medlemskontingent og FDBs bidrag	kr. 316.839,44
Renter i 1949	kr. 146.915,60
	Kr. 3.521.308,82
÷ udbetalt	kr. 544.573,37
	Kr. 2.976.735,45

VEJLE DAMPMØLLE
A. m. b. a.

LINUM
A. m. b. a.

DET DANSKE FORLAG
A. m. b. a.

SVENDBORG KONSERVESFABRIK
A. m. b. a.

Beretning for 1949

VEJLE DAMPMØLLE

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør N. C. Poulsen

Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen

Folketingsmand, gårdejer L. Pedersen, Todbjerg

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Indtil 31. december 1949 Ove W. Sørensen,
derefter Emil Hansen.

VEJLE DAMPMØLLE

A. m. b. a.

Hvad der særlig har præget året 1949 er dels stigningen i hvedemelsforbruget, dels vanskelighederne ved at skaffe råvarer til grynfabrikationen.

Hvedemelsforbruget steg straks ved rationeringens ophør den 1. oktober 1948 og de derpå følgende måneder. Med enkelte svingninger er denne stigning fortsat, således at melmøllen de sidste måneder har været oppe på fuld produktionskapacitet.

Fra 1. august 1949 blev handelen med *havre* og byg givet fri, men allerede flere måneder før var det vanskeligt for Centralkontoret at anvise de nødvendige kvantiteter. I begyndelsen af juli var der ikke mere havre at anvise af, og møllen var henvist til selv at dække sit forbrug i det dyrere frihandelskorn. Selv efter at den ny høst kom frem, har sælgerne været meget tilbageholdende. Imod årets slutning lykkedes det ved bytteforretninger at få tilladelse til at importere en del argentinsk og australsk havre, således at behovet til ny høst nu er sikret.

For byggens vedkommende har det været muligt at dække forbruget, men noget lager har ikke kunnet opsamles.

Hveden er indgået tilfredsstillende, både med hensyn til kvantitet og kvalitet. Amerikansk hvede har ikke været importeret i dette høstår. De lagre, der fandtes, blev ved høstårets begyndelse fordelt blandt møllerne i forhold til deres formaling, og det blev overladt til møllerne selv at bestemme iblandingsprocenten. Der kan derfor være forekommet mel med ret varierende iblanding af amerikansk hvede, alt eftersom i hvilken grad man har økonomiseret med den sjældne vare, men hvad der er tilbage nu, er vist ret minimalt for alle møllers vedkommende.

Med *rug* har forsyningen været tilfredsstillende hele året igennem.

Produktionen har været som følger:

236.525	hkg	hvedemel	mod	147.456	hkg	i 1948
8.242	„	sigtebrødsmel	„	42.960	„	i 1948
8	„	bygsigtemel	„	7.413	„	i 1948
79.237	„	havregryn	„	92.327	„	i 1948
19.066	„	byggryn	„	30.839	„	i 1948

Omsætningen af *gryn* fordeler sig nogenlunde som sidste år, nemlig:

Havregryn	71,7	pct. i sække	— 1948	71,2	pct.
	28,3	pct. i pakker	— 1948	28,8	pct.
Byggryn	92,0	pct. i sække	— 1948	92,7	pct.
	8,0	pct. i pakker	— 1948	7,3	pct.

I afsætningen af hvedemel er der derimod en bemærkelsesværdig forskydning fra 50 kg sække mod posepakninger.

50 kg	sække	220.488	stk. — 1948	327.793	stk.
25 „	„	26.916	„ — 1948	6.987	„
10 „	poser	56.745	„ — 1948	14.030	„
5 „	„	1.117.240	„ — 1948	264.255	„
2½ „	„	2.075.820	„ — 1948	611.760	„
1 „	„	152.850	„ — 1948	0	„

Fremskaffelse af emballage er gået tilfredsstillende; der har ingen forsyningsvanskeligheder været, hverken for sække og poser eller kartoner og columbusæskers vedkommende. Kvaliteten var i begyndelsen af året noget ringere for enkelte grupper, men dette forhold er blevet bedre, så man nu har de helt rigtige kvaliteter. Forsøgsvis udsendtes 2½ kg Granat i en særlig „julepose". Der ekspederedes 150.140 stk. og man er indstillet på at tilbyde samme pakning i de andre posestørrelser til næste år.

Ekspeditionen af de direkte vogne til brugsforeningerne har øget forbruget af banevogne betydeligt, men i det store og hele er forsyningen gået upåklageligt. Det har været muligt at træffe rabatordninger med flere privatbaner, således at møllen nu har fragtaftale med alle de baner, den benytter, med een enkelt undtagelse nær.

Melmøllens affaldsprodukter overgik til fri handel fra 1. august, og priserne har været sådanne, at møllen kunne reducere hvedemelsprisen med 50 øre pr. 100 kg fra 29. november.

For grynmøllens vedkommende har det samme været tilfældet og har bevirket, at møllen trods de stigende råvarepriser kunne holde havregrynspriserne uforandret til helt hen i december.

I den forløbne del af 1950 har der været den sædvanlige lille tilbagegang i afsætningen af hvedemel, hvilket må tilskrives de noget større kvanta, der købes i julemåneden.

Afleveringen af hvede går langsomt, og man bliver sikkert stillet overfor den kendsgerning, at det bliver nødvendigt at importere et kvantum udenlandsk hvede for at kunne klare forbruget af hvedemel, indtil en ny høst er fremme.

Havre og byg tilbydes stadig i begrænset omfang, og for havrens vedkommende gælder, at kvaliteten synes at blive ringere. Den første damper med argentinsk havre ventes, og havren heri er af samme fine kvalitet, som leveredes før krigen.

REGNSKABET

Melmøllens omsætning har i året 1949 været kr. 15,9 mill. mod kr. 11,7 mill. i 1948, og grynmøllens omsætning kr. 7,8 mill. i 1949 mod kr. 9,4 mill. året forud.

Overskudet udgør kr. 264.385, hvortil kommer overførsel fra sidste år kr. 67.076, ialt kr. 331.461, der fordeles således:

Udbetaling, 5 pct. af andelskapitalen	kr.	150.000
Henlagt til dispositionsfond	„	100.000
Overført til næste år	„	81.461

TABS- OG VINDINGSKONTO

1. januar—31. december 1949

Udgifter:			*Indtægter:*		
Diverse omkostninger melmøllen	kr.	492.929,58	Bruttoavance melmøllen	kr.	566.092,87
grynmøllen	„	297.463,04	grynmøllen	„	417.206,12
Nettooverskudet	„	264.385,13	Diverse indtægter	„	71.478,76
	kr.	1.054.777,75		kr.	1.054.777,75

STATUS PR. 31. DECEMBER 1949

Aktiver:			*Passiver:*		
Kasse, bank og giro	kr.	138.070,29	Diverse kreditorer	kr.	585.012,26
Diverse debitorer	„	2.841.558,39	Garantier m. v.	„	185.900,00
Fonds	„	208.840,77	Overførsel	„	81.461,06
Varelagre	„	2.641.899,87	Dispositionsfond	„	1.500.000,00
Ejendomme, maskiner og inventar	„	1.022.004,00	Lovmæssig reservefond	„	1.500.000,00
			Andelskapital	„	3.000.000,00
	kr.	6.852.373,32		kr.	6.852.373,32

LINUM

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør N. C. Poulsen

Folketingsmand, gårdejer L. Pedersen, Todbjerg

Fhv. folketingsmand, husmand Hans Chr. Hansen indtil 1. juni 1949,
derefter forstander Frode Aagaard.

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

Direktør: Helge Hansen

LINUM

A. m. b. a.

Regnskabsåret fra 1. oktober 1948 til 30. september 1949 kan karakteriseres som et år med god produktionsmæssig fremgang og stigende omsætning i forhold til de nærmest foregående, men samtidig, især i den sidste del af året, præget af en følelig usikkerhed med hensyn til de økonomiske vilkår for produktionen i den kommende tid.

AVLEN

Spindhøravlen 1948, som blev oparbejdet i løbet af regnskabsåret 1948–1949, udgjorde 1397 ha.

Den tørke, der indtraf først i maj 1948 og i størstedelen af Linums dyrkningsområde, varede næsten hele måneden og forringede værdien af et betydeligt større antal spindhørafgrøder, end man i første omgang havde regnet med, idet det ved behandlingen og den videre forarbejdning viste sig, at produkternes kvalitet gennemgående ikke var tilfredsstillende.

Prisen for skættehør var stærkt nedadgående i hele behandlingsperioden, og der foretoges derfor en prisudligning, idet der til grundlag for afregningen beregnedes en gennemsnitspris for hele perioden. Ved eksport af udsædsfrø opnåedes en merpris, som muliggjorde en bonus til avlerne på 12 øre pr. kg frø af standardkvalitet. Endelig afregning fandt sted i januar 1950.

Gennemsnitsudbyttet til avlerne har efter fradrag af behandlingsomkostningerne været ca. kr. 2.075 pr. ha og dermed lidt højere end for spindhøravlen 1947.

Oliehøravlen 1948 udgjorde ca. 375 ha og gav et gennemsnitsudbytte på 1294 kg pr. ha, svarende til en gennemsnitsafregning på kr. 1682 pr. ha.

Ved nytegningen i foråret 1949 reduceredes arealet af spindhør til ca. 905 ha og af oliehør til ca. 123 ha.

Spirings- og vækstforholdene var i foråret og forsommeren 1949 ganske udmærkede for *spindhørren,* idet nedbøren og temperaturen i april og maj måneder lå over normalen, så selv om nedbøren i juni lå en del under det normale, var der alligevel så megen fugtighed i jorden, at afgrøderne som helhed blev veludviklede – det kunne måske knibe en del i enkelte egne af Vest- og Sydjylland. Vejrforholdene i juli var gennemgående gode, så

hørren modnede ensartet, og ruskningen kunne påbegyndes omkring den 20.–22. Ruskningen blev dog forsinket en del af regn de sidste dage i juli og de første i august. Da den øvrige del af august var meget tør, blev det kun de allertidligst ruskede afgrøder og de afgrøder, som fik lov at ligge udbredt på skår til langt ind i september måned og blev vendt nogle gange, der opnåede en tilstrækkelig og ensartet markrødning.

Af den behandlede del af avlen fremgår det, at der er meget store variationer i kvaliteten af de produkter, der fremkommer af de forskellige partier, idet der mellem de bedst og mest ensartede markrødnede er produkter af helt prima kvalitet – medens produkterne fra de utilstrækkeligt og uensartet markrødnede partier meget ofte er så ringe, at der kun vil kunne skaffes anvendelse for dem i rebindustrien til små priser. Frøudbyttet er gennemgående en del mindre end for 1948 avlen; dels ser det ud til, at frøudviklingen som helhed ikke har været så god, og dels har en del avlere været uheldige ved markrødningen, således at stråret er blevet skørt, og der er sket et stort frøspild.

For *oliehøravlen* var vejrforholdene ikke så gunstige som i det foregående år. Gennemsnitsudbyttet, som nu foreligger, udgør 1238 kg pr. ha, hvilket med den fastsatte pris af kr. 1,10 pr. kg af standardkvalitet bliver kr. 1.362 pr. ha.

Samarbejdet med de lokale avlerforeninger og foreningernes sammenslutning er fortsat i lighed med tidligere, idet der ved møder er givet redegørelse vedrørende aktuelle spørgsmål.

SKÆTTERI

Der er blevet behandlet ca. 7,3 mill. kg råvarer i årets løb incl. en del aftærsket strå af spindhør og oliehør til blårfremstilling.

Der er blevet arbejdet i tre-holdsdrift hele året, og der er fremkommet ca. 483 tons skættehør, ca. 1088 tons blår og 1293 tons frø samt ca. 395 tons aftærsket spindhør- og oliehørfrø, der leveredes direkte fra avlerne.

En meget stor andel af skætteriets produktion er blevet videreforarbejdet på eget spinderi, nemlig ca. 64 pct. af skættehørren og ca. 55 pct. af blåren, medens resten er solgt til andre spinderier eller rebfabrikker, herunder FDBs egen rebfabrik samt til eksport.

De usikre fremtidsudsigter har foranlediget, at der siden januar 1950 kun arbejdes i to-holdsdrift.

SPINDERIET

Der har fundet en ret væsentlig produktionsstigning sted i 1948–49, idet der fremstilledes ialt 366.000 kg garn, heraf ca. 116.000 kg langhørgarn, ca. 206.000 kg blårgarn og ca. 44.000 kg fibrogarn.

Produktionsstigningen er ikke kun væsentlig efter vægt, men også garnnumrene er nu betydeligt finere end i det foregående år. Garnerne anvendes fortrinsvis til hvidevarer, gardiner samt møbel- og tæppestoffer.

Selve driften i spinderiet har været nogenlunde ensartet igennem hele året, dog blev vådspinderiet sat i to-holdsdrift fra november 1948. — Med den stigende konkurrence udefra vokser også kravene med hensyn til kvaliteten og hermed også til oplæringen af det nye personale.

Udviklingen på jutemarkedet har medført, at efterspørgslen efter grove, tvundne blårgarner til tæppeindustrien blev væsentlig større end før og forventet.

Det har været muligt at sælge relativt store partier af disse garner, særlig efter at disse nu også leveres farvede. Derimod ligger salget af de vådspundne garner stadig ret tungt. Der har været god efterspørgsel efter produktionen af fibrogarn.

LØNVÆVNING

Der er fremstillet ret betydelige kvanta manufakturvarer på lønvævningsbasis. Produktionen har bl. a. omfattet ca. 181.000 m håndklæde- og viskestykkedrejl, ca. 39.000 m lærred og borddug, ca. 20.000 m hørløber og ca. 59.000 m gardin-, møbel- og liggestolestof, og det har således været muligt gennem FDBs manufakturafdeling at levere brugsforeningerne varer, der i mange år har været følelig mangel på.

PRIS OG AFSÆTNINGSFORHOLD

Den fremadskridende udvikling med en stadig bedring af forsyningssituationen og samtidig lempelser i de kvantitative restriktioner, der forøvrigt på dette område blev endeligt ophævet den 1. september 1949, medførte, at anvendelsen af produkterne skættehør og blår fra at være meget alsidige under krigen og de første efterkrigsår nu måtte koncentreres indenfor de naturlige anvendelsesområder, herunder særlig fremstilling af hvidevarer. Samtidig hermed medførte en betydelig import af hørgarner og færdige hørvarer et stigende pres udefra.

Det var forudset, at udviklingen ville gå i denne retning, men virkningerne udefra har været stærkere end beregnet. Dette skyldes direkte og indirekte forskellige handelspolitiske indgreb i udlandet med stærk indvirkning på prisudviklingen. De vigtigste høreksporterende lande i Vesteuropa er Nordirland, Frankrig og Belgien. I de to førstnævnte lande er der i de sidste år indført statssubventioner af betydeligt omfang. I Frankrig drejer det sig om et direkte tilskud til dyrkning og skætning på ca. 1400 kr. pr. ha for en normal dugrødnet avl og for Nordirland ca. 500 kr. pr. hå. Den omstændighed, at importen her til landet netop hovedsageligt er foregået fra disse lande, har medført, at virkningerne hurtigt har forplantet sig også til det danske hørmarked, og at konkurrencen i løbet af kort tid blev meget hård.

Priserne var som følge heraf stærkt nedadgående i løbet af året, og lagerbeholdningerne samtidigt stigende. Forventning om yderligere prisfald og dermed tilbageholdenhed fra forbrugernes side var utvivlsomt medvirkende hertil.

Devalueringen medførte på dette som på så mange andre forhold en æn-

dring i udviklingen, og der kan konstateres nogen lettelse af trykket udefra. Det er dog ikke muligt på nuværende tidspunkt at overse virkningerne på længere sigt.

De særlige forhold, herunder specielt virkningerne af subsidierne i udlandet, har rejst spørgsmålet om gennemførelse af modtræk for at give den danske hørproduktion mulighed for at konkurrere på lige fod med andre på det danske marked og har foreløbig resulteret i, at hørprodukterne endnu ikke er overført til regional friliste.

Udviklingen indenfor den vesteuropæiske hørproduktion og særlig resultatet af bestræbelserne for en økonomisk frigørelse af produktion og omsætning vil være afgørende for også den danske hørproduktions vilkår og udvikling i den kommende tid.

REGNSKABET

Linums regnskab for 1948–49 viser en omsætning på ca. 8,3 mill. kr. mod 7,2 mill. kr. foregående år. Overskudet udgør kr. 203.196.

Linums generalforsamling afholdtes i marts 1950, og det besluttedes at henlægge kr. 51.196 til dispositionsfond II, kr. 27.000 til skatter, og der udbetales 5 pct. rente af andelskapitalen kr. 125.000. Iøvrigt henvises til nedenstående regnskabsoversigt.

TABS- OG VINDINGSKONTO

1. oktober 1948–30. september 1949

Udgifter:		*Indtægter:*	
Diverse udgifter ..	kr. 1.137.971,46	Bruttoavance	kr. 1.133.776,08
Overført til dispositionsfond II	„ 51.196,60	Diverse indtægter .	„ 55.391,98
	kr. 1.189.168,06		kr. 1.189.168,06

STATUS PR. 30. SEPTEMBER 1948

Aktiver:		*Passiver:*	
Kasse, bank- og girobeholdning	kr. 76.367,54	Andelskapital	kr. 2.500.000,00
Diverse debitorer ..	„ 726.349,94	Lovmæssig reservefond	„ 625.000,00
Varebeholdninger ..	„ 1.320.315,71	Dispositionsfond I ..	„ 265.000,00
Maskiner, inventar og lastbil	„ 2.792.276,16	Dispositionsfond II .	„ 181.976,67
Ejendommen	„ 2.395.098,15	Diverse kreditorer .	„ 3.738.430,83
	kr. 7.310.407,50		kr. 7.310.407,50

DET DANSKE FORLAG

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Forstander, civilingeniør J. Th. Arnfred

Næstformand: Redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer

Direktør N. C. Poulsen

Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

Direktør for bog-afdelingen: Indtil 1. november 1949 Folmer Pedersen, derefter midlertidigt redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer.

Direktør for leksikon-afdelingen: Mag. art. Palle Raunkjær

DET DANSKE FORLAG

A. m. b. a.

Hovedværket i *Det danske Forlags* produktion har i 1949 fortsat været RAUNKJÆRS KONVERSATIONS LEKSIKON. Ved årets begyndelse blev 2. bind af leksikonet klar til udsendelse. 3. bind ekspederedes inden sommerferien, og 4. bind udsendtes inden jul med undtagelse af eksemplarerne til enkelte af FDBs afdelinger. Udsendelsen er hermed inde i en fast gænge med to bind om året, hvilket fremtidig vil kunne overholdes.

Salget har været tilfredsstillende; indbindingsvanskelighederne ved årets begyndelse er blevet overvundet, og selve indbindingen har kunnet gennemføres til nedadgående priser. Hele skindleverancen foregår nu gennem FDBs garveri og ligger nogenlunde fast. Udgiften til papir er ligeledes faldet lidt, således at stigninger i udgifterne til lønninger m. v. og navnlig med hensyn til salgsomkostninger fuldtud er opvejet af nedgangen på ovennævnte betydelige poster.

Af årets produktion er der iøvrigt grund til at nævne følgende. I anledning af grundlovsjubilæet udsendtes den 5. juni et bind af bogsamlingen: *Folkestyrets mænd,* redigeret af Hans Lund. I klassikerserien er udsendt H. E. Schack: *Phantasterne* og Hans Brix: *Den danske lyrik.* På det skønlitterære område var afslutningen af den nordiske romankonkurrence årets store begivenhed. Dommerkomiteens afgørelse forelå den 27. september, og samme dag udsendtes den vindende roman: *Gården* af den danske forfatter Hans Mølbjerg. Den fik en enestående modtagelse i pressen og blev betegnet som et skelsættende værk i dansk bondeskildring. Den udkom inden årsskiftet i syv oplag, ialt 40.000 eksemplarer. De øvrige præmier tildeltes for Sveriges vedkommende Per Olof Ekström for romanen: *Sommerdansen,* for Norges vedkommende Knut Vatnestrøm for romanen: *Alm* og for Finlands forfatterinden Rita von Willebrand for romanen: *Så var med dem* (den svenske titel). Af disse tre udsendtes *Sommerdansen* i november på dansk. Den måtte inden nytår trykkes i 2. oplag. Af den øvrige skønlitterære produktion bør nævnes Sigurd Elkjær: *Strømhvirvler,* hvis første oplag også var udsolgt inden nytår.

En ganske særlig opmærksomhed har også været rettet imod de to erindringsbøger Marinus Langeland: *Ad sandede Veje* og Marten Refslund Poulsen: *Minder.*

Børnebogsproduktionen omfattede seks bøger.

I samarbejde med Finland, Norge og Sverige udsendtes i forbindelse med UNESCO-mødet i Helsingør i juni måned et udførligt værk om nordisk folkeoplysning under navn af: *Scandinavian Adult Education,* redigeret af Ragnar Lund. (Afsnittet om Danmark i bogen er forfattet af Johs. Novrup, og dette afsnit udsendtes som særudgave: *Adult Education in Denmark.)* Der vises en stadig stigende interesse for denne bog fra selv de fjerneste egne af kloden.

Med udgangen af 1949 måtte forlaget ophøre med udsendelsen af Folkevirkes blad „i Dag", idet det trods ihærdige anstrengelser ikke har været muligt at skabe tilfredsstillende økonomiske betingelser for fortsættelsen af denne meget værdifulde virksomhed.

Udsendelsen af „Fortids Veje" fortsættes, og tidsskriftet er gået ind i sin 8. årgang.

Antallet af udgivelser har i forhold til 1948 været forholdsvis få, nemlig ialt 32 bøger.

I årets løb er der efter forhandling truffet overenskomst med Socialpolitisk Forening om, at den af foreningen i en meget lang årrække udgivne ansete skriftrække *Nyt socialt Bibliotek* overgår til Det danske Forlag, der derefter har overtaget ikke blot forhandlingen af de allerede udkomne bøger, men også udgivelsen af nye bøger i rækken. I første uge af 1950 udsendtes den første bog i serien, nemlig *De politiske partier,* redigeret af Knud Gedde.

Årets eneste bidrag til andelslitteraturen var den af Andelsudvalget udgivne *Den danske Andelsbevægelse i Ord og Billeder* af A. Axelsen Drejer. Andelsudvalget har iøvrigt i 1949 fået overdraget og for første gang udgivet *Anders Nielsens Lommebog for Landmænd,* der hermed overgik til udsendelse på Det danske Forlag. Det var med nogen spænding, man gik i gang med denne udsendelse, idet det på den ene side syntes givet, at Det danske Forlags salgskanaler lå mere naturligt for afsættelsen af lommebogen end de hidtil anvendte, men på den anden side skulle et meget stort antal af bogens traditionelle købere henvende sig på et nyt sted for at få den. Det lykkedes dog at skabe et tilfredsstillende salg af bogen.

I december måned skulle efter planen bind IV af *Grundtvigs Sangværk* have været udsendt. På grund af indtrufne forhold måtte udsendelsen dog udskydes til første uge af januar. I årets løb er dette værks hidtidige redaktør, magister Magnus Stevns afgået ved døden. Arbejdet med Grundtvigs håndskrifter og værkets redaktion er herefter overdraget valgmenighedspræst Uffe Hansen.

Hovedvægten i salget af almindelige bøger har ligget på skønlitteratur, navnlig forårsaget af de store oplag af Hans Mølbjerg: Gården. Også i børnebøger er der dog gjort en betydelig omsætning.

Samarbejdet med Andelsbogtrykkeriet i Odense og Det kgl. danske Landhusholdningsselskab er fortsat i den bedste samarbejdsånd. I forholdet til Andelsbogtrykkeriet i Odense er der sket den ændring, at Folkehøjskolens

sangbog er overladt den organiserede boghandel til forhandling samtidig med, at Det danske Forlag forhandler den, og det er således indtil videre den eneste bog, der kan købes både i boghandelen og i brugsforeningerne. Det har ikke været muligt i 1949 at dække efterspørgslen efter bogen, men der er begrundet håb om, at dette vil kunne ske i 1950. Iøvrigt er forholdet mellem den organiserede boghandel og Det danske Forlag uforandret i 1949.

Der er grund til at bemærke, at Det danske Forlags bøger fortsat er genstand for anerkendelse såvel fra bibliotekernes som fra fagkollegers side. Foreningen for Boghåndværk har i 1949 givet to af forlagets bogserier plus to enkeltbøger prædikatet „godt bogarbejde".

REGNSKABET

Det samlede bogsalg i 1949 var kr. 1.360.731 eller kr. 273.266 mere end i 1948. Årets driftsunderskud udgjorde kr. 68.919. Af omsætningen falder 563.971 på *Raunkjærs Konversations Leksikon* mod 103.698 i 1948, og dette subskriptionssalg overstiger således langt, hvad der i 1948 omsattes på *Raunkjærs Konversations Leksikon* og *Verdenskrigen 1939—45* tilsammen. Stigningen i omsætningen af forlagets almindelige bøger andrager kr. 200.727.

Bogsalget til brugsforeningerne gennem FDB fordeler sig med kr. 356.637 ved medlemsbesøg og kr. 636.621 i brugsforeningerne. De tilsvarende tal for 1948 var kr. 304.660 og kr. 483.720.

Salget udenfor brugsforeningerne beløber sig til kr. 376.159 incl. leksikonsalg i fri kolportage.

STATUS PR. 31. DECEMBER 1949

Aktiver:		*Passiver:*	
Kasse, bank og giro . kr.	38.662,61	Kassekredit	
Diverse debitorer .. „	463.334,18	leksikon-afd. ..... kr.	1.002.732,77
Varebeholdninger .. „	1.608.696,97	Diverse kreditorer.. „	1.078.042,40
Diverse aktiver .... „	99.810,25	„ fonds ..... „	31.295,59
Saldo ..... „	151.566,75	Andelskapital ..... „	250.000,00
kr.	2.362.070,76	kr.	2.362.070,76

SVENDBORG KONSERVESFABRIK

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør N. C. Poulsen

Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen

Direktør Kaj Nielsen

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Civilingeniør Arne Pedersen

SVENDBORG KONSERVESFABRIK

A. m. b. a.

Medens fabrikken i 1948 i det væsentlige var tvunget til at pakke sine produkter i henkogningsglas og industriglas, tillod *emballage*situationen i 1949, at de fleste varer kunne pakkes i aluminium- og hvidblikdåser.

Både hvidblik og aluminium var dog stærkt rationeret; for hvidbliks vedkommende var tildelingen til grøntkonserves-industrien 200 t eller ca. 14 pct. af førkrigsforbruget. Aluminiumkvotaen udgjorde 400 t. Af begge emballagearter beløb fabrikkens tildeling sig til 7,5 pct., svarende til ca. 150.000 ½ kg hvidblikdåser og ca. 600.000 ½ kg aluminiumdåser.

Målt i forhold til fabrikkens kapacitet svarer dette antal dåser til mellem 25 og 30 pct. kapacitetsudnyttelse.

For 1950 tegner emballage-situationen lysere, idet aluminium er frigivet og udelukkende leveres som elokseret aluminium, mens aluminium i 1949 for største parten bestod af ubehandlet aluminium. Hvidblik-kvotaen forhøjes fra 200 t til ca. 600 t, svarende til ca. 42 pct. af førkrigsforbruget. Heraf udgør fabrikkens andel som i 1949 7,5 pct.

I 1949 steg produktionen af *asparges* fra ca. 21 t i 1948 til 53 t. Asparges leveredes dels fra avlere, dels fra gartnernes salgsforening i Odense. Gennemsnitsprisen for usorterede asparges til avlerne blev kr. 2,90 pr. kg.

Asparges blev hovedsageligt pakket i ½ kg hvidblikdåser, et mindre parti i industriglas og aluminiumdåser.

Afsætningen af denne vare er gået tilfredsstillende, idet fabrikken ved afslutningen af januar måned havde disponeret over hele produktionen. Et parti er eksporteret til Sverige.

Ærteproduktioen blev pakket i ½ kg al. dåser, idet der ikke måtte anvendes hvidblik hertil.

Ærtehøsten var ikke tilfredsstillende, idet udbyttet ikke blev højere end året forud. Årsagen hertil må søges i de urene afgrøder, hvorfor man i 1950 agter at sprøjte alle arealer med Sevtox, der har vist sig at have en gunstig virkning på de hyppigst forekommende ukrudtsarter i ærtemarker.

Fabrikken modtog ialt (fra ca. 150 tdr. land) 167 t ærtekærne (mod 79 t i 1949) svarende til ca. 530.000 ½ kg al. dåser, hvilket ikke var tilstrækkeligt til at forsyne brugsforeningerne.

I 1950 tegnes ca. 275 tdr. land med ærter svarende til godt 1 million ½ kg al. dåser.

Da hvidbliktildelingen fortsat er beskeden, vil alle ½ kg pakninger af ærter i 1950 blive foretaget i aluminium, mens hvidblik reserveres for 1/1 kg dåser og størrelser derover.

Medens bærpriserne i 1948 bevægede sig fra kr. 2,50—4,00 pr. kg, faldt de i 1949 til imellem kr. 1,12—1,25 pr. kg. Det lykkedes uden vanskeligheder at skaffe de budgetterede mængder af *bær* — en undtagelse gælder dog ribs, hvor det kun lykkedes at indkøbe halvdelen på grund af dårligt ribsår.

Kirsebærhøsten var ligeledes mislykket og priserne høje. Det lykkedes dog at skaffe et kvantum Stevnsbær til kirsebærvin og et mindre parti fynske bær til sød saft.

Henkogt *frugt* blev udelukkende pakket i ½ kg hvidblik, og der blev behandlet ca. 10,5 t pærer og ca. 7,5 t. blommer.

Mens 1948 var et dårligt tomatår, blev 1949 til gengæld et særdeles godt år, og kvaliteten af de modtagne *tomater* fra dyrkerne var fin, samtidig med at dyrkerne havde et godt udbytte, ca. 1,1 kg pr. plante. Fabrikken modtog ca. 62 t tomater mod 40 t i 1948.

Til trods for den noget mindre æblehøst i 1949 var det muligt at indkøbe ca. 230 t industri-*æbler* til en gennemsnitspris af ca. 14 øre pr. kg. Denne råvare er oparbejdet til vin, bl. saft og æblepulp.

Fabrikationen af *marmelade*, syltetøj og saft er forløbet tilfredsstillende, og afsætningen af disse varer går trods marmeladekriser over forventning.

I slutningen af 1949 kunne fabrikken sende hvidvin, dessertvin og kirsebærvin på markedet, og i marts kom fabrikkens vermouth ligeledes ud til brugsforeningerne.

Foruden disse hovedproduktioner har fabrikken fremstillet syltede asier og agurker, spinat, picalilli m. m., ligesom man har fået en diabetikermarmelade godkendt af Landsforeningen for Sukkersyge, der ligeledes har givet tilladelse til, at fabrikken anvender foreningens bomærke på sine etiketter.

REGNSKABET

Omsætningen har i 1949 været 2,5 mill. kr. mod ca. kr. 800.000 året forud, hvorved dog bemærkes, at fabrikken først kom i drift i maj måned 1948. Som det fremgår af beretningen, har kapaciteten ikke kunnet udnyttes fuldt ud, hvorfor FDB har udlignet det deraf følgende underskud ved et særligt tilskud.

STATUS PR. 31. DECEMBER 1949

Aktiver:		*Passiver:*	
Kasse- og girobeh. .	kr. 5.858,75	Kassekredit	kr. 2.047.595,27
Diverse debitorer ..	„ 72.877,62	Diverse kreditorer .	„ 757.621,45
Varebeholdninger ..	„ 1.294.200,60	Andelskapital	„ 3.000.000,00
Maskiner og inventar m. v.	„ 1.604.364,25		
Ejendom og tekniske anlæg	„ 2.827.915,50		
	kr. 5.805.216,72		kr. 5.805.216,72